

4/2020

110

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
APRIL – MALI TRAVEN

ONE WITH NATURE

World of Hunting and Nature Exhibition
HUNGARY 2021

onewithnature2021.org

Naša dediščina je ključ do prihodnosti

na Madžarskem in po vsem svetu!

od 25. septembra do 14. oktobra 2021

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CIII., št. 4
april – mali traven

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:
Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Apad Köves
Bojan Avbar, Marjan Gselman, Jurij Lampe, dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic
Tehnični urednik: Milan Samar
Tajnica uredništva: Eva Strajnar

Lovec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7-8, ki je združena in izide v začetku julija. Ta številka je izšla v 22.000 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovec pošljite na e-naslov lovec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovec ter Zlatorogove in Štrokove knjižnice, pošljejo na CD-ju ali po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovec oziroma Zlatorogovi ali Štrokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovec
Župancičeva 9
1000 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilu Lovec

Foto: Milan Vogrin

IZ VSEBINE:

B. Avbar:	Klic k podnebni enakosti	168
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		170
LOVSTVO		172
B. Avbar:	Dan Zemlje v luči podnebnih sprememb	172
G. Vengušt:		
D. Žele Vengušt:	Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2019	176
A. Mulej:	Poziv k sporočanju oznak na obročkanih pticah	181
LOVČEVA OPRAVILA		183
Š. Vesel:	April	183
LOVSKI NABOJI		186
G. Hodnik:	Magnumi in pravi namen zunanjega pasu na tulcih (2. del)	186
PO LOVSKEM SVETU		188
F. Ekar:	Sejem lovstva in ribištva – Salzburg 2020	188
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		190
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		191
M. Marenče:	Srečanje	191
LOVSKO PESNIŠTVO		195
B. Bone:	Poslednji zalaz	195
LOVSKA ORGANIZACIJA		196
V. Prodan:	Praporščaki članic LZ Koper na proslavi sv. Huberta v Pulju	196
F. Rotar:	Inventura upravljanja z divjadjo v koroških in štajerskih loviščih	197
Ž. Andoljšek:	Izobraževanje ZLD Kočevje za usposobljene starešine lovskih družin	198
P. Novak:	V Beltincih že dvanajstič lov s sokoli	198
M. Gselman:	Mariborski lovci lovili ribe	199
P. Novak:	Razstava lovskih trofej v Županiji Zala na Madžarskem	200
JUBILANTI		201
MLADI IN LOVSTVO		202
M. Ogorevc:	Lovca na obisku v OŠ Globoko	202
LOVEC ZA MLADE		203
Rjavi medved (<i>Ursus arctos</i>)		203
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		204
LOVSKI OPRTNIK		205
F. Ekar:	Odkrili obeležje dr. Mihui Potočniku	205
M. Palčič:	Spominska slovesnost za zborovodkinjo Ido Virt	206
B. Lesković:	Zoran Ristić: Bioekologija vseh vrst fazanov v svetu in njihova gojitve (avikultura)	206
B. Žerdin:	LD Bogojina že sedem desetletij pripravlja Štefanov lov	206
J. Weber:	Poslovil se je Blaž Lipovac	207
M. Malek:	Reševanje srne iz kanala reke Drave	207
M. Toš:	Fran Saleški Finžgar	208
Žan, Eva:	Muflonovo jagnje s krompirjem	208
V SPOMIN		209
LOVSKA KINOLOGIJA		210
B. Češarek:	Mednarodni tekmi za jazbečarje	210
J. Krivec:	Srečanje vodnikov psov krvosledcev Slovenije in somišljenikov krvosledništva 2019	211
B. Grošelj:	Štirideset let organizirane lovske kinologije v Zasavju	211
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	212

SLIKA NA NASLOVNICI:
Nutrija (*Myocastor coypus*)
Foto: Oton Naglost

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajsanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije.

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.-31. 10.
srna, mladici obeh spolov:	1. 9.-31. 12.
mladica:	1. 5.-31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.-31. 12.
košuta:	1. 9.-31. 12.
teleta:	1. 9.-31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.-31. 1.
Damjak	damjak: 16. 8.-31. 12.
košuta:	1. 9.-31. 12.
teleta:	1. 9.-31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.-31. 1.
Muflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.-28. 2.
ovca:	1. 8.-31. 12.
Gams	kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.-31. 12.
Kozorog	kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.-31. 12.
Divji prašič	merjasec: 1. 1.-31. 12.
svinja:	1. 7.-31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:	1. 1.-31. 12.
Poljski zajec	1. 10.-15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	1. 11.-28. 2.
Jazbec	1. 8.-31. 12.
Lisica	1. 7.-15. 3.
Šakal	1. 7.-15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 8.-31. 3.
Navadni polh	1. 10.-30. 11.
Alpski svizec	1. 9.-30. 10.
Pižmovka	1. 1.-31. 12.
Nutrija	1. 1.-31. 12.
Fazan	1. 9.-28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	1. 9.-15. 11.
Raca mlakarica	1. 9.-15. 1.
Šoja	1. 8.-28. 2.
Sraka	1. 8.-28. 2.
Šiva vrana	1. 8.-28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrsti rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Klic k podnebni enakosti

Bojan Avbar,
član Uredniškega odbora glasila
Lovec, Zlatorogove in Strokovne
knjižnice ter spletne strani LZS

Planet Zemlja je Stvarnik utrdil na njenih temeljih, na veke se ne bo zamajala, da, obstala bo za vso večnost.¹

Grozijo nam podnebne spremembe, dvig temperatur in gladine morij. Boli me srce, globoko v sebi čutim krivdo, ki jo nosim zaradi našega brezbriznega odnosa do okolja in dramatičnih sprememb v njem. Kot da se vse hudo dogaja tam nekje daleč in nam nihče nič ne more.

Zime v zadnjih letih niso več takšne, kot so bile nekoč.

Tudi lovstvo je v precepu. Nikoli več ne bo takšno, kot je bilo nekoč. Romantično, vznemirljivo, tako, ki je zapolnilo dušo. Podobe lovcev, ki so lovili v grapah, v hribih, vsepovsod, kjer so bili z naravo in v naravi s polno dušo, izginjajo v potrošniški družbi. Nekoč so lovci živeli z zemljo in njenimi radostmi. Spominjam se starega Jurjevca, oblečenega po lovsko in pokritega z zmečkanim klobukom. Pa z nahrbtnikom na rami, ki ga je v gostilni nemarno vrgel v kot, svojo petelinko pa obesil na obešalnik in si naročil frakeljček². Kot otrok sem po krompirjevih njivah tekal za kebčki fazanov ali pa splašil kito prepelice. Narava, divjad in lov so bili takrat posebno vznemirljivi. V današnjem času je lovstvo doseglo svoj vrh, spremenilo se je brez jasnejše vizije. Vse se vrti v zakonskih okvirih lovskega zakona, polnega utopističnih fraz, ki se zaradi trdega pravnškega izrazoslovja niti ne slišijo lepo. Lovec je med kladivom in nakovalom, ker je zavezan zgolj izpolnjevanju letnih načrtov, nima pa pravice do vsebinskega glasu. To sta dokazala dramatična saga in nerazsodno prepiranje glede odstrela zveri. Odločitve so padle zunaj lovske organizacije, ki pa je bila izvajalec etično spornega odloka o odstrelu volkov in medvedov.

Žalosten sem tudi zato, ker sem spoznal, da človekove pravice in svoboščine v lovstvu nimajo prave teže. Kljub jasnemu kodeksu slovenskih lovcev mnogi hote ali nehoti ne razumejo določb o dostojanstvu vseh članov lovske organizacije, v svobodni in pluralni družbi trpi celo svoboda izražanja. Zgolj če bomo kritični vsak do sebe in vsi do vseh, bodo naši medsebojni odnosi na višjem nivoju. Pravica do kritike ima prednost pred osebnostnimi pravicami. Kritika nas dela boljše, skupne odločitve so jasnejše in bolj ustvarjalne. Ni prostora za oblastno, samovoljno ravnanje nikogar. Takšna ravnanja tudi v povezavi s podnebnimi spremembami niso sprejemljiva, saj ogrožajo naš edini planet, Zemljo, ki je naš edini dom. Za nas, za vse rastline in živali.

S planetom Zemlja ravnamo kljub biblijskim željam v psalmu nepremišljeno, kar se nam bo maščevalo. Grozijo nam podnebne spremembe, ki jih zgolj opazujemo in tarnamo.

Takšno nerazumno obnašanje je huda grožnja za obstanek človeštva in vsega živega na Zemlji. Tam pod južnim križem so celino zajeli hudi požari, ki so uničili gozdove s podrastjem in ogrozili številne živalske vrste. V zadnjem času določene dele planeta bičajo neurja in poplave. V Braziliji sekajo pragozdove in tako uničujejo pljuča našega planeta. Otoplitve so stopile ledene plošče in gore ledu na Arktiki in Antarktiki. Zemlji grozijo posledice ogljične družbe, kar povzroča velike podnebne spremembe. Žalostno je, da vlade, ki so pod vplivom velikih multinacionalk, ki prežijo zgolj na dobiček, niso ukrenile potrebnih korakov za obvarovanje narave in očitno tudi ne bodo ničesar storile za zmanjšanje izpustov, ki dvigujejo temperature ozračja.

Švedska najstnica Greta Tintin Eleonora Ernman Thunberg je kot okoljska aktivistka že leta 2018 z organizacijo šolskih stavk za podnebje pokazala svetovnim voditeljem, da je planet Zemlja v podnebni in okoljski nevarnosti. Po njenem govoru na mednarodni okoljski konferenci v Katowicah so se študentske stavke za ohranitev zdravega okolja in podnebja vrstile po vsem svetu. Thunbergova, ki širi ideje veganstva, ne leti z letali in ne počne stvari, ki so v škodo naravnega okolja in podnebja, je postala svetovna osebnost leta 2019. Nanjo pa so se spravili nasprotniki in ji očitali ekofašizem. Mlada podnebna aktivistka, ki je začela gibanje Petki za prihodnost, je postala medijska junakinja boja proti podnebnim spremembam. Nagovorila je celo generalno skupščino Organizacije združenih narodov (OZN) in v svojem govoru pozvala voditelje sveta, naj začnejo resno obravnavati podnebne spremembe. Tako ji ni mogoče odreči zaslug, da se je svet zavrtel v pozitivni skrbi za naravo in naravno okolje, za brezogljicho družbo. Kazni za našo neodzivnost so že na pomolu, širi se afriška prašičja kuga, udaril je novi koronavirus SARS-CoV-2 ... Konec februarja je na Zemljo nekje med Slovenijo in Hrvaško treščil meteor³ kot očitno opozorilo. Del njegovega kamna so našli v Prečni in ga poimenovali Novo mesto. Kaj vse mu bo še sledilo?

Nazaj k naravi! Vzklik izključno zaradi naše resnične brezbriznosti, saj se nam lahko kmalu zgodi zadnja ura. Ne gre za okoljski pesimizem brez primere. Naša narava in okolje kliče k resnim omejitvam okoljskih obremenitev, zraka, voda, zemlje. Podnebne spremembe odločilno vplivajo tudi na razmere v naših loviščih. Lovke in lovci, če bomo z našim prostovoljnim delom (po)skrbeli za ohranjanje in varstvo divjadi kot naravnega bogastva, bomo prispevali svoj delček k ohranitvi biološke in krajinske pestrosti ter stabilnosti življenjskih združb. To bomo dosegli samo s trajnostnim upravljanjem z divjadjo. In kaj lahko storimo? Najprej je treba določiti vrste in obseg ukrepov za ohranitev populacij vrst divjadi in naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem. Čas je za biotehniška dela v loviščih. Očistiti je treba kaluže, lovske steze, krmišča in oskrbeti druge lovske tehnične objekte, kajti le dobro gospodarjenje in upravljanje z divjadjo zagotavlja ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi in njenega življenjskega prostora.

Vseslovenska kampanja Večina pričakuje ukrepe, ki bodo omilili škodljive vplive na naravno okolje, je dosegla nepričakovan obseg. S tem, ko jo trenutno s svojimi podpisi podpira

¹ Psalm 104:5 (Sveto pismo, knjiga vseh knjig)

² frakelj – osmina litra

³ Meteoroid je po navadi kamnita gmota, kamen, ki prileti v ozračje. Svetlobni pojav, ki spremlja pot tega meteoroida skozi ozračje, je meteor. Kar ostane in pade na tla, pa je meteorit.

okoli 13.000 ozaveščenih ljudi, je postala največja tovrstna akcija v zgodovini Slovenije. Pozivam, da se ji pridružimo. Gre za okoljevarstveno akcijo, v kateri se je združilo več organizacij, ki delujejo na najrazličnejših družbenih področjih. Podnebna kriza namreč ne izbira področij, ampak nas zadeva vse. Med podpornicami gibanja so tudi Čebelarska zveza Slovenije, Planinska zveza Slovenije, Zveza svobodnih Sindikatov Slovenije, Nogometna zveza Slovenije, Olimpijski komite Slovenije, mestni očini Ljubljana in Maribor in drugi. Ljudsko gibanje tvori milijonsko populacijo, ki v času podnebne krize pričakuje nujno potrebne okoljske ukrepe Vlade Republike Slovenije.

Gibanja za varstvo narave niso od včeraj. Človeštvo se je že zdavnaj zavedalo, kolikšna je odvisnost človeka od narave. Naši stari lovci so jo ščitili in varovali, kmetova banka je bil gozd. Letos obeležujemo 100-letnico objave Spomenice, prvega nacionalnega programa varstva narave, ki jo je Odsek za varstvo prirode in prirodnih spomenikov Muzejskega društva za Slovenijo leta 1920 predložil pokrajinski Vladi za Slovenijo. Pobudnik Spomenice je bil Novomeščan, naravoslovec Ferdinand Seidl (1856–1942). Spomenica, s katero so njeni snovalci utemeljili izjemnost naše narave v evropskem

prostoru in potrebo po njeni ohranitvi, je varstvene cilje strnila v štiri zahteve: ustanovitev parkov, zavarovanje ogroženih živali in rastlin, varstvo podzemnih jam in splošno popularizacijo varstva narave. Čeprav v tedanji državi niso ustanovili ustreznih služb za varovanje narave, je Spomenica odločilno prispevala k zavarovanju iz Auerspergovih gozdov izločenih parcel pragozda na Kočevskem, pri zametkih Triglavskega narodnega parka in Alpskega varstvenega parka.

Še naprej bom hodil po naši zemlji in njenih gozdovih ter pil njihove prelesti ...

»Naša narava in okolje kličeta k resnim omejitvam okoljskih obremenitev, zraka, voda, zemlje. Podnebne spremembe odločilno vplivajo tudi na razmere v naših loviščih. Lovke in lovci, če bomo z našim prostovoljnim delom (po) skrbeli za ohranjanje in varstvo divjadi kot naravnega bogastva, bomo prispevali svoj delček k ohranitvi biološke in krajinske pestrosti ter stabilnosti življenjskih združb.«

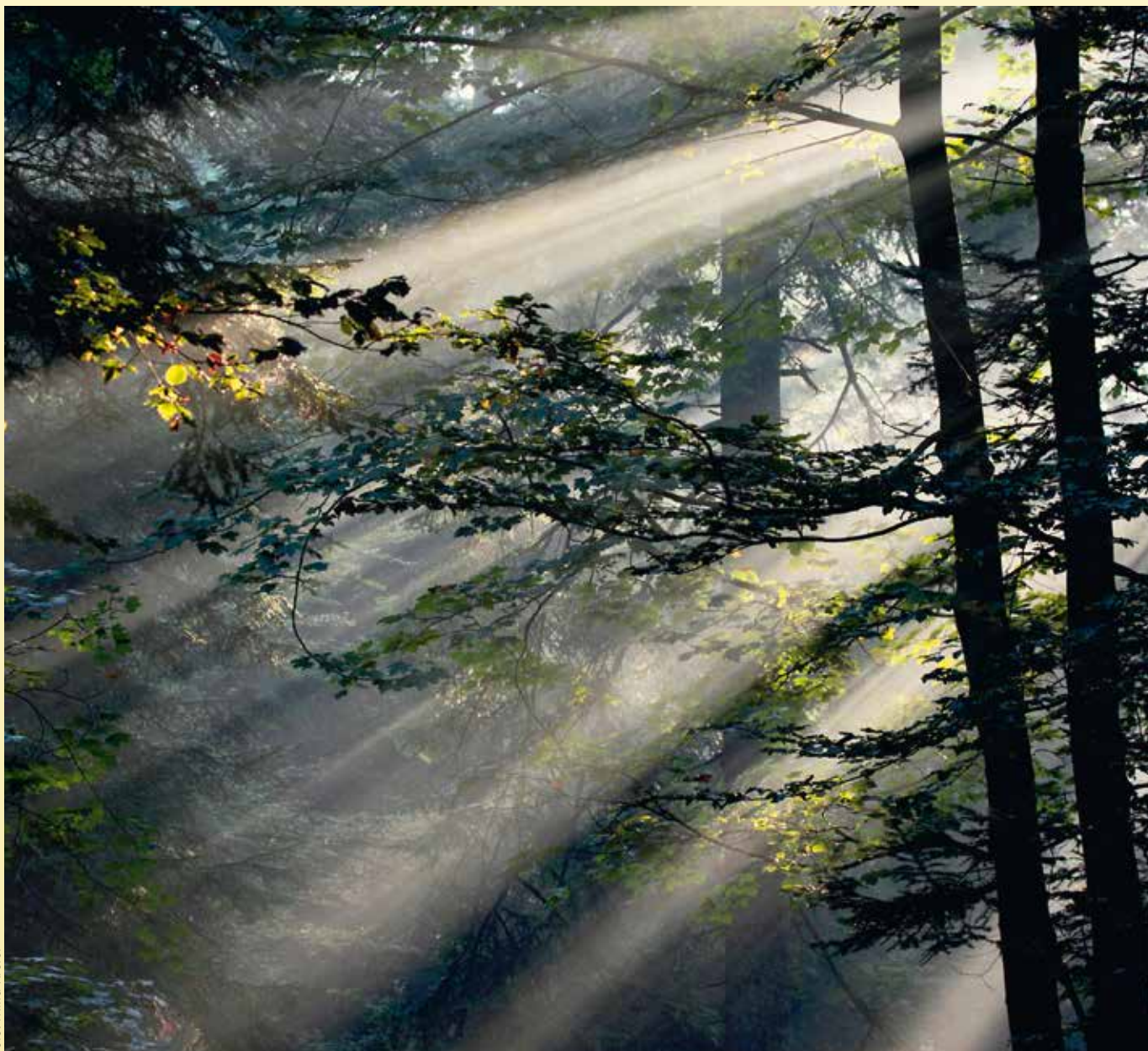

Foto: Miha Krofel

Foto: Lojzi Avenik

V ISTRI NAŠLI LOBANJO ZAŠČITNIKA LOVCEV SVETEGA HUBERTA

Www.reporter.si, www.dnevnik.si, 4. 2. 2020 – V cerkvi v Vodnjaju v hrvaški Istri so bogatejši za relikvijo zaščitnika lovcev, svetega Huberta, in eno izmed 50 kopij znamenitega torinskega platna. Raziskave so potrdile, da gre za lobanjo svetega Huberta in kopijo platna, s katerim naj bi bilo prekrito truplo Jezusa Kristusa. Strokovnjaki so nedavno prikimali tudi ugotovitvi, da so relikvije pristne, pišejo hrvaški mediji. »Zelo smo zadovoljni, saj zdaj točno vemo, kaj imamo. Te relikvije lahko svetu zdaj predstavimo z absolutno gotovostjo. Vse naše relikvije so znanstveno preučili – zdaj tako za vsako vemo, iz katerega dela telesa je, ali je pripadala moškemu ali ženski, kaj so ti ljudje jedli in pili, koliko so merili v višino, kakšno barvo oči so imeli,« je dejal Jelenić. Ko so v leseni škatli v sarkofagu leta 2017 našli tri lobanje svetnikov, so ugibali, ali bi lahko ena pripadala svetemu Hubertu, ki je bil belgijski škof v 8. stoletju. Dodatne raziskave v Zagrebu so dokončno potrdile prva ugibanja. Župnik je hrvaški lovski zvezi predlagal, naj poskrbi za lobanjo svetega Huberta. Pojasnil je, da v cerkvi nimajo možnosti za ustrezno zaščito tovrstne relikvije. Vrednost relikvij svetega Huberta

je sicer ocenjena od 3000 do 9000 evrov. O najdbi sta že 3. 2. 2020 poročala 24ur.com POP TV, STA in mariborski VEČER.

PRED SPREMINJANJEM ZAKONA O OROŽJU NA DELU LOBISTI

SVET NA KANALU A in STA, 11. 2. 2020 – Člani parlamentarnega odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo bodo 18. februarja obravnavali predlog novele zakona o orožju (op. ur.: v času objave izvirnega članka 11. 2. 2020 je bil za dogajanje 18. 2. 2020 uporabljen prihodnjik). Potem ko so bili poslanci v prvi obravnavi v Državnem zboru do novele precej kritični, so tri poslanske skupine vložile predloge dopolnil. Poslanci so že opravili prvo obravnavo novele zakona; takrat so bili do besedila precej kritični. Zato je bilo tudi pričakovati, da bodo v nadaljnjem parlamentarnem postopku skušali spremeniti nekatere rešitve. Dopolnila k predlogu novele so vložile poslanske skupine SDS, SNS in Levica. V SDS med drugim predlagajo spremembe kategorij orožja, pri čemer so prisluhnili opozorilom Združenja orožarjev Slovenije; predlagajo, da bi pri uporabi lovskega dolgocevnega in športnega dolgocevne orožja lahko uporabljali napravo za dušitev zvoka. Po predstavitvi besedila

novele so imeli veliko dela tudi lobisti. Potem ko je ministrstvo 22. oktobra lani predstavilo rešitve novele, so šli na delo lobisti. Glede na podatke v aplikaciji Erar Komisije za preprečevanje korupcije Republike Slovenije je bilo prijavljenih 90 lobističnih stikov, v katerih so lobisti poskušali vplivati na vsebino novele. Dva sta bila prijavljena še pred predstavitvijo zakona, pri čemer sta se lobista obrnila na kabinet predsednika Vlade. Potem so se lobisti bodisi osebno bodisi prek elektronske pošte osredotočili na funkcionarje ali javne uslužbenke Državnega zbora. Najdejavnejša je bila Lovska zveza Slovenije s 34 prijavljenimi lobističnimi stiki.

ŠAKAL V EVROPI NI TUJERODNA VRSTA

DNEVNIK, 13. 2. 2020 (Andraž Rozman) – V Sloveniji je veliko slišati o medvedih in volkovih, sploh kadar napadejo kakšno čredo ovac in se razvname razprava, ali jih je primerno streljati ali ne. Manj je slišati o šakalih. Ta žival, ki je po eni strani podobna volku in po drugi lisici, se je v Sloveniji razširila šele v zadnjih desetletjih. O zvreh, ki živijo v slovenskih gozdovih, je v Knjižnici Otona Župančiča predaval raziskovalec z Oddelka za gozdarstvo na Biotehniški fakulteti Miha Krofel. Kot je povedal, se je zlati šakal začel širiti k nam v 19. stoletju iz Azije, po drugi svetovni vojni

pa je doživel eksponentno širitev. Šakal ni tujerodna niti invazivna vrsta v Evropi, kajti širil se je brez človekove pomoči. Raziskovalci so ga v Sloveniji prvič zaznali pozimi v letih 1952 in 1953, potem pa podatkov o tej živali nekaj desetletij ni bilo. Šakale so znova opazili v drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja. Od leta 2008 se je populacija začela hitreje večati, trend pa se nadaljuje. Vse do danes, ko sicer nimamo natančnih podatkov o njihovem številu, a jih je po ocenah raziskovalcev vsaj nekaj sto. Podobno je z upravljanjem populacije. Do leta 2004 je bila vrsta brez statusa, torej ni bila opredeljena v zakonodaji. Potem je bila deset let popolnoma zavarovana, leta 2014 pa je postala lovna vrsta z lovno dobo od prvega julija do 31. marca. Letos so v pripravi prve kvote za odstrel. Zlati šakal se je naselil v prostor, ki so ga nekoč zavzemali volkovi, kar je po ugotovitvah raziskovalcev verjetno glavni dejavnik širitve, kajti le-ta sovpadajo z iztrebljanjem volkov.

S SVETLOBNIMI ODSEVNIMI NA CESTAH V POSKUSNI DOBI ZA 30 % MANJ POVOŽENE DIVJADI

STA, 17. 2. 2020 – Na nekaterih odsekih državnih cest so v prejšnjih letih namestili svet-

lobne odsevnike za preprečevanje prehoda divjadi čez cesto. V času preizkušanja odsevnikov, leta 2016, so namreč ugotovili, da se je število povožene divjadi v prvih mesecih po namestitvi na vseh testnih odsekih zmanjšalo za več kot 30 odstotkov glede na ista obdobja prejšnjih let.

ZELENA ZAPRISEGA OBVEZUJE

DELO, 17. 2. 2020 (Vinko Korošak) – Mnenje Vinka Korošaka na predhodno objavljeno mnenje Janeza Černača – Gospod Janez Černač je v Pismih bralcev objavil prispevek z naslovom Zelena zaprisega obvezuje (Delo, 3. februarja, stran 7), katerega vsebina je izredno pomembna. Iz članka o vlogi lovcev v naši družbi želim izpostaviti podatek o 20.000 članih slovenskih lovskih organizacij in njihov etični kodeks. Dvajset tisoč oboroženih lovcev je vsaj trikrat več, kot je pripadnikov Slovenske vojske. To so oboroženi slovenski domoljubi, ki so nameščeni po vsej Sloveniji in poznajo vsako ped slovenske zemlje. Imajo svoj Etični kodeks, ki jih obvezuje z zaprisego, da spoštujejo etične odnose med seboj in do države, do narave in okolja ter do splošne javnosti. Ta oborožena armada (po številu je to armada, naša vojska je nima!) je vedno doma (ne v

tujini!) z orožjem v rokah in v lovski uniformi, kar države ne stane niti centa. Navesti je treba, da je naša policija tudi številna in še specializirana v bojevanju, kar je dokazano pri osamosvojitvi Slovenije. Slovenska obramba bi morala zajemati lovce, policijo in specializirano vojsko. Četrty steber so gasilci, zlasti pri nesrečah. Te stroke je treba negovati in jih razvojno financirati iz državnega proračuna.

KMETJE SVARIJO DRŽAVO ZARADI VELIKIH ZVERI

DELO, 27. 2. 2020 (Simona Fajfar) – Štiri civilne iniciative – civilna iniciativa Aktivna Kočevska, civilna iniciativa Nova vas - Loška dolina, civilna iniciativa Primorske in Pobuda za odstranitev nevarnih zveri – so na Ministrstvo za okolje, Ministrstvo za kmetijstvo in celotno Vlado naslovili pismo, v katerem opozarjajo na nevarnost, ki preži na prihodnost živinoreje na območjih bivanja volka in medveda. Kmetje opozarjajo, da je obdobje od 1945 do 1990 dokaz, da smo v Sloveniji sposobni sobivanja z zvermi. Takrat je bilo zveri toliko, kolikor jih je preneslo okolje. »To pa je takrat, ko ima vsak osebek/trop svoj teritorij oziroma takrat, kadar zveri uspejo najti dovolj virov prehrane v gozdovih

in te ne iščejo drugje – torej v urbanih okoljih,« pravijo kmetje. Dodajajo, da je zanje edino sprejemljivo število zveri, ki je bilo na območju države ugotovljeno v letih 1990–2000. S pismom pozivajo Ministrstvo za okolje in Ministrstvo za kmetijstvo, da začneta na območjih, kjer imajo kmetje drobnico, takoj in energično reševati problematiko velikih zveri, predvsem medveda in volka. »Prihaja pomlad in drobnico bomo kmalu spustili na pašnike. Strah nas je, da jo bodo volkovi pokončali in bomo ostali brez vsega. Mnogi naši kmetje že sedaj poslušajo zbiranje volkov okoli zaščitnih staj in ne vedo, kaj in kako bo jutri z živino,« navajajo v pismu. O prizadevanjih države, da bi uvedla različne preventivne zaščitne ukrepe – električne in druge ograje ter pse čuvaje – kmetje ponavljajo, da so taki ukrepi neizvedljivi na večini območij, kjer se pojavljata volk in medved: »Gre za kraško-alpski razgiban teren, kjer v večjem delu pašnikov tehnično ni moč postaviti ograje.«

JELENOVO ROGOVJE SREDI CESTE: TOPLA ZIMA POSPEŠILA PROCES V NARAVI

www.24ur.com, 20. 2. 2020 (Ma. Ko.) – Letošnja topla zima je pospešila procese v naravi, ne samo pri rastlinah, ampak tudi

pri živalih, opažajo na Slovenskih državnih gozdovih (SIDG). Njihov gozdar Jan Milosavljevič je namreč v gozdnem obratu Vrbovec pri Kočevju našel jelenovo rogovje, čeprav jelenom rogovje po navadi odpade pozneje, marca in aprila. »Jeleni rogovje izgubijo vsako leto, čiščenje novega pa se vleče od julija do septembra,« so predstavniki SIDG zapisali na družbenem omrežju.

DRŽAVNI SVET S PREDLOGOM ZAKONA O ODSTREU MEDVEDOV IN VOLKOV

STA, 26. 2. 2020 – Državni svet je na seji sprejel predlog novele zakona o interventnem odvzemu medvedov in volkov iz narave. Po njem bi od maja do konca aprila prihodnje leto predvidoma lahko odstrelili 220 rjavih medvedov, od maja do konca januarja prihodnje leto pa 30 volkov. O tej tematiki je 27. 2. 2020 v članku z naslovom DRŽAVNI SVET NA SMRT OBSODIL 220 MEDVEDOV IN 30 VOLKOV obširno poročalo tudi DELO, agencijsko novico STA pa so povzele tudi PRIMORSKE NOVICE.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Foto: Ložji Avenik

DAN ZEMLJE V LUČI PODNEBNIH SPREMEMB

22. april, svetovni dan Zemlje: »Zemlja je mati vsega in vseh.«
(Alvaro Garcia Limero)

Vsako leto 22. aprila po vsem svetu obeležujemo svetovni dan Zemlje, ki jo ogrožajo vse hujše podnebne spremembe. Beseda ‚podnebje‘ se je kot zmagovalka uvrstila med besede, ki so posebno pomembne za minulo leto ter ilustrirajo dogajanja in spremembe v naravi in družbi. Ne samo Greta Thunberg, tudi naše državljanke in državljanji so začutili pomen podnebja in ogrožajočih neizprosnihih vremenskih sprememb, ki jih prinaša človekovo brezobzirno izkoriščanje zemeljskih virov in njene atmosfere. Podnebje, ki je usodnega pomena za planet Zemlja, je pojem, ki obsega vse vremenske pojave na njej. Podnebje ni odvisno samo od dogodkov v atmosferi, odvisno je od številnih dejavnikov, zlasti pa od vremenskih razmer, sestave in poraščenosti tal, vlage in zračnega tlaka, bližine vodotokov, jezer in morja, gorskih pregrad in nadmorskih višin, vetrovnosti, erozivnosti, sevanja sonca in gibanja lune, vplivov industrializacije, intenzivnega kmetijstva in sploh (krutih) človekovih posegov v naravno okolje. Za Slovenijo je značilno zmerno celinsko podnebje, zmerno sredozemsko podnebje objema naš morski obalni pas do visokih kraških planot, gorsko podnebje pa je značilno za alpska visokogorja, gorske doline in visoke dinarske planote.

Za Zemljo nam mora biti mar

Zemlja je enkratna in neponovljiva. Je naša edina izbira in naše edino domovanje. Okoli sonca kroži v zlati dobi galaksije, zato je naša sveta zaveza, da jo očuvamo v njeni naravni lepoti. Ohranimo jo za naše zanamce. **Kahlil Gibran** je spesnil, da je lepa kot nevesta, ki za okras ne potrebuje draguljev, ki jih je obdelal človek, temveč je zadovoljna z zelenjem svojih travnikov, zlatim peskom svojih morskih obal in dragocenimi kamninami svojih planin. Ko bo po zli slutnji **indijanskega plemena Cree** posekano zadnje drevo, zastrupljena zadnja reka, ulovljena zadnja riba, bomo ugotovili, da denarja ne moremo jesti. Pozivam vse, da častimo Zemljo, ki je mati vsega in nas vseh. 22. april, dan

Idejo dneva Zemlje je navdihnil John McConnell leta 1969 na Unescovi konferenci v San Franciscu. Prvič so dan Zemlje praznovali 22. aprila 1970 v San Franciscu.

Kahlil Gibran je spesnil, da je Zemlja lepa kot nevesta, ki za okras ne potrebuje draguljev, ki jih je obdelal človek, temveč je zadovoljna z zelenenjem svojih travnikov, zlatim peskom svojih morskih obal in dragocenimi kamninami svojih planin.

Zemlje, nas opominja in ozavešča, da se zavemo neponovljivosti ranljivega tretjega kamna od Sonca. Tudi za slovenske lovke in lovce je dan Zemlje priložnost, da našo Vlado in javnost opozorimo na okoljske in naravovarstvene težave v skladu s pravicami tudi v Sloveniji ratificirane *Aarhuške Konvencije o dostopu do informacij*¹, ki javnosti omogoča udeležbo pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah. *Aarhuška konvencija o dostopu do informacij javnega značaja* je bila podpisana leta 1998 na Danskem. Idejo dneva Zemlje je navdihnil **John McConnell** leta 1969 na Unescovi konferenci v San Franciscu. Prvič so dan Zemlje praznovali 22. aprila 1970 v San Franciscu. Sodelujoči so se povezali v omrežje *Earth Day Network*, ki vzpodbuja ljudi in organizacije pri ohranjanju narave, naravnih ravnovesij in zdravega naravnega okolja.

Za ohranitev naravnega okolja je potrebna višja stopnja zavesti

Slovenske lovke in lovce, ki smo združeni v **Lovski zvezi Slovenije**, nas svetovni dan Zemlje kot pripadnike naravovarstvene organizacije zavezuje, da bomo dosledno spoštovali načelo trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, tako da bo preživela v svojem naravnem okolju.

¹ Konvencija je mehanizem za udeležanje sprejetih načel Deklaracije o okolju in razvoju na konferenci v Rio de Janeiru iz leta 1992, ratificiral jo je Evropski parlament in jo vključil v zakonodajo, znano kot Okvirna direktiva o vodah (Directive 2000/60/EC), ki jo je Republika Slovenija ratificirala leta 2004.

Divjad in njeno naravno okolje kot naravno bogastvo se bosta lahko le z našimi prizadevanji ohranila za prihodnje rodove. Kot varuhi narave smo zavezani spoštovati *Rdeči seznam ranljivih vrst Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN)*, ki v zakonodajni obliki zagotavlja zaščito rastlinstva in živalstva.

V Sloveniji je bil na njegovi podlagi za zaščito in varovanje ogroženih rastlinskih in živalskih vrst sprejet *Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam z dopolnitvijo*², ki objavlja seznam ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, razporejenih po kategorijah in podkategorijah ogroženosti (*Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam, Uradni list RS, št. 82/2002*). Sicer pa je s predpisi strogo prepovedano mučenje živali, uničevanje gozdov in nasadov, nezakonit lov in nezakonit ribolov ter nezakonito ravnanje z zavarovanimi živalmi in rastlinami. Zgolj predpisi, prepovedi in navodila niso dovolj za vsebinsko zaščito naravnega okolja in divjadi. Narava je vse bolj vznemirjena, kar dokazujejo vse bolj ogrožajoči vremenski pojavi. Potrebna je višja stopnja zavesti, da ohranimo naravno okolje, zato ukrepajmo!

Kaj škodi naravnemu okolju?

S prihodom pomladi se vsako leto po vsej deželi razbohotijo škodljiva spomladanska kurjenja, ki v naravnem okolju pomenijo izničenje prizadevanj vseh nas

² Pravilnik o dopolnitvah Pravilnika o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam.

Naravnemu okolju škodijo spomladanska kurjenja, požigalništvo, čezmerna uporaba mineralnih gnojil in pesticidov, vožnje in hrup v naravnem okolju ...

za čisto in zdravo okolje. Ognjeni zublji ob naši brezbržnosti ogrožajo marsikatero brežino, uničili in poškodovali pa so že in še bodo vetrobranske pasove, ki ne ščitijo samo male divjadi, temveč tudi preprečujejo odnašanje rodovitne prsti. Ogenj uničuje mikroklimo, gnezdišča ptic in zgorel je že marsikateri lož poljskega zajca. **Požigalništvo je zločin proti naravi.** Gre za ostanke preživele človekove miselnosti, ki sega v kameno dobo. Naši gozdovi, logi in mokrišča so tudi še vedno prepolni odpadkov. Zanje veljajo določbe uredbe o odpadkih, ki je bila sprejeta z namenom varstva okolja in varovanja človekovega zdravja.

Družba mora postati nizkoogljična. Avtomobile prihodnosti bo poganjala elektrika.

Neizbrisen pečat in veliko škodo naravnemu okolju povzročata **čezmerna uporaba gnojil in pesticidov** v kmetijstvu. Svojevrsna težava, s katero se srečuje vse več upravljavcev lovišč, pa je gnojevka³. Zaradi varstva voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov je bila sprejeta *Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Uradni list RS, št. 5/13)*. Z uredbo je bilo celotno območje **Republike Slovenije** opredeljeno kot ranljivo območje. *Čeprav uredba določa mejne vrednosti in prepoveduje gnojenje in polivanje gnojevke v določenih obdobjih*, so zaradi nje v mnogih loviščih ogrožene zavarovane živalske in rastlinske vrste. Kot primer naj omenim, da je v Beli krajini zaradi gnojevke ogrožen črni močeril ali črna človeška ribica, jamska dvoživka, podvrsta človeške ribice⁴.

Lovske organizacije bi si morale bolj zavzeto prizadevati za **prepovedi voženj v naravnem okolju**. Preprečiti je treba

³ Glede na stališče Ministrstva za kmetijstvo in okolje morajo kmetje gnojila uporabljati v skladu s potrebami rastlin po hranilih v času vegetacije spomladi in poleti; za pravilno gnojenje je ministrstvo izdalo Smernice za strokovno utemeljeno gnojenje.

⁴ *Proteus anguinus parkelje*

Mesta naj postanejo bolj zelena. Posebno pozornost je treba nameniti povečanju biotske raznovrstnosti.

vznemirjanje divjadi in vseh prostoživečih bitij. *Etični kodeks slovenskih lovcev* določa, da se lovec giblje v naravi in v lovišču peš, tiho in neopazno, da ne vznemirja divjadi in drugih prostoživečih divjih živali. Gorsko kolesarstvo, ki se oglašuje kot zanimiva oblika turistične ponudbe, bi moralo potekati izključno na označenih poteh. Škoda, ki jo v naravi povzročajo vozniki terenskih in vseh drugih eno- ali dvoslednih vozil, ni samo v vznemirjanju divjadi, temveč tudi v poškodovanju gozdne podrasti, tudi micelijev, ki so podlaga za rast gob. Motokrosisti poleg neželenih voženj povzročajo tudi poškodbe tal, močnejši hrup in izpuste plinov. Zaradi neprimernih ravnanj, kot so posegi v zasebno lastnino, ponekod tudi lovci povzročajo spore z drugimi uporabniki prostora. Naravno okolje vznemirjajo tudi konjeniki, nabiralci gob, padalci in letalci s padali, vozniki štirikolesnikov («quod»), pa tudi »kiterji« in »windsurferji« na jezerih in poplavljenih vodnih površinah. Ko so reke in potoki prestopili bregove ter poplavalili travnike in polja, so se pojavili deskarji, ki deskajo po vodnih površinah s svojimi jadri. Med ptice in vodno perjad vnašajo vznemirjenje, ki ogroža mir, prehranjevanje, parjenje in vzgojo mladičev.

Evropski »zeleni cilji«: razogljičenje energetskega sistema Evropske unije, trajnostna mobilnost, biotska raznovrstnost, zmanjšanje škodljivih virov onesnaževanja (mikroplastika in farmacevtski izdelki) ...

Slovenske lovke in lovci bi si morali bolj **prizadevati za bistveno zmanjšanje hrupa v naravnem okolju**, ki je tihi ubijalec. Vsekakor podpiram, da bi morali pri lovu s strelnim orožjem uporabljati dušilce zvoka in suspensorje. V članku *Dušilci zvoka in njihova uporaba pri lovu* je avtor **Srečko Žerjav**⁵ pisal, da suspensor, nameščen na ustje cevi, blaži zvok eksplozije v cevi pri strelju. Uporaba suspensorjev pri lovu je po Žerjavovem mnenju tudi v interesu javnega zdravja, saj so tveganju poškodb sluha izpostavljeni vsi lovci, ki so strelsko dejavni.

Eden glavnih ciljev Evropske unije: nizkoogljična družba

Največji izziv **Evropske unije** in zadnja priložnost našega časa je, da do leta 2050 Evropa postane prva podnebno nevtralna celina na Zemlji. Njen cilj je nizkoogljična družba. Evropska unija je predstavila *Evropski zeleni dogovor*, ki ga sestavlja ambiciozen sveženj ukrepov. Slednji naj bi Evropejcem prinesel bistvene koristi zaradi prehoda na trajnostno zeleno gospodarstvo. Ukrepi, ki jih spremlja časovni načrt ključnih politik, zajemajo zmanjšanje izpustov, naložbe v vrhunske raziskave in projekte ter inovacije za ohranjanje evropskega naravnega okolja. Zamišljeno je, da zeleni dogovor z naložbami v zelene tehnologije vzpostavi novo evropsko strategijo gospodarske rasti, višji življenjski standard in razcvet nasploh.

⁵ Srečko Žerjav: *Dušilci zvoka in njihova uporaba pri lovu* (Lovec, št. 12/2019, str. 564–566).

Bistvenega pomena sta podpora javnosti in sodelovanje vseh deležnikov. *Evropski zeleni dogovor* utira pot poštenemu in socialno pravičnejšemu prehodu iz ogljične družbe v družbo zelenih tehnologij in čistega naravnega okolja. Ob predstavitvi evropskega zelenega dogovora je predsednica Evropske komisije **Ursula von der Leyen** izjavila: »Cena prehoda bo visoka, toda cena neukrepanja bo še veliko višja.«

In kakšne bodo posledice, če za urejene podnebne razmere ne bodo ukrepane vlade, pa tudi civilna družba, skratka vsi ljudje na Zemlji? Brez ukrepanja zaradi podnebnih sprememb bosta Zemlja in Evropska unija kot njen del doživela onesnaženost, vročino in sušo, močne nalive in poplave, širjenje nalezljivih bolezni (afriška prašičja kuga – APK, COVID-19 ...), upostošeno naravo, izumiranje rastlinskega in živalskega sveta, veliko razseljenost prebivalstva in posledično veliko gospodarsko škodo. **Onesnaženost** bo predvidoma **povzročila 400.000 prezgodnjih smrti na leto**⁶ zaradi onesnaženosti zraka⁷. **Vročina in suša**⁸ bosta prispevali dodatnih 90.000 smrtnih žrtev na leto zaradi vročinskih valov. Živimo v času begunskih premikov, ki

⁶ Statistični podatki, objavljeni na internetu po predstavitvi Evropskega zelenega dogovora.

⁷ Vir: Evropska agencija za okolje, Kakovost zraka v Evropi – poročilo 2019.

⁸ Vir: (1) Skupno raziskovalno središče Evropske komisije, projekt PESETA IV, v tisku; (2) A. Missirian & W. Schlenker, *Asylum Applications Respond to Temperature Fluctuations*, Science, letnik 358, izdaja 6370, str. 1610–1614, 2017; (3) IPBES 2019.

bodo, če ne bodo sprejeti začrtani ukrepi, ob predvidenem povečanju temperature za 5 °C prispevali k 660.000 dodatnim prošnjam za azil na leto v Evropski uniji. Če ne bomo okrepali, bo kar 16 % živalskim vrstam grozilo izumrtje⁹ ob povečanju temperature za 4,3 °C. V južnih regijah Evropske unije bo na voljo 40 % manj vode. Kar pol milijona ljudi bo vsako leto izpostavljenih poplavljanju rek, 2,2 milijona ljudi pa poplavam obalnih območij. Gospodarstvo bo imelo 190 milijard evrov letnih izgub, če se bo svetovna temperatura povečala za 3 °C¹⁰. Zaradi podnebnih sprememb bi se lahko leta 2050 cene hrane zvišale za 20 %¹¹. Na svetovni ravni bi se število ljudi, ki bi bili prisiljeni zapustiti svoje domove, povečalo na 50 milijonov na leto¹². Gospodarski stroški smrtnosti zaradi vročine bi lahko znašali več kot 40 milijard evrov na leto¹³. **Dlje ko bomo čakali, težje bo doseči cilje glede nižjih temperatur in dražja bodo s tem povezana prizadevanja za rešitev podnebnih sprememb¹⁴.**

Kako še postati bolj zelena družba?

Za čist planet Zemlja je nujno **razogljičenje energetskega sistema** Evropske unije, sicer ne bodo doseženi podnebni cilji. Evropska komisija bo, kot je bilo objavljeno, pripravila predloge za večjo ambicioznost podnebnih ciljev Evropske unije za leto 2030. Po pregledu energetske zakonodaje, kar naj bi se po načrtu zgodilo do junija 2021, bodo države članice leta 2023 posodobile svoje nacionalne energetske in podnebne načrte z namenom novih podnebnih ciljev. Emisije, ki ne bodo odpravljene do leta 2050, bodo odstranjene po naravni poti z naravnimi (u)porabniki ogljika (npr. z gozdovi). Evropa mora zmanjšati emisije prometa, poskrbeti mora za **trajnostno mobilnost**.

Sestavni del evropskega zelenega dogovora je tudi skrb za **biotsko raznovrstnost**. Ekosistemi ljudem in živalim

⁹ Vir: Skupno raziskovalno središče Evropske komisije, projekt PESETA IV.

¹⁰ Vir: Ciscar et al., 2014: Climate Impacts in Europe, Skupno raziskovalno središče Evropske komisije, projekt PESETA II.

¹¹ Vir: COACC, The Economic Cost of Climate Change in Europe, 2018.

¹² Vir: Svetovni center za spremljanje notranje razseljenosti, Assessing the Impacts of Climate Change on Flood Displacement Risk, 2019.

¹³ Isti vir kot pod slikcem 3.

¹⁴ Po podatkih interneta o delovanju Evropske unije za nizkoogljično družbo z ukrepi za rešitev Zemlje.

Dlje ko bomo čakali, težje bo doseči cilje glede nižjih temperatur in dražja bodo s tem povezana prizadevanja za rešitev podnebnih sprememb.

zagotavljajo hrano, sladko vodo, čist zrak in zavetje, blažijo posledice naravnih nesreč, škodljivcev in bolezni ter pomagajo pri uravnavanju podnebja. Evropska unija si bo z zeleno strategijo prizadevala za zmanjšanje uporabe pesticidov in gnojil v kmetijstvu. Komisija bo predlagala, da bi evropska mesta postala bolj zelena tudi s povečanjem biotske raznovrstnosti, ki jo je treba ohraniti in celo povečati tudi v jezerih, rekah, potokih, poljih in gozdovih ter mokriščih. Zmanjšati je treba škodljive vire onesnaževanja, kot so **mikroplastika** in **farmacevtski izdelki**. Ljudi in živali

Zmanjšati je treba škodljive vire onesnaževanja (mikroplastika in farmacevtski izdelki), ljudi in živali pa zaščititi pred nevarnimi kemikalijami.

je treba zaščititi pred nevarnimi kemikalijami. Z novo trajnostno strategijo je treba zaščititi ljudi, rastline in živali v okolju brez strupov. Doseči je treba boljše varovanje zdravja z zmanjšanjem onesnaževanja iz velikih industrijskih obratov. Preživeli bomo le, če bomo dihali čist zrak. Evropska hrana, ki mora biti pridelana s čim manjšim vplivom na naravo, mora ostati varna, hranljiva in visokokakovostna.

Katere ukrepe pripravlja Slovenija?

Kot poročajo mediji, naša država pripravlja *Nacionalni energetski in podnebni načrt* (NEPN), ki je akcijsko-strateški dokument za obdobje do leta 2030 s pogledom do leta 2040. Določa cilje, politike in ukrepe na petih razsežnostih energetske unije: **razogljičenje** (emisije TGP in OVE), **energetska učinkovitost**, **energetska varnost**, **notranji trg** ter **raziskave, inovacije in konkurenčnost**. *Energetski koncept Slovenije* (EKS) je osnovni razvojni dokument na področju energetike, ki skladno z *Energetskim zakonom* (EZ-1) na podlagi projekcij gospodarskega, okoljskega in družbenega razvoja države ter mednarodnih obveznosti določa cilje zanesljive, trajnostne in konkurenčne

Evropski zeleni dogovor sestavlja ambiciozen sveženj ukrepov. Tisti, ki jih spremlja časovni načrt ključnih politik, zajemajo zmanjšanje izpustov, naložbe v vrhunske raziskave in projekte ter inovacije za ohranjanje evropskega naravnega okolja.

oskrbe z energijo za obdobje prihodnjih 20 let oziroma za okvirno za 40 let. Že v fazi osnutka nacionalnega energetskega in podnebnega načrta pa so v javnost pricur-

ljale kritike, na primer, zakaj v osnutku ni izgradnje savskih elektrarn. Predstavniki gospodarstva pa se otepajo energetskega in podnebnega načrta z izgovori, da bodo zanje nastali nepotrebni stroški.

Podnebne spremembe so zelo načele zdravje planeta Zemlja, ki je naša edina izbira. Obdarjena je z naravnimi danostmi, ki so pomembne za preživetje človeka in vseh živih bitij. Z izničenjem biološke in krajinske pestrosti ter stabilnosti življenjskih združb bo za vedno ogrožena **svetost življenja**. Neizogibno je, da si z vsemi sredstvi, tudi s pritiski na Vlado, prizadevamo za ohranjanje narave in za biotsko raznovrstnost. Skrb za čisto in zdravo naravno okolje je trajna naloga nas vseh, zato egoizem tistih, ki brezsrčno krnijo naravne vrednote, vodi v propad. *»Človeško srce, ki je proč od narave, postane trdo,«* je dejal **Steandig Bear**. *»V naravi ni ničesar nekoristnega,«* je menil **Michel Eyquem de Montaigne**, **Victor Hugo** pa je verjel naslednje: *»Žalostno je pomisliti, da narava govori in da človeški rod ne posluša.«* *»Zemlja ne pripada človeku. Človek pripada Zemlji,«* je napisal indijski poglavar **Seattle**. In za zaključek naj ponovim besede slovenskega pesnika **Otona Župančiča**: *»Sveta si, Zemlja, in blagor mu, komur plodiš.«*

Bojan Avbar

SPREMLJANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA DIVJADI V SLOVENIJI V LETU 2019

V letu 2019 smo na Veterinarski fakulteti v Ljubljani s pomočjo Lovske zveze Slovenije (LZS) spremljali zdravstveno stanje prostoživečih živali v slovenskem prostoru. Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi skupaj s preventivnim delovanjem in nadzorom pomeni tri bistvene točke ohranjanja biotske raznovrstnosti in zdravja človeka in živali. Divjad in prostoživeče živali se lahko okužijo ali so nosilci različnih, tudi zelo nalezljivih povzročiteljev, ki lahko prizadenejo človeka ali domače živali. V zadnjem času je s pojavom in hitrim širjenjem afriške prašičje kuge (APK) to dejstvo postalo realnost. V ta namen imamo v Sloveniji že več let vzpostavljenih kar nekaj rednih spremljanj (monitoringov), ki po eni strani zagotavljajo status države, proste nekaterih bolezni, po drugi pa z njimi sproti zaznavamo pojav pomembnih povzročiteljev bolezni v prostoživečih populacijah (na primer APK). Taki programi nadzora temeljijo predvsem na ugotavljanju protiteles proti specifičnim povzročiteljem. Posebno pa nas veseli dejstvo, da lahko na Veterinarski fakulteti s pomočjo LZS glavni poudarek spremljanja bolezni divjadi namenjamo natančnemu pregledovanju poginulih ali odstreljenih obolelih živali, saj s takimi preiskavami pridobimo zelo natančno informacijo o dogajanju na terenu. S prispevkom na kratko povzemamo rezultate preiskav, opravljenih na truplih prostoživečih živalih, njihovih tkivih ali organih v letu 2019.

Opravljeni pregledi v letu 2019

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v letu 2019 opravili 70 raztelesb in patoanatomskih pregledov organov prostoživečih živali, ki smo jih prejeli iz 47 različnih lovskih

družin (LD) (preglednica). Pregledali smo devet različnih živalskih vrst (navadni jelen, srnjad, gams, lisica, ris, divji prašič, kuna belica, poljski zajec, vidra) različnih starosti in spolov. V letu 2019 največji delež pregledanih vrst zavzema srnjad. Kot najpogostejši vzrok pogina ugotavlja-

mo bolezni, ki jih povzročajo notranji in zunanji zajedavci. Večinoma se te bolezni pojavljajo v kronični obliki in pogosteje pri mladih živalih, pri katerih prizadenejo dihalni in prebavni sistem. Ugotavljamo tudi močno okuženost srnjadi s klopi, jelenjo ušjo, nosnimi in kožnimi zolji ter dlakožeri. V populaciji gamsa stalno ugotavljamo prisotnost garij. Pri lisici smo znova potrdili prisotnost virusa pasje kuge, pri kuni belici papilomaviruse ter prvič pri poljskem zajcu virus hemoragične bolezni kuncev. V več primerih smo potrdili prisotnost gnojnih bakterij vrst *Trueperella pyogenes*, *Mannheimia granulomatosis* in *Bibersteinia trehalozii*. Lovske družine, iz katerih smo prejeli material, vrsta živali ali vzorca, opravljene preiskave in rezultati so navedeni v preglednici.

DIVJAD IN PROSTOŽIVEČE ŽIVALI SE LAHKO OKUŽIJO ALI PASO NOSILCI RAZLIČNIH, TUDI ZELO NALEZLJIVIH POVZROČITELJEV, KI LAHKO PRIZADENEJO ČLOVEKA ALI DOMAČE ŽIVALI. PRI ČIŠČENJU UPLENENIH ŽIVALI SVETUJEMO DOSLEDNO UPOŠTEVANJE HIGIENSKIH UKREPOV (UMIVANJE IN RAZKUŽEVANJE ROK, UPORABA ZAŠČITNIH ROKAVIC).

Preglednica: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2019

LD	Žival	Diagnoza
Murska Sobota	srna	Zastrupitev s krmo. Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>), številni dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Pugled	divji prašič	Absces – <i>Actinomyces hyovaginalis</i> .
Bohinjska Bistrica	gams	Garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>). Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>). Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Trichuris</i>). Posamezni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Bohinjska Bistrica	gams	Garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Bohinjska Bistrica	gams	Garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Zemon	divji prašič	Absces – <i>Actinomyces hyovaginalis</i> .
Bovec	gams	Garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>). Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>). Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Trichuris</i>).
Čezsoča	gams	Negativno na garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Čezsoča	gams	Negativno na garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Čezsoča	gams	Negativno na garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Čezsoča	gams	Negativno na garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>). Številne pršice iz rodu <i>Trombicula</i> in malofagov iz rodu <i>Damalinea</i> .
Čezsoča	gams	Neaktivno na garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>). Posamezne pršice iz rodu <i>Trombicula</i> .
Čezsoča	gams	Garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Lendava	vidra	Mehanska poškodba.
Krvavec	srna	Zastrupitev s krmo. Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Trichuris</i>). Posamezne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Kočevo	ris	Sepsa – <i>Staphylococcus felis</i> . Garje (<i>Sarcoptes scabiei</i>).
Brezovica	kuna belica	Mehanska poškodba. Pljuča – <i>Esherichia coli</i> .
Vojnik	srna	Sepsa – <i>Trueperella pyogenes</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Oplotnica	srna	Kombinacija starejše mehanske poškodbe prsnega koša in kolčnega sklepa, poškodbe pljuč in zastrupitev s krmo. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rod <i>Chabertia</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Kožni zolj (rod <i>Hypoderma</i>).
Pivka	srna	Sepsa – <i>Mannheimia granulomatosis</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodova <i>Chabertia</i> in <i>Trichuris</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Kožni zolj (rod <i>Hypoderma</i>).
Bled	gams	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Brezovica	poljski zajec	Sepsa – <i>Mannheimia granulomatosis</i> .
Bled	lisica	Pozitivno na pasjo kugo.
Planina	srna	Zastrupitev s krmo. Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Chabertia</i>).
Bled	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodova <i>Chabertia</i> in <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Videm ob Ščavnici	srna	Sepsa – številne vrste bakterij. Abscesi na jetrih. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Dobrova v Slov. goricah	srna	Sepsa – <i>Trueperella pyogenes</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodova <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Kožni zolj (rod <i>Hypoderma</i>).
Suhor	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Koper	srna	Predčasni porod. Sepsa.
Koper	srna	Predčasni porod. Sepsa.
Col	srna	Razpadlo truplo. Verjetno zastrupitev s krmo. Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Šmartno pri Litiji	srna	Strel. Posamezni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in številne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Cirkulane	srna	Neustrezna prehrana – močno podaljšani parklji. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).

Oljka	srna	Fibrolipom in granulom (posledica tujske oz. poškodbe). Številni nosni zolji iz rodu <i>Cephenemyia</i> .
Vojkovo - Podnanos	srna	Zadušitev – nosni zolji iz rodu <i>Cephenemyia</i> . Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Suhor	srna	Sepsa – <i>Bibersteinia trehalosi</i> . Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>). Posamezni kožni zolj (rod <i>Hypoderma</i>). Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Bled	lisica	Intersticijska pljučnica, bronhitis, hepatitis in enteritis – verjetno virusnega izvora. Posamezni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Prestranek	kuna belica	Mehanična poškodba.
Čatež	srna	Zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Posamezni nosni zolji iz rodu <i>Cephenemyia</i> .
Čatež	srna	Starejša sprememba na vratu – mehanična poškodba. Posamezni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Številni nosni zolji iz rodu <i>Cephenemyia</i> . Posamezni zajedavci iz rodu <i>Haemonchus</i> .
Pugled	jazbec	Mehanična poškodba. Intersticijska pljučnica – neidentificiran virus.
Suhor	poljski zajec	Virus hemoragične bolezni.
Suhor	poljski zajec	Virus hemoragične bolezni.
Žetale	srna	Mehanična poškodba – verjetno eden ali več psov. Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Posamezni nosni zolji iz rodu <i>Cephenemyia</i> .
Oljka	lisica	Mehanična poškodba.
Malečnik - Košaki	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Pobrežje - Miklavž	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodova <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Intersticijska pljučnica.
Škofljica	srna	Okužba z glivo vrste <i>Aspergillus fumigatus</i>
Marezige	srna	Mehanična poškodba. Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Chabertia</i>).
Jelenk	gams	Zastrupitev s hrano. Zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Javornik Postojna	srna	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Jelenk	kuna belica	Zajedavska pljučnica. Papilomatoza.
Čezsoča	gams	Negativno na garje.
Vitomarci	srna	Zastrupitev s hrano. Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>) in pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>). Absces na glavi – <i>Trueperella pyogenes</i> .
Kranjska Gora	gams	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Prežihovo	gams	Razpadlo – ni bilo mogoče ugotoviti povzročitelja sprememb.
Lukovica	srna	Sepsa - <i>Trueperella pyogenes</i> . Zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (Malophaga) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Tržič	lisica	Sepsa – <i>Streptococcus canis</i> in povzročitelj pasje kuge, virus iz rodu <i>Morbivirus</i> .
Bled	srna	Sarkocistoza.
Vojkovo - Podnanos	jelen	Negojni meningoencefalitis virusne etiologije.
Tomišelj	jelen	Deformirano rogovje.
Vipava	gams	Sepsa. Sarkocistoza. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Kapele	srna	Sepsa – <i>Bibersteinia trehalosi</i> . Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>). Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Chabertia</i>).
Oplotnica	srna	Zaparazitiranost prebavil (rodova <i>Trichostrongylus</i> in <i>Haemonchus</i>). Prisotni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Dragatuš	srna	Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i> in <i>Trichuris</i>) in pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Oljka	srna	Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>) in trakuje vrste <i>Moniezia benedeni</i>) in pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>). Prisotni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Dolenja vas	divji prašič	Askaridoza.
Suhor	srna	Zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Trichostrongylus</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>). Prisotne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Ruše	navadni jelen	Kronični septični dermatitis. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>). Prisotne številne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Brezovica	srna	Močna kožna znojnost (rod <i>Hypoderma</i>).

Foto: Gorazd Venguš

Srna – obsežna okužba s kožnim zoljem in intenzivna reakcija tkiva. Zaradi delovanja ličink nastaja večja količina želatinaste snovi – »mesarjev žele«.

V letu 2019 je največji delež pregledanih vrst zavzemala srnjad. Kot najpogostejši vzrok pogina ugotavljamo bolezn, ki jih povzročajo notranji in zunanji zajedavci. Večinoma se te bolezn pojavljajo v kronični obliki in pogosteje pri mladih živalih, pri katerih prizadenejo dihalni in prebavni sistem. Ugotavljamo tudi močno okuženost srnjadi s klopi, jelenjo ušjo, nosnimi in kožnimi zolji ter dlakožeri.

Na najbolj izbočenem delu ognjokov nastanejo luknjice, skozi katere ličinke dihajo. Predrtje kože je za žival včasih zelo boleča, koža pa se odziva z vnetjem in izločanjem rumeno obarvane serozne tekočine. Pri hudih okužbah nastaja zaradi delovanja ličink zoljev in odziva tkiva večja količina želatinozne snovi, ki jo imenujejo tudi »mesarjev žele«. Ličinke zapustijo žival v spomladanskih mesecih. Po navadi znamenja zoljavosti pri divjadi opazimo šele po odstrelu. Koža v hrbtnem predelu je pordela, ponekod so vidne blage otekline, na takih mestih lahko med dlako opazimo posamezne ličinke, ki izpadajo iz luknjic v koži. Lovec zoljavost najpogosteje opazi ob izkoževanju živali, ko pri odstranjevanju

Kaj vse smo ugotovili?

Pri divjadi ugotavljamo številne notranje in tudi zunanje zajedavce. Najbolj so izpostavljene mlade živali, zelo stare in živali, katerih imunsko stanje je bilo predhodno prizadeto zaradi drugih bolezn. Kot smo v preteklosti že poudarili, neugodne podnebne razmere in hitre spremembe vremena v zadnjem obdobju zelo vplivajo na zmanjšanje odpornosti živali, hkrati pa omogočajo lažji razvoj in preživetje zajedavcev. Posledica velike obremenjenosti okolja z zajedavci je zdesetkanje najobčutljivejših kategorij živali: mladičev in slabotnejših živali. Živali, ki okužbo preživijo, so shirane, pri njih pogosto opazimo dolgotrajne driske in/ali kašljanje. Tako prizadete živali ves čas izločajo razvojne oblike zajedavcev v naravo in tudi najprej podležejo različnim sekundarnim okužbam, na primer pljučnicam v hladnejših in vlažnih jesenskih obdobjih. Večina ugotovljenih zajedavcev se pojavlja vse leto.

Lani smo v pregled dobili srno s spremembami, ki so nastale kot posledica hude reakcije kože na okužbo s kožnim zoljem. Kožna zoljavost je nenalezljiva bolezen divjih prežvekovalcev, ki jo pre-

Foto: Gorazd Venguš

Srna – okužba s trakuljo vrste *Moniezia benedeni*

Že nekaj let se pri lisicah srečujemo s povečano pojavnostjo virusa pasje kuge. **To je posebno pomemben podatek za vodnike lovskih psov, zato priporočamo, da redno obnavljate preventivna cepljenja svojih živali.** Pasja kuga je namreč zelo nalezljiva sistemska virusna bolezen številnih domačih in prostoživečih vrst zveri (psi, kune, medvedi, mačke), ki jo povzroča virus pasje kuge in prizadene živali vseh starosti. Rezervoarji virusa in vzrok za okužbo prostoživečih zveri so psi.

našajo muhe. Pri nas povzročajo kožno zoljavost muhe iz rodu *Hypoderma*, ki v poletnih mesecih odložijo jajčeca na dlako zadnjih nog, vratu in pleč gostitelja. Iz njih se razvije ličinka, ki se čez nekaj dni zavrti pod kožo gostitelja. Od tod ličinke potujejo ob živcih, mišicah in maščobnem tkivu proti podkožju hrbta, kjer naredijo majhne sterilne ognjoke.

nju kože od mišičevja v podkožju najde številne ovalne rumenkasto bele ličinke. Zaradi migracije ličink med mišičnimi vlakni so lahko ponekod v mišičnini vidne posamezne krvavitve. Meso takih živalih je sicer užitno, vendar je zaradi videza (ličinke, otekline, posamezne krvavitve) za uporabnika nepriljavno. Spremenjene dele obrežemo in zavržemo, pri hudi okužbi

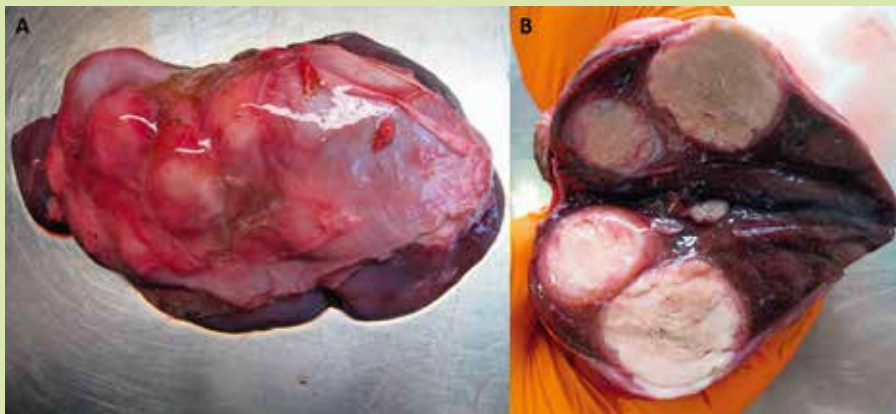

Foto: Gorazd Vengušt

Srna – sepsa, abscesi v jetrih so posledica okužbe z bakterijo *Staphylococcus aureus*. *S. aureus* spada med zoonotske povzročitelje bolezni, ki se na ljudi največkrat prenese preko poškodb na koži. Zato svetujemo dosledno upoštevanje higienskih ukrepov (umivanje in razkuževanje rok, uporaba zaščitnih rokavic) pri čiščenju uplenjenih živali.

Zaradi možnosti prenosa različnih boleznih prostoživečih živali na ljudi in zanesljivejših rezultatov diagnostičnih preiskav svetujemo, da v pregled v najkrajšem mogočem času pošiljate zaprta oziroma neočiščena trupla. Priložite dopis (navedite lovsko družino, kontaktno številko in pripišite, da je truplo namenjeno za sekcijo za dr. Gorazda Vengušta oziroma dr. Diano Žele Vengušt) ter vse skupaj pošljite na naslov:

Veterinarska fakulteta, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

zavržemo celotno truplo, saj spremembe in prisotnost mikroorganizmov negativno vplivajo na celotni organizem živali, kar zmanjšuje tudi kakovost mesa.

Lovci ste v pregled poslali tudi spremenjena jetra divjega prašiča. Spremembe so nastale kot posledica selitve razvojnih stopenj zajedavca vrste *Ascaris suum*. To se zgodi, ko prašič zaužije zrelo jajčece in se iz njega pod vplivom prebavnih sokov sprostijo ličinke, ki prevrtajo črevesno steno ter potujejo skozi jetra in srce v pljuča. Šele ko jih prašič izkašlja in požre, se ličinka razvija naprej do spolno zrele gliste. Največ škode povzročijo ličinke tretje stopnje (L3) takrat, ko potujejo skozi notranje organe svojega gostitelja. Ob tem nastanejo: krvavitev, poškodbe tkiva in obsežnejšega vnetja notranjih organov. Ko se poškodbe zacelijo, ostanejo na jetrih t. i. mlečne pege. Odrasli zajedavci naseljujejo tanko črevesje in povzročajo poškodbe črevesne stene ter prebavne motnje.

Dokaj redko okužbo s trakuljami vrste *Moniezia benedeni* smo potrdili pri srni. Ugotovili smo številne trakulje v tankem črevesju. V Sloveniji te zajedavce precej pogosteje ugotavljamo pri domačih prežvekovalcih. Za svoj razvoj potrebujejo vmesnega gostitelja, ki so v tem primeru žuželke in nižji raki, v njih se razvije invazijska stopnja trakulje. Ko končni gostitelj zaužije vmesnega gostitelja, se v tankem črevesju razvije odrasla trakulja; zraste lahko 2 m in več. Klinični znaki bolezni se pokažejo le pri mladih živalih. Pri obsežnih okužbah lahko zajedavci zamašijo črevo ali zmanjšajo njegovo prehodnost,

kar je povezano z zastrupitvijo organizma (razpad vsebine črevesja in resorpcija sproščenih strupenih snovi), ki poškoduje tudi notranje organe. Pri okuženih živalih lahko opazimo podkožne otekline, včasih pa tudi odpovedovanje zadnjih nog. Tudi zima in pomlad 2019 nista prizanesli gamsom z garjami. Ponovno ugotavljamo njihovo povečano pojavnost. Žal smo jih lani potrdili tudi pri risu.

Poleg zajedavcev na populacijo prostoživečih živali zelo vplivajo tudi dru-

na predelu glave in vratu ter iz prizadetih pljuč. Zaradi vnetne reakcije nastane tvorba gnoja, ki zapira dihalne poti in zelo otežuje dihanje živali. Po okužbi se pogosto razvije gnojna pljučnica. Prizadete živali imajo slabo koordinacijo, vrtijo se na mestu, so navidezno slepe in gluhe. Pogin nastane kot posledica prizadetosti pljuč in drugih organov (tudi možganov). *B. trehalosi* najpogosteje potrdimo v pljučih; spada v rod *Pasteurella*, skupino bakterij, ki povzročajo številne oblike obolenj pri različnih živalskih vrstah. Bakterije iz tega

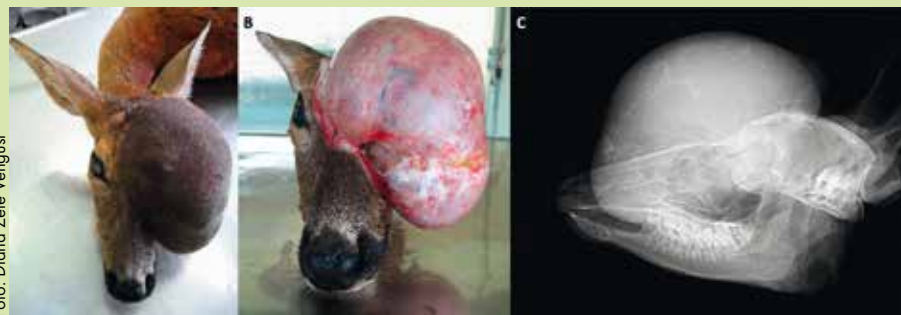

Foto: Diana Žele Vengušt

Srna – neuroendokrini karcinom. Na levi strani glave je okrogla sprememba (A), čvrste konsistence, velikosti 14 x 11,5 x 13 cm, in sega čez čelnico in nosnico in se konča tik nad desnim lokom očesne jamice. Sprememba po odstranitvi kože (B) in RTG-posnetek glave (C), kjer je vidno vraščanje spremembe v okolico.

gi povzročitelji bolezni, ki delujejo v kombinaciji z zajedavci oziroma samostojno povzročijo okužbo, predvsem pri živalih, ki so imele predhodno manjšo odpornost. Po navadi se okužbe pojavljajo pri posamezni živali in ne pomenijo nevarnosti za druge živali. V več primerih smo potrdili prisotnost gnojnih bakterij vrste *Trueperella pyogenes*, *Mannheimia granulomatosa* in *Bibersteinia trehalosi*. *T. pyogenes* se najpogosteje zadržuje v zemlji in na sluznicah zdravih živali. Živali prizadene predvsem v obdobjih z daljšim vlažnim in mrzlim vremenom, ko je odpornost nekoliko zmanjšana. *M. granulomatosa* po navadi zelo prizadene pljuča. V literaturi je okužba pri prostoživečih živalih opisana pri zajcu in srni. Bakterijo največkrat izoliramo iz abscesov

rodu so prebivalci površin sluznic žrela in prebavnega trakta zdravih sesalcev, ptic in plazilcev po vsem svetu. Živali se večinoma okužijo že ob porodu, preko matere. Bolezen se prenaša še kapljično ali z bolhami in klopi. Bolezenski znaki se kažejo kot bolezen dihal, v septikemični (povzročitelj in njihovi strupi, prisotni v krvi) obliki in v obliki ognjokov, ki nastanejo en teden po okužbi. V kombinaciji s parazitozami bolezen poteka zelo hitro in je za okužene živali praviloma usodna.

Pri divjih prašičih smo se prvič srečali z bakterijo vrste *Actinomyces hyovaginalis*. O njenem delovanju in pojavnosti je malo podatkov. Ugotavljajo jo pri prašičih in kozah, pri katerih povzroča gnojne mastitise in pljučnice. Povezujejo jo tudi z nastankom abscesov na mestih, kjer je

V gamski populaciji stalno ugotavljamo prisotnost garij. Pri lisici smo znova potrdili virus pasje kuge, pri kuni belici papilomavirus ter prvič pri poljskem zajcu virus hemoragične bolezni kuncev. V več primerih smo potrdili prisotnost gnojnih bakterij.

bila poškodba kože. V naših primerih je okužba nastala po zastrelu in mehanski poškodbi noge.

Že nekaj let se pri lisicah srečujemo s povečano pojavnostjo virusa pasje kuge. **To je posebno pomemben podatek za vodnike lovskih psov, zato priporočamo, da redno obnavljate preventivna cepljenja svojih živali.** Pasja kuga je namreč zelo nalezljiva sistemska virusna bolezen številnih domačih in prostoživečih vrst zveri (psi, kune, medvedi, mačke), ki jo povzroča virus pasje kuge. Virus prizadene živali vseh starosti. Rezervoarji virusa in vzrok za okužbo prostoživečih zveri so psi. Podobno velja za bakterijsko bolezen

Nekaj tednov ali mesecev po okužbi v 7–85 % nastaneta regresija novotvorb in imunost pred ponovnimi okužbami. Pri zvreh se pojavljajo redko.

Kot zanimivost izpostavljamo prvo potrditev virusa hemoragične boleznine kuncev (RHDV) pri poljskem zajcu. Virus je soroden virusu, ki pri poljskem zajcu povzroča bolj znan *European brown hare syndrome (EBHS)*. Do pred nedavnim sta virusa veljala za vrstno specifična. Leta 2010 pa so v Franciji prvič potrdili pojav spremenjenega virusa RHDV, ki so ga poimenovali RHDV2. Zaradi okužbe so bili številni pogini gojenih kuncev. Nato so o prvih primerih okužbe poljskih zajcev

povečanje kislih produktov, uničenje bakterij, ki presnavljajo ogljikove hidrate, ter posledično nastanek acidoze oziroma zakisanosti vampove vsebine. Škodljivi presnovki prehajajo s krvjo v parklje, kjer poškodujejo nežno tkivo, ki povezuje kost s parkljem. Posledično nastane vnetje, bolečine, nepravilno obremenjevanje parkljev, spremembe fiziološkega položaja tretje prstnice in nepravilna rast roževine. V literaturi podaljšane parklje povezujejo tudi z neravnovesjem v koncentraciji mineralov, predvsem s pomanjkanjem bakra, stresom, ki ga živali lahko povzročajo različni zunanji dejavniki, in dolgotrajnejšim vnosom večjih količin krme, bogate z beljakovinami. Pri divjadi se s takimi primeri tudi zaradi načina življenja in prehrane srečamo zelo redko.

Kako ravnati v lovskih družinah?

Za lovske družine je priporočljivo sledenje vzrokom morebitnih poginov. Kadar v svojih loviščih opazate oslabiljene živali, živali s spremembami na telesu (na primer papilomatoza – velike bradavičaste/»karfijolaste« spremembe po vsem telesu: srnjad, navadni jelen, kontagiozni ektim – drobne bradavičaste spremembe okoli ust oziroma oči: gams) ter živali, ki se obnašajo nenavadno, skladno s predpisi opravite odvzem iz narave in trupla pošljite na pregled na **Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele Veterinarske fakultete v Ljubljani**. Vse preiskave divjadi, ki jih opravljamo na inštitutu, so za lovske družine brezplačne, zato vas pozivamo, da izkoristite to možnost. Po opravljenih preiskavah na naslov lovske družine prejmete poročilo.

Dr. Gorazd Vengušt in dr. Diana Žele Vengušt

Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

Viri so na voljo pri avtorjih.

Foto: Diana Žele Vengušt

Srna – nepravilno obrabljeni in zelo podaljšani parklji pri srnjadi so posledica neravnovesja v koncentraciji mineralov, pomanjkanja bakra, stresa in dolgotrajnega vnosa večjih količin krme, bogate z beljakovinami.

lepstospirozo, ki je tudi zoonoza. Lani smo na Veterinarski fakulteti ponovno zaznali povečanje serološko pozitivnih psov, zato je priporočljivo preventivno cepljenje psov.

Pri kuni belici smo prvič potrdili papilomavirus, ki spada v družino *Papillomaviridae*, in povzroča fibrome in fibropapilome, benigne tumorje kože. Zaradi visoke tkivne in gostiteljske specifičnosti virusov se le-ti zelo redko prenašajo med vrstami. Obbolele živali po navadi niso prizadete. Okužba je samoomejujoča.

Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (dva do tri dni), vas prosimo, da truplo zamrznete. Za vsa morebitna vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo osebno ali na telefonskih številkah 01/47-79-196 in 01/47-79-847, in sicer vsak delavnik od 7. do 15. ure.

s tem virusom poročali iz Italije (2012), Španije (2014) in s Švedske (2016), ko se je pojavil pri planinskem zajcu. Klinična slika je skoraj identična sliki, ki jo povzroča virus EBHS. Največkrat žival pogine zaradi hepatitisa in posledično odpovedi jeter. V naravnem okolju so nosilci virusa divji kunci. Pojavnost virusa pri poljskih zajcih je še vedno pod drobnogledom vodilnih evropskih strokovnjakov. Podrobnejše molekularne preiskave vzorcev, odvzetih v naših primerih, še potekajo.

Lanski zanimiv primer so tudi zelo podaljšani parklji pri srnjadi. Podobni primeri niso nič nenavadnega pri domačih živalih in so največkrat posledica neustrezne prehrane oziroma pretiranega hranjenja s krmo z večjim deležem ogljikovih hidratov, najpogosteje s krmo z večjim deležem koruze in hitrorastajočo zeleno krmo po deževju. Taka krma povzroča hitro fermentacijo v vampu,

Zahvala

Zahvaljujemo se Lovski zvezi Slovenije in Upravi Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki ves čas tesno sodelujeta z Veterinarsko fakulteto v Ljubljani in omogočata neprekinjeno spremljanje zdravstvenega stanja pri prostoživečih živalih. Posebno se zahvaljujemo vsem lovskim družinam in posameznikom, ki v preiskave pošiljajo trupla živali ter tako omogočajo redno spremljanje in stalen pregled na področju zdravja prostoživečih živali v Sloveniji.

POZIV K SPOROČANJU OZNAK NA OBROČKANIH PTICAH

Ptice so zaradi svoje premičnosti in hitrega odziva na spremembe izjemno orodje za razumevanje in spremljanje sprememb v okolju. Da bi bolje razumeli in pridobili pomembne podatke o selitvah in načinu življenja ptic, jih označujemo.

Podatki na obročku

Na navadi ptici na nogo namestimo **obroček** – njeno osebno izkaznico. Na obročku so odtisnjeni podatki:

- o ornitološki postaji,
- državni obročkanja in
- črkovno-številčnem zapisu, unikatnem za vsako ptico.

Slovenski obročki nosijo napis **LJUBLJANA SLOVENIJA** in tekočo številko, npr. ZT 43.

Foto: Maks Sešlar

Trki ptic s stekli oken, steklenimi fasadami, komunikacijskimi oddajniki, neonsko razsvetljavo, daljnovodi ali z avtomobili povzročijo številne smrti ptic. Obročkan menišček je obležal na okenski polici zaradi trka s steklom.

Foto: Lajzi Avsenik

Vodne ptice, kot mlakarica na fotografiji, so predmet številnih raziskav in šteje vsaka najdba obročkane ptice.

Prošnja za slovenske lovce

Lovci se pri svojem delu srečujete tudi z označenimi pticami, največkrat s kovinskim ali barvnim obročkom. **Ob takšni najdbi obročkane ptice vas prosimo, da to sporočite Slovenskemu centru za obročkanje ptic (SCOP), ki deluje v okviru Prirodoslovnega muzeja Slovenije.**

Prosimo vas, da nam poleg *podatka o oznaki na obročku* sporočite, če je le mogoče, tudi:

- vrsto ptice,
- kraj in datum najdbe,
- stanje osebka (živ, ustreljen, poškodovan, mrtev, najdeno okostje itn.) ter
- podatke o najditelju.

Prosimo vas, da ste pozorni tudi na mrtve osebke zavarovanih in ne samo lovnih vrst, ki lahko prav tako nosijo obroček.

Kam lahko sporočite podatke?

Podatke lahko sporočite na elektronski naslov: sll@mrc.pms-lj.si ali dfekonja@pms-lj.si.

Informacijo o najdbi obročkane ptice in obroček lahko pošljete tudi po pošti na naslov **SCOP, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, p. p. 290, SI - 1001 Ljubljana.**

Zakaj sporočati podatke?

Vsak sporočeni podatek je pomemben in tako vaš dragocen prispevek o vedenju ptic.

Aljaž Mulej

Foto: Pixabay

APRIL

Menim, da ni starejšega lovca, ki ta mesec ob pogledu na lovčev kolar ne bi pričakoval fotografije pojočega velikega divjega petelina ali pa ruševca. Svatovsko petje in snubljenje gozdnih kur na večini nekdanjih rastišč je onemelo in mlajšim generacijam lovcev lahko le težko pričaramo naše razbijanje srca in prelivanje adrenalina po žilah strastnega lovca, ko smo v rani jutranji temi naskakovali pojočega divjega petelina. Morda nam vendarle še kje (v naših loviščih so njihova rastišča izredno redka) uspe ob jutranjem svitu med ruševjem visoko v zgornji gozdni meji iz koča v živo občudovati ruševčevo »vožnjo kočije«, poskakovanje, gruljenje in pihanje. Poleg omenjene možnosti lovci april preživimo ob pripravah in načrtovanju za novo lovno sezono. V tem mesecu tudi, zgolj administrativno, vsi dorasli mladiči parkljarjev iz prejšnjega leta preidejo v enoletnike ali lanščake.

V tej rubriki bom skušal na podlagi svojega osebnega pogleda in izkušenj sestaviti nekakšen opomnik najnujnejših opravil, mimo katerih lovka, lovec ali vodstvo lovske družine naj ne bi šlo, če želi, da bi naše delo potekalo tekoče in brez večjih pretresov.

Štefan Vesel

Društvena dejavnost

Narava se je že dodobra prebudila in tudi vremenske razmere omogočajo, da lovci »zavijamo rokave«. Največkrat začnemo s pospravljanjem in z najnujnejšimi vzdrževalnimi deli ter odpravami posledic, ki jih je morebiti na lovskih nepremičninah za seboj pustila zima (zmrzal, močnejši veter ...). Nujno je treba preveriti stanje vseh lovnih naprav in objektov ter drugih nepremičnin. Ob tem je treba preveriti, ali so bile omenjene nepremičnine morda celo tarča nezaželenih obiskov ter zimsko zavetje glodavcev, žuželk in drugih nepovabljenih gostov. Za take aktivnosti se v večini primerov lovci povežemo v manjše delovne skupine, da čim prej po svojih najboljših močeh popravimo tako stanje.

Lov

Pred novo lovno sezono moramo lovci storiti vse, da bodo letošnji lovi potekali varno, učinkovito in brez nevšečnosti. Pri tem moramo upoštevati zakonske določbe in določbe koncesijske pogodbe. Menim, da je v lovišču treba čim prej pregledati vse lovne naprave, kar še posebno velja za visoke preže, saj bi neugodne zimske vremenske razmere z občasno zelo močnim vetrom lahko resneje poškodovale posamezno visoko prežo. Ob pregledu omenjenih naprav moramo biti dosledni in odločni, saj si ne smemo privoščiti

kakršnekoli napake, ki bi zaradi opustitve dolžnih ravnanj botrovala nezgodi. Pri odločitvi o usodi posamezne poškodovane visoke preže in katerekoli druge lovne naprave moramo biti odločni in neomahljivi. Če stanje neke preže vzbuja dvom glede varne uporabe, nemudoma poskrbimo za javno prepoved uporabe in takoj zatem za odstranitev (popravilo).

Podobno velja, še posebno v višje ležečih in težje prehodnih delih lovišč, glede pregleda stanja lovskih stez. Navadno za seboj na posameznih območjih zima pusti kar veliko razdejanje. Najpogosteje postanejo steze neprehodne zaradi visečega, podrtega ali polomljenega drevja in vejevja. Nema lokrat lovske steze uporabljajo tudi planinci in pohodniki, kar nas še toliko bolj obvezuje, da jih čim prej usposobimo za varno hojo. Pri omenjenem opravilu bodimo previdni in nalogo, pri

Vse foto: Štefan Vesel

V lovišču moramo čim prej pregledati vse lovne naprave, kar še posebno velja za visoke preže, saj neugodne zimske vremenske razmere z občasno ekstremnim vetrnim obdobjem pogosto resneje poškodujejo visoke preže, ki bi jo bilo treba nemudoma odstraniti in preprečiti morebitno uporabo.

kateri je potrebna tudi uporaba motorne žage, zaupajmo le ustrezno usposobljenim in opremljenim lovcem (tistim, ki so se udeležili tečaja za varno delo z motorno žago). Pri teh opravilih so namreč razmere večinoma zelo naporene, zahtevne, predvsem pa nepredvidljive in zato nevarne. Večina lovskih družin ima sicer urejeno člansko nezgodno zavarovanje, vendar se škodni primeri redko ugodno zaključijo, če se v postopku ugotovi, da poškodovanec pred nezgodo ni bil ustrezno usposobljen za delo z motorno žago, česar tudi s potrebno listino ne more dokazati.

Med spomladanskim obhodom lovišča že po utečeni praksi pregledamo tudi stanje solnic, ki so tako kot preže in drugi

Dela v lovišču, pri katerih je potrebna uporaba motorne žage, zaupajmo le ustrezno usposobljenim in opremljenim lovcem. Na fotografiji udeleženci tečaja za varno delo z motorno žago, ki ga je organizirala ZLD Ljubljana na vznožju Kureščka. Mentor pomaga tečajniku pri pravilnem zaseku drevesa in opozarja na nevarnost ob podiranju zaradi zavite rasti debela.

Ob prvem spomladanskem obhodu lovišča naj bi imeli v nahrbtniku nekaj soli (kamene ali mlete) ali lizalni mineralni kamen in nekaj materiala za morebitno popravilo solnice.

tovrstni objekti, zabeležene v *Letnem načrtu lovišča*. Praksa nas uči, da v takih primerih v nahrbtnik naložimo nekaj kosov kamene soli (ali mlete, pomešane z ilovico) ali lizalni mineralni kamen za domačo živino in nekaj materiala za morebitno popravilo solnice.

Preizkus orožja

Skladno z določili *Pravilnika o lovskem strelstvu* (18. člen) moramo lovci, ki nameravamo loviti, vsako leto (najpozneje do začetka lova na srnjad) pristreliti vse svoje puške z risano cevjo, ki jih bomo uporabljali pri lovu, kajti na družinski preizkus risanic in strelskih sposobnosti naj bi prišli že s preverjenimi puškami.

Pred nedavnim, natančneje 18. marca 2020, smo se lovci z objavo na spletni strani Lovske zveze Slovenije (LZS) seznanili, da bo letos zaradi izrednih razmer v državi, povezanih z naraščanjem prime-

rov števila okužb z novim koronavirusom SARS-CoV-2, rok za pristrelitev vseh risanic, ki jih bomo lovci uporabljali pri lovu, podaljšan do 30. maja 2020. Do tega dne velja pristrelitev iz leta 2019.

Če pri pregledu orožja opazimo tehnično pomanjkljivost, poškodbo ali drugo nepravilnost, se posvetujemo s strokovnjakom pooblaščen obrtne delavnice (puškarskim mojstrom!). Po pregledu in morda lastnem preizkusu orožje temeljito očistimo; odstranimo odvečno olje, ki lahko služi le nalaganju umazanije in škodljivih delcev. Posebno skrb namenimo stanju cevi. Njena notranjost naj bo čista in suha, brez zaščitnega sloja olj ali drugega zaščitnega sredstva. Na notranji površini cevi odvečni sloj zaščitnih olj lahko pomembno vpliva na natančnost prvega izstrelka.

Pri preizkusu risanice je dovoljen poljuben položaj telesa; lovec lahko strelja z naslona, pri čemer čas streljanja ni omejen.

Velikonočnica (Pulsatilla grandis) je zavarovana rastlina, ki v vsej južni Evropi uspeva le v Sloveniji na rastiščih, ki jih lahko preštejemo na prste ene roke. Najbolj znano je na Boču pri Poljčanah. Skrajni čas je, da se upremo trendu siromašenja biotske raznovrstnosti. Sleherni izmed nas bi se moral truditi izboljšati stanje ali pa vsaj ohraniti naravno okolje v takem stanju, da ga bomo lahko s ponosom predali tudi našim vnukom.

Lovci, ki želijo opraviti preizkus risanic brez nameščenih optičnih pripomočkov, in člani, ki so starejši od 60 let, lahko uveljavljajo možnost zmanjšanja strelne razdalje s 100 metrov na 70. Preizkus puške in strelskih sposobnosti je opravljen, ko lovec brez vmesnega kazanja zadetkov ustrelji trikrat in je pri tem vsaj dvakrat zadel v krog s premerom 154 mm (krogi pomanjšane tarče srnjaka). Lovec, ki ne opravi preizkusnega streljanja, ima možnost ponovnega preizkusa v vnaprej napovedanem nadomestnem terminu, sicer v lovni sezoni ne sme loviti z risanico.

Omenjeno določilo je treba sprejeti s skrajno mero odgovornosti, saj morebitna opustitev te obveznosti pomeni grobo kršenje predpisov in tudi etičnega kodeksa. Ves čas prenašanja in uporabe orožja skrbimo tudi za stanje zunanje površine orožja, ki naj bo zaščitena z ustreznim zaščitnim sredstvom pred rjavjenjem. Še posebno to velja v slabših vremenskih razmerah. S puško, s katero bo lovec lovil, mora biti »zlit v eno/celoto«; biti mora prepričan v njeno brezhibnost in natančnost, če bo tudi pravilno prožil. Le z redno vadbo postane lovec več

Loveci, starejši od 60 let, lahko pri preizkusu strelskih sposobnosti uveljavijo možnost zmanjšanja razdalje streljanja v tarčo srnjaka s 100 metrov na 70.

V naravo še vedno odvržemo veliko količino odpadkov, ki so pomembnejši izvor onesnaženja vodnega vira. Nemočni se sprašujemo, koliko časa bomo še kos nalogi, ki si jo odredimo sami v dobro nas vseh.

Je sol v solnicah prehransko dopolnilo ali še kaj več?

Med lovci in drugo strokovno javnostjo krožijo o vzdrževanju, izdelavi in nameščanju solnic v lovišču mnoge teorije s pozitivnim in negativnim predznakom. Sam sem med zagovorniki, ki menijo, da je zagotavljanje dodatne ponudbe mineralnih snovi rastlinojedi divjadi (predvsem prežvekovalcem) vse letne čase, še posebno pa v spomladanskem obdobju in v začetku poletja, nujno.

To zagovarjam predvsem zaradi njenih prehranskih/presnovnih potreb in zavračam namige, da si lovci za to prizadevamo le zaradi lažjega opazovanja in privabljanja divjadi, da dosegamo zahtevani načrt odvezema divjadi. V večini letnih načrtov lovišč lahko preberemo navodilo sestavljalca načrta: »Postavljanje solnic v mladovjih in sestojih v obnovi ni dovoljeno, prav tako ni dovoljeno zalaganje solnic ob cestah in v območju gozdnih rezervatov. Solnice za divjad se ne smejo nameščati na način, ki omogoča vnos soli v vodni biotop, v nobenem primeru pa v razdalji, manjši od 50 m od vodnega biotopa. Zalaganje v zmernih količinah (največ 3 kg na solnico na leto) je dovoljeno le v spomladanskih mesecih.« Načeloma tudi sam podpiram osnovni smisel navodila, odločno pa zavračam določbo, da je solnico s soljo dovoljeno založiti le spomladi. Trdim, da je treba vse leto skrbeti, da solnica ne bi ostala prazna.

Na splošno je znano, da si tudi domače živali (brez ustreznih dopolnil) le stežka zadovoljijo potrebo po vsaj dveh mineralih: to sta natrij in jod, ki jim ju najlažje zagotovimo z dodajanjem kamene ali morske soli v kakršni koli obliki, položene v primerno izdelane in nameščene solnice. Predvsem natrij (Na), zaužit v primerni kemični obliki in količini, pri divjadi odpravlja motnje plodnosti, ki se pojavijo zaradi hormonskega neravnovesja. Zagotoviti potrebe po mineralih v ustrezni količini in sestavi ni tako preprosto, saj lahko presežek zaužitja ali način zaužitja povzroči tudi bolezenske težave. Še posebno pazljivi moramo biti pri dodajanju kamene soli z veliko vsebnostjo sulfatov, saj se omenjena kamena sol pri temperaturi, nižji od 30 stopinj Celzija, in ob prisotnosti večje količine vode spreminja v tako imenovano *Glauberjevo sol*. Poenostavljeno razloženo: taka sol lahko ob zaužitju v telesu zmanjša izločanje vode iz črevesja in posledično na organizem deluje odvajalno. V primeru takega poteka si v posameznih primerih lahko tudi razložimo vzrok za driskavost pri divjadi, če ne ugotovimo še katerih drugih vzrokov.

Postavljanje solnic v mladovjih in sestojih v obnovi ni dovoljeno, prav tako ni dovoljeno zalaganje solnic ob cestah in v območju gozdnih rezervatov. Solnic za divjad ni dovoljeno nameščati na način, ki omogoča vnos soli v vodni biotop, v nobenem primeru pa v razdalji, manjši od 50 m od vodnega biotopa. V gorskih loviščih je treba paziti, da solnic ne postavljamo na izpostavljenih mestih nad previsnimi stenami.

Tudi jod (I) je pomemben mineral v prehrani živali, saj vpliva na pravilno delovanje srca, pljuč in črevesja ter na izkoristek energije. Pomemben je tudi za normalen razvoj živali, pomanjkanje pa se kaže v slabotnih mladičih. Pomanjkanje joda pri odraslih živalih povzroči slabši tek/ješčnost, počasnejšo rast, slabšo plodnost, izpadanje dlake, golšavost in oteženo dihanje. Zato je za zalaganje solnic priporočljivo uporabljati živalsko sol, ki naj bo jodirana. V povezavi z omenjenim sem prebral veliko takšnih in drugačnih člankov, vendar si doslej iz vseh nisem uspel oblikovati jasnega odgovora, čemu izsledki s področja prehrane domačih

živali ne bi veljali (po teoriji skeptikov v zvezi s potrebami po soli) tudi za divjad.

Med lovci se pogosto razvname razprava, povezana s solnicami. Menim, da smo si vsi enotni pri zahtevi, da soli ne stresamo neposredno v kalužo ali v kakršenkoli vodni vir. Kar pa zadeva različne izvedbe solnic, ima vsaka svojo dobro in tudi slabšo stran. Pri izbiri naj bi izbirali med primeri, ki jih je odlično opisal **Miran Hafner** v 38. knjigi Zlatorogove knjižnice z naslovom *Varovanje in urejanje življenjskega okolja divjadi* (str. 368–369). Ob tem pa je treba izpostaviti dejstvo, da mora biti solnica založena z ustrežno količino soli vse leto in da naj bi bila divjadi vedno na voljo. V nasprotnem primeru se lahko divjad, ki po daljšem pomanjkanju naleti na sol, le-te preveč nalize. Posledica se kaže v povečanem odvajanju blata in hujši driski. Omenjeni stranski učinek pri divjadi povzroči povečano potrebo po vodi, kar pa je lahko težava predvsem v sušnih obdobjih in na območju, revnem z naravnimi vodnimi viri. V takšnih primerih je bolje divjadi ponuditi v ustrezni solnici solne mineralne lizalne kamne, ki kljub stiku z dežjem ne razpadajo, divjad pa se tako soli ne more nalizati preveč. Da bi se

izognili temu, so naši dedje izdelovali zmes soli in gline ter tako pripravljeno natrosili v solnice (vir: *Naš lov*, I. del, str. 430).

Divjad naj bi si namreč v normalnih življenjskih razmerah z zaužitjem razpoložljive hrane sicer zagotovila dnevno količino potrebnih hranilnih snovi, kar pa glede zagotavljanja mineralov vedno ne velja, saj v letnem ciklu premaguje več fizioloških potreb z značilnimi nihanjem po določenih hranilnih snoveh in mineralih. Res je, da gre v posameznih primerih za minimalne potrebe ali celo v sledovih, vendar če jih v telesnih tekočinah primanjkuje ali jih ni, določeni fiziološki procesi ne bodo stekli. V večini primerov sol vsebuje natrij, magnezij in cink, kobalt, jod, selen in železo v različnih koncentracijah, ki so vsi elementi/minerali, nujno potrebni pri presnovi.

intuitivnega ravnanja z orožjem in le tako bo v vsakem trenutku prepričan v svoje sposobnosti in opremo.

Odnosi z javnostmi

Iz leta v leto smo priča vse številnejšim različnim škodljivim vplivom na okolje in samo vprašanje časa je, do kdaj bo naravno okolje vsem takim vplivom še nekako kos. Skrajni čas je, da se upremo trendu siromašenja biotske raznovrstnosti in degradacije narave. Menim, da bi se moral sleherni izmed nas truditi izboljšati stanje ali pa vsaj ohranjati naravno okolje v stanju, da ga bomo lahko s ponosom predali tudi našim vnukom. Pri tem moramo biti spoštljivi prav do vseh naravnih ekosistemov, saj vsak od njih dopolnjuje dragocen mozaik pestrosti kulturne krajine. Le naravno ravnovesje z ohranjeno biotsko raznovrstnostjo kot bistvom naravnega okolja je lahko tudi temeljni pogoj zdravega življenjskega okolja za človeka.

Zavedajoč se omenjenega dejstva na globalni ravni že skoraj pol stoletja praz-

nujemo *dan Zemlje* vsakega 22. aprila. Več kot milijarda ljudi iz 192 držav sveta na ta dan sodeluje pri različnih aktivnostih, povezanih z varstvom okolja. Navkljub vse večji ekološki ozaveščenosti ljudi pa še vedno proizvedemo in v naravno okolje odvržemo preveč plastike. Na take zaskrbljujoče ugotovitve nas vse glasneje opozarjajo mnoge nevladne organizacije. Po njihovih ugotovitvah milijoni ton plastike končajo na odlagališčih odpadkov ali, še huje, v morjih in oceanih.

Štefan Vesel

MAGNUMI IN PRAVI NAMEN

ZUNANJEGA PASU NA TULCIH (2. del)

Puškovni kaliber .375 Holland & Holland Magnum je sicer nastal že leta 1912, a se je v začetku imenoval .375 H & H Belted-Rimless¹ (brez roba, s pasom) (slika 1). Pozneje so dodali ime Magnum. To je bil šele drugi naboj, ki je imel na telesu tulca zunanji pas. Prvi naboj s »pasom« je bil namreč .400/375 Belted Nitro Express.

Nastanek prvih puškovnih magnumov in pojav pasu

Pasu je pravzaprav rob (R), ki je pomaknjen višje. Namen ni ojačitev tulca. Na žalost je ta trditev zapisana celo v lovskem priručniku in ni pravilna. Pas služi izključno kontroli naleganja tulca v ležišču in določa, kje v ležišču se bo naboj zaustavil. Nalogo nadzora naleganja pri drugih nabojih stekleničaste oblike opravlja rama tulca, pri nabojih z robom (R) pa rob. Pas je bil tulcu dodan zaradi značilne oblike prej omenjenih nabojev .375 Holland & Holland Magnum in 400/375 Belted Nitro Express, ki nimata značilnih ostrih ramen. Taka oblika tulca je bila izbrana zaradi gladkega vstavljanja nabojev iz nabojnika v ležišča pušk risanic. Zanesljivost teh orožij je bila zelo pomembna; uporabljali so jih namreč za največje in najbolj nevarne afriške živali. Pred tem so na tem področju lova na velike nevarne živali prevladovala angleške dvocevne risanice – prelamače močnih kalibrov, katerih naboji so imeli običajen rob (R).

Vse se je spremenilo leta 1905, ko je nemški puškar **Otto Bock** predstavil svoj

znameniti 9,3 × 62 mm. Lahko so ga uporabljali v kratkih zaklepih risanic tipa *Mauser 98*, zato je 9,3 × 62 mm postal izjemno razširjen med lovci v Afriki in Evropi. Uspeh ni ostal neopažen. Angleška podjetja **Holland & Holland**, **Jeffery**, **Rigby** in **Westley Richards** so nato razvila kopico svojih puškovnih kalibrov, med katerimi je bil tudi omenjeni .375 Holland & Holland Magnum, ki je postal osnova za vse prihodnje magnume puškovnih kalibrov. Iz njega so brez ali s krajšanjem tulca neposredno nastali: 300 Holland & Holland Magnum, .300 Weatherby Magnum, 8 mm Remington Magnum, .340 Weatherby Magnum, .375 Weatherby Magnum, .416 Remington Magnum, .270 Weatherby Magnum, 7 x 61 mm Sharpe & Hart, 7 mm Remington Magnum, .300 Winchester Magnum, .308 Norma Magnum, .338 Winchester Magnum, .458 Winchester Magnum, .450 Marlin ...

In ker so novi puškovni kalibri nastali iz naboja z zunanjim pasom, so pas obdržali, četudi ga niso več potrebovali. Pas je bil tedaj neločljivo povezan s pojmom magnum. Domnevali so, da mora imeti naboj pas, da bi bil magnum. Zahvaljujoč novejši zasnovi nabojev – *Remington Ultra Magnum (RUM)*, *Remington Short Action Ultra Magnum (RSAUM)*, *Winchester Short Magnum (WSM)* in *Winchester Super Short Magnum (WSSM)* ter najnovejše dvojice *Ruger RCM (Ruger Compact Magnum)* in *Hornady PRC (Precision Rifle Cartridge)* – se je ta domneva končno dokazala za nepotrebno. Znana nemška naboja 6,5 x 68, 8 x 68 S ter naboji .26 Nosler, .28 Nosler, .30 Nosler in .33 Nosler so po vseh značilnostih tudi magnumi – a tudi brez zunanjšega pasu.

Značilen tulec s pasom je v Britaniji prvič patentiral Avstrijec **Georg Roth** že leta 1891. Prva dejanska uporaba naboja s pasom pa je bila leta 1907 v puškovnem kalibru .375 Holland-Schoenauer za risanico *Mannlicher-Schoenauer*, ki jo je tržilo angleško podjetje **Holland & Holland**. Patent, št. 5,592, iz leta 1891 (Roth) in patent, št. 27,912, iz leta 1904 (Harris W. Holland) jasno opisujeta edini namen pasu – »pas preprečuje naboju, da bi bil potisnjen predaleč v ležišče« (slika 2).

Stran iz orožne revije *American Rifleman*, 2008

Sodobni magnumi

V ZDA je sredi 1940-tih **Roy Weatherby** eksperimental s krajšanjem tulca ter ožanjem in širjenjem vratu tulca .300 *Holland & Holland*, da je dobil linijo svojih .257, .270, in 7 mm *Weatherby magnumov*. Le-ti so imeli dolžino tulca okoli 65 mm, naboj pa se je lahko uporabljal v standardnem zaklepu. Neskrajšano in razširjeno različico tulca (za še večjo prostornino) pa je uporabil za svoje .300, .340 in .375 *Weatherby magnume*. Tulci, dolžine 71,6 mm, so terjali daljši zaklep.

Naboji, ki jih je razvil Weatherby, so postavili standard razvoja drugih nabojev magnum. Vsi so dosegli občutno povečane hitrosti krogel v primerjavi s standardnimi naboji istih premerov krogel. Na podoben način so bili razviti švedski 7 x 61 mm *Sharpe & Hart*, .308 in .358 *Norma Magnum* ter nato ameriški .264, .300, .338, in .458 *Winchester Magnum*, ter 7 mm, 8 mm in .416 *Remington Magnum*. Vsi naštetni so imeli osnovo v rahlo razširjenem tulcu .375 H & H. To je bil čas prve magnum manije (1956–1966).

John Lazzeroni je bil odličen pobudnik tako imenovane druge magnum manije, ki je vladala v obdobju 1998–2004. Ustvaril je celo vrsto dolgih in kratkih magnumov s privlačnimi imeni: *Warbird*, *Titan*, *Scramjet*, *Firebird*. Lazzeroni se je s svojimi naboji precej izenačil z Weatherbyjevimi naboji ter pritegnil pozornost javnosti in konkurence. Največjim proizvajalcem orožja in streliva v ZDA je tako dal navdih za nastanek lastnih super magnumov.

375 H & H Belted-Rimless – iz prodajnega kataloga podjetja **Holland & Holland**

Foto: Gregor Hodnik

Naboji: 1. 7 mm Remington Magnum, 2. 7 x 66 Super Express Von Hofe, 3. .300 Winchester Magnum in 4. .300 Weatherby Magnum – slednji z značilno obliko ramena tulca

Supermagnumi – puškovni kalibri

Weatherby je bil pionir tudi na področju t. i. super magnumov, ko je leta 1953 zasnoval naboj s pasom na osnovi tulca .416 Rigby (naboj za lov na slone). Rami tulca je dodal svojo značilno obliko (slika 3) in ga priredil za kroglo premera .37". Nastal je .378 Weatherby Magnum, pozneje pa še .416 in .460 Weatherby Magnum, .30-378 in .338-378 Weatherby Magnum. Ti super magnumi imajo tulec dolžine 74 mm in znatno prekašajo naboje na osnovi tulca .375 H & H.

Remington je v obdobju 1999–2000 predstavil svoje super magnume z linijo Ultra Mag, znanih tudi pod kratico RUM (Remington Ultra Magnum). 7 mm RUM, .300 RUM, .338 RUM in .375 RUM imajo za osnovo ogromen tulec naboja .404 Jeffery (naboj za lov na slone). Telo tulca nima značilnega pasu, je celo širše od roba. Zato se še vedno lahko uporablja v standardnih zaklepih magnum. Čelno zračnost oziroma naleganje v ležišču določa rama tulca.

Supermagnumi – kratkocevno orožje

Revolverski kaliber .45 Colt (11,43 × 33 mm R) velja za standardnega. Njegova »prva« različica magnum je .454 Casull, čeprav nima imena magnum. Njegovi tlaki so na ravni puškovnih in ravno zaradi ostrega odsuna je znan kot »zvijalec zapestij«. Še podaljšan, še močnejši je postal .460 S & W Magnum. Zlahka ga imenujemo super magnum in s kroglo hitrosti 734 m/s velja za najhitrejši revolverški naboj (slika 4). Opisali smo nastanek .357 Magnum, ki je nastal s podaljšanjem .38 Special. Manj znano je, da so podaljšali tudi .357 Magnum – nastal je .357 Maximum.

.500 S & W Magnum (12,7 × 41 mm SR)² in .475 Linebaugh (12,1 × 36 mm R) pa sta že ob nastanku hotela biti kar največja in najmočnejša revolverška naboja. A ker je za večino strelcev njun odsun prevelik, so pri njima »izboljšave« potekale v nasprotno smer. Na osnovi .475 Linebaugh (1988) je leta 2003 nastal zelo uspešen rahlo šibkejši .480 Ruger (12,1 × 33 mm R), ki bi se lahko imenoval tudi .475 Special.

.500 S & W Magnum, .500 Maximum in .500 Wyoming Express so navdihnili strelcu prijaznejša revolverška kalibra, kot sta .500 JRH, .500 Special (12,7 × 32,4 mm SR). Znan ameriški puškar Jack Huntington je razvil priljubljeni naboj .500 JRH za uporabo v kompaktnem revolverju Freedom Arms 83 ali Magnum Research BFR, ki imata bobniče običajnih mer.

Magnumi z robnim vžigom

Naboj .22 Winchester Rimfire³ je bil podaljšan okoli leta 1960 in je postal zdaj vsem znani .22 Winchester Magnum Rimfire (.22 WMR.) Na osnovi naboja .22 WMR je nastal priljubljeni .17 HMR (Hornady Magnum Rimfire). Podjetje Winchester je, da bi spet imelo najhitrejši naboj z robnim vžigom, leta 2012 ustvarilo .17 Winchester Super Magnum. Le-ta je nastal iz pogonskega naboja za zabijanje žebeljev z zoženim vratom za kroglo, premera 4,5 mm (.177"). Tulec je še enkrat debelejši kot pri .22 HMR/.17 HMR, zato lahko deluje na višjih tlakih. .17 Winchester Super Magnum se v začetku ni izkazal z natančnostjo. Ovira je tudi precej dražje strelivo, ki dosega ceno nabojev s centralnim vžigom, kot je .17 Hornet. Tega in podobne je mogoče ponovno polniti. Prodaja kljub znatno višji hitrosti nikoli ni dosegla števil, ki jih dosega priljubljeni .17 HMR.

Prednosti magnuma

Za primer vzemimo puškovne kalibre, ki uporabljajo kroglo, premera .308" (7,82

² SR = ang. semi rimmed oz. polovični rob.

³ Je podoben, a ne enak naboju .22 Rimfire (predhodnik .22 long rifle – lr).

Naboji 45 Colt, 454 Casull, 460 S & W Magnum

mm). Med najbolj razširjene spadajo .308 Winchester, .30-06 Springfield in .300 Winchester Magnum. Za primerjavo uporabimo kroglo, mase 11,5 g. Povprečna hitrost iz .308 Winchester je okoli 780 m/s, .30-06 bo to kroglo pognal na 829 m/s ali več, če govorimo o zmogljivejših polnitvah (Hornady Superformance, Federal Heavy Magnum). .300 Winchester Magnum pa bo 11,5 g kroglo pognal do 900 m/s in to je znatno višja hitrost. Taka hitrost daje večjo kinetično energijo krogle ob zadetku. Omogoča položnejšo krivuljo leta krogle in manjšo možnost slabega zadetka, če slabo ocenimo razdaljo. Hitrost je zapeljiva; zmanjša krivuljo leta in hitro doda kinetično energijo. Toda vsaka krogla ima svojo krivuljo in po 300 m se padeč vsake krogle zelo poveča, zato moramo takrat – ne glede na začetno hitrost – poznati točno razdaljo in prilagoditi merjenje. Da magnumi niso v zatonu, dokazuje nedavni izbor Hornadyjevega .300 PRC (Precision Rifle Cartridge) za ostrostrelice v ameriškem ministrstvu za obrambo (US Department of Defense). Osnovo ima v naboju .375 Ruger, ki sta ga skupaj razvili podjetji Hornady in Ruger.

Slabosti magnuma

Tudi v svetu balistike ni nič zastonj. Višja hitrost kot posledica višjega tlaka povzroči večji pok (višji tlak na ustju) in odsun. Več smodniških plinov na ustju ima tudi »raketni učinek«, ki še bolj potisne puško v rame strelca. Zato je večina magnum risanic težja, kar je prav. Proizvajalci morajo kar precej povečati polnitev, da dosežejo povečanje hitrosti. Več smodniške polnitve pomeni dražji naboj, več plinov in večjo obrabo predela med koncem ležišča naboja in začetkom cevi – prehodnim konusom.

Nekaterih strelcev je dejansko strah pušk in nabojev magnum. Upravičeno ali ne, strah pred odsunom oziroma kako ga dojemamo, je predvsem psihološki. Mnoge risanice magnum so prijetne za streljanje, vsekakor risanice v 17 HMR, .22 WMR, .222 Remington Magnum, 5,6 x 50 Magnum ... Vse tja do 7 mm Remington Magnum. Tam pri .300 Magnum pa odsun že lahko preseže mejo tolerance povprečnega lovca. Postavi se vprašanje, ali lovec res potrebuje magnum. Magnumi resda dajejo več, imajo zapeljivo ime, a imajo svojo ceno; tako v ceni streliva kot na strelčevi rami. Včasih so prvi krivec za slab strel, saj se lovci težko znebijo strahu pred lastno puško, katere strelni daljnogled jim je prebil arkado nad očesom. Hkrati pa so čudovito orodje v rokah lovca, ki ga zna uporabljati.

Gregor Hodnik

Viri so na voljo pri avtorju.

Naslednjič: Kratki magnumi in njihova balistična učinkovitost

Sejem lovstva in ribištva – Salzburg 2020

Razstavišče, na katerem lovčevno srce bije hitreje

Od 20. do 23. februarja 2020 je v Salzburgu potekal že 32. strokovni Sejem lovstva in ribištva. V obdobju 32 let se je v tem avstrijskem mestu uveljavila omenjena tridnevna prireditev kot najprivlačnejši tradicionalni lovsko-ribiški evropski sejem. Tudi razstavljalci so si tod zagotovili in utrdili svojo tradicionalno zastopanost, ki jo vsako leto še posodobijo in kakovostno dopolnijo s svojimi novostmi in mikavnostmi. In prav s sodobnimi in strokovnimi marketinškimi pristopi si organizatorji zagotavljajo vnovičen obisk »zvestih« obiskovalcev ter privabljajo nove obiskovalce in razstavljalce.

Lovsko orožje

Na letošnjem sejmu, ki sem si ga ogledal, je razstavljal več kot 620 razstavljalcev iz 30 dežel oziroma držav, ki so v poudarjenem sporočilu »kdo je kdo« s ponudbo lovske opreme in drugimi izdelki predstavljali in prepričevali z novimi ter sodobnimi inovativnimi razvojnimi trendi v panogi; še

posebno izrazito in opazno na področju lovske strelne optike, optičnih naprav kot tudi z novostmi pri lovskem orožju.

Proizvajalec **Sauer** je blestel s predstavitvijo nove risaničice **Sauer 404 Synchro XTC**. Tovarna **Blaser** je izstopala z novo prelamačo **K95 Ultimate**, ki je na pogled sicer nekoliko robustna, vendar s svojo legendarno natančnostjo in optimalno ergonomsko obliko.

Mauser se je že uveljavil s svojimi lovskimi repetirkami, predstavil je nove modele **M12 Max**, **M12 Pure**, **M12 Expert**. Avstrijski izdelovalec lovskega orožja **Steyr** pa je predstavil svetovno novost – repetirko **Steyr Monobloc**. Posebnost te puške je, da sta cev in ohišje iz enega dela. Poudarjajo, da so tako dosegli še večjo natančnost pri streljanju. Tudi kopito te puške je posodobljeno: namesto iz lesa je izdelano iz visokokakovostnega aluminija, oblečenega v plastiko,

je še vedno odlična ali najugodnejša priložnost za trženje, obenem pa tudi za popularizacijo naše države za izdelke v tej panogi, saj je deležen zares številčnega obiska. Kljub takim in drugačnim krizam (gospodarskim težavam, virusnim obolenjem, migrantstvu ...) je bilo prodanih kar 44.070 sejmskih vstopnic, kar je bilo skoraj tisoč prodanih vstopnic več kot lani. Dosežen je bil spet nov rekorden obisk in, kar je tudi pomembno, obisk lovcev in

Predstavitve pasem lovskih psov

kar je nadvse pomembno v primeru nizkih zunanjih temperatur. Cena nove Steyrjeve repetirke je 5.000 evrov. Cene graviranih in ročno izdelanih lovske puške pa so segale tudi do 50.000 evrov; en primerek je presegel celo 100.000 evrov!

Lovni turizem

Žal na letošnjem salzburškem sejmu ni bilo mogoče opaziti nobenega predstavnika slovenskih agencij, ki se ukvarjajo z lovskim turizmom, in tudi nobenega slovenskega puškarja, graverja ali kopitarja, ki bi razstavljal ali oglaševal svoje storitve. Se pa na tem sejmu vsako leto vedno bolj uveljavljajo in predstavljajo svetovno najvidnejše agencije t. i. lovnega turizma s svojo bogato ponudbo. Zato je bilo nadgradnjo te vrsti trženja začetiti tudi letos.

Lovski sejem v Salzburgu

ribičev iz tujine je predstavljala kar 36,2 % celotnega obiska.

Kljub prejšnji pripombi o neudeležbi naših razstavljalcev pa so prireditelji ugotavljali, da se je letos vseeno povečal obisk slovenskih lovcev, lovske pripravnike, ribičev in drugih ljubiteljev narave iz Slovenije. Organizatorjeva anketa je tudi potrdila, da so bili obiskovalci in razstavljalci s sejmom v celoti zelo zadovoljni. Kar 91,8 % vprašanih je ocenilo, da je prikaz razstavnih artiklov in proizvodov dovolj celovit, kar 92,3 anketirancev pa je odgovorilo, da ogled sejma priporočajo tudi tistim, ki si ga še niso ogledali.

Mednarodna razstava na Madžarskem leta 2021

Privlačen je bil madžarski paviljon, na katerem je bila urejena razstava *Lov in nara-*

Kot vedno je bilo tudi tokrat precej zanimanja za lovsko orožje.

Vse foto: France Ekar

va ter posebna informacijska točka, na kateri so obiskovalce že seznanjali s svojo veliko mednarodno lovsko in naravovarstveno razstavo pod sloganom *Eno z naravo (One with Nature)*, ki bo od 25. septembra do 14. oktobra 2021 na novem razstavišču v Budimpešti.

To naj bi bil enkratni zgodovinski pogled v tisočletno zgodovino lovstva in naravne dediščine Madžarske oziroma podkarpatske kotline ter predstavitev lovstva kot trajnostne rabe naravnih virov.

in nikakor ne za namensko ubijanje živali iz veselja ali le z namenom pridobivanja krzna.

Obsejmsko dogajanje

Tudi na letošnjem salzburškem sejmu je bilo organizirano že tradicionalno tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja. Prvo in drugo mesto sta letos zasedla Avstrijca, tretje pa češki tekmovalci.

Salzburška kmetijska zbornica je podrobno predstavila svoje delovanje in sporoči-

ske konfekcije, tradicionalnih izdelkov iz usnja in irhovine ter druge lovske in ribiške opreme. Vabljava je bila tudi cenovno ugodna ponudba izdelkov in

njeevropsko in svetovno lovstvo nikakor ne nazadujeta, ampak se razvijata in vse bolj uveljavljata tudi kot pomemben in sestavni del širšega

Lahko smo prisluhnili lovskim skladbam.

Opozorjanje na zaščito živali

Na sejmu so bili aktivni tudi člani **Salzburškega društva za zaščito živali**, ki so predstavili pisno peticijo s protesti proti odstrelu divjadi. Zavzemajo se namreč za popolno prepoved odstrela trofejne divjadi; podobno, kot so v Ameriki že prepovedali uvoz lovske trofeje. Tudi avstrijsko društvo se zavzema za to in so podobno zahtevo že vložili na ustrezne državne institucije in pričakujejo odgovor.

Potekala je tudi množica obsejmskih okroglih miz in strokovnih posvetovanj z različno tematiko, povezano z gozdom, divjadjo, vodami, ribištvom in varstvom narave. Vrtili so se glasbeni nastopi, modne revije, predstavitve pasemskih skupin in posameznih pasem psov ... Postavljeno je bilo tudi vprašanje: *Ali je lov mučenje živali?* Odgovor: *Ne, gre za zakonit trajnostni lov ali del naravne prehranjevalne verige*

la, da so za mesne izdelke iz divjačine salzburškega izvora uvedli podeljevanje posebnega certifikata.

Na voljo so bile tudi številne možnosti ugodnih nakupov lov-

Potekali so številni kulturni dogodki.

navarstva narave in vsega življenja v njej. Naj svoj zapis sklenem z besedami lovskega tovariša, deželnega lovskega mojstra **Maksa Mayerja Menihofa**, ki je rekel: *»Veseli me, da se prav v Salzburgu vsako leto izkaže, kako veliko je zanimanje za lovstvo, ribištvo in naravo. Sejem v Salzburgu je v vsej Evropi edinstven; poznan je daleč preko meja Avstrije in ga zelo cenijo številni obiskovalci, ki k nam z veseljem in redno prihajajo tudi iz tujine.«*

evrov so na razprodaji ponujali lovske kamere (50 % popust) in še množico drugih, vabljevih izdelkov za nakup.

Salzburški sejem je edinstven dogodek

Za letošnji lovsko-ribiški sejem v Salzburgu lahko potrdimo, da je že uveljavljena in dobro znana prireditelja, ki seznanja, utrjuje, osvežuje in zbližuje lovski svet. Seznanja nas z novostmi v lovstvu (in ribištvu) v zdajšnjem času. Vedno znova potrjuje, da sred-

France Ekar

Jelenje rogovje kot okras prostora

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Pristojne veterinarske oblasti z ministrstva za prehrano in kmetijstvo z letošnjo jesenjo ukinjajo obvezen pregled mesa nutrij, ki ga uporabijo v javni prehrani, na morebitno prisotnost ličink *Trichinella spiralis*, ki je bil sicer v veljavni doslej.

Wild und Hund internet

Švedska: Najvišje švedsko sodišče je dokončno potrdilo lovsko in ribiško pravico Samijem, staremu domorodnemu ljudstvu, ki živi na severu države na Laponskem, pa tudi v severnih predelih Norveške, Finske in na polotoku Kola v Rusiji. Odločitev sodišča je rezultat več kot desetletnega pravljanja za te pravice na švedskih sodiščih. Predstavniki Samijev so si prizadevali za priznanje pravic, ki so jim bile sicer podeljene s predpisom iz leta 1734. Navedeni predpis je tovrstne pravice podeljeval ljudstvu, ki so živeli na določenih ozemljih, »odkar pomnijo«. V sodobni švedski sodniški praksi to sicer pomeni, da mora neprekinjena raba tal in ozemlja za izpolnjevanje prejšnjega pogoja trajati najmanj 90 let, tako da so pogoji za Samije vsekakor izpolnjeni. To starodavno ljudstvo se je na svojem ozemlju preživljalo z rejo severnih jelenov, lovom in ribolovom, kar večinoma počnejo še dandanes. Odločitev sodišča je sprožila številne polemike v javnosti, tudi med nekaterimi drugimi etničnimi skupinami, v ozadju pa so vsaj deloma tudi gospodarski interesi zlasti s področja energetike, rudarstva in turizma. Švedska vlada je že napovedala presojo omenjene odločitve švedskega vrhovnega sodišča na pristojnem evropskem sodišču.

Wild und Hund internet

Nemčija: V kraju Biberach v zvezni deželi Baden-Württemberg je občan na zemljišču, ki ga je podedoval, našel škafatlo krogelnega streliva in jo dobronamerno odnesel v predajo na najbližjo policijsko postajo. Policija dobrega dejanja zavednega občana ni razumela enako, saj mu je zaradi prevoza streliva, za katerega posest je treba imeti ustrezno orožno listino, naložila denarno kazen, hkrati pa izdala

Wild und Hund internet

Nemčija: V kraju Biberach v zvezni deželi Baden-Württemberg je občan na zemljišču, ki ga je podedoval, našel škafatlo krogelnega streliva in jo dobronamerno odnesel v predajo na najbližjo policijsko postajo. Policija dobrega dejanja zavednega občana ni razumela enako, saj mu je zaradi prevoza streliva, za katerega posest je treba imeti ustrezno orožno listino, naložila denarno kazen, hkrati pa izdala

Foto: Pixabay

obvestilo za javnost, kako pravilno ravnati v podobnih primerih.

Wild und Hund internet

Nemčija: Da je tudi divjad lahko neposredna žrtev vremenskih ujm, dokazuje primer iz kraja Breich Kellerhof v zvezni državi Tübingen, kjer je najemnik lovskega revirja po koncu divjanja orkana Sabina v februarju letos pod zlomljenim bukovim drevsom našel tri osebkke poginjene jelenjadi, četrtega zelo poškodovanega pa je moral odrešiti muk s strelom.

Wild und Hund internet

Mozambik: Kolikšen je obseg krivolova v nekaterih afriških državah z namenom preprodaje živalskih delov na azijske črne trge, zlasti slonovine in rogov nosorogov, pričajo podatki iz navedene države. Tako so oblasti med letoma 2014 in 2019 uradno uničile 4,4 tone slonovine in 190 kg nosorogovih rogov. Pri tem so odkrili in kaznovali več kot 1.700 krivolovcev in preprodajalcev omenjenih delov, uničili 500 kosov strelnega orožja ter več kot 31.000 zank. Po nekatere

ocenah se je v državi v tem času številčnost slonov praktično prepolovila – z 20.000 na manj kot 10.000 osebkov. V Mozambiku je sicer sedem narodnih parkov in sedem zavarovanih območij za divjad. V narodnem parku Niassa, verjetno najpomembnejšem za slone, se je številčnost slonov zaradi krivolova v tem obdobju zmanjšala z 12.000 na vsega 4.000 živali, poleg tega so bila oplenjena tudi nekatera državna skladišča nezakonito pridobljene slonovine, ki so bila na tamkajšnjem območju.

Jagen Weltweit internet

Francija: Kmetje v departmaju Meurthe-et-Moselle so z gnojem in kupi starih gum zablokirali dovoz do sedeža lovske zveze v omenjenem departmaju. Razlog za to je bilo ogorčenje zaradi neplačila škode, ki so jo povzročili divji prašiči na kmetijskih površinah v vrednosti okoli 70.000 evrov. Omenjeno dejanje kaže na popolno nerazumevanje trenutnega položaja. Departma leži namreč neposredno na meji z Luksemburgom in Belgijo, torej v neposredni bližini predlanskega

izbruha afriške prašičje kuge. V vmesnem času so lovci v sodelovanju s kmeti in drugimi pristojnimi službami izvajali intenziven odstrel divjih prašičev, da bi na tak način zmanjšali možnost prenosa bolezni v državo, in sicer tudi s pomočjo helikopterjev, nočne optike ... V zadnjem času pa so bili sprejeti ukrepi, ki so zelo otežili lov na tamkajšnjem območju z namenom zmanjšanja premikov divjadi, zlasti divjih prašičev. Zato lovci menijo, da niso več odgovorni za izplačilo škode zaradi divjih prašičev.

Jagen Weltweit internet

Japonska: O nenavadnem dogodku, ki bi se skoraj končal tragično, poročajo iz bližine kraja Nagasaki, kjer je ribič lovil ribe s skale na obali. Iz vode je nenadoma priplaval divji prašič in napadel ribiča. V pravem boju za preživetje je ribič nekako uspel utopiti napadalnega prašiča in se tako rešiti. Pozneje so ribiča prepeljali v lokalno bolnišnico z manjšimi poškodbami na levi nogi.

Jagen Weltweit internet

Pripravil: mag. Janko Mehle

LITERARNI NATEČAJ

2. mesto

» **N**o, pa poglej še tja za rob, morda je pri solnici kakšen kozel,« je naročil Tona, ko sta si segla v roke. Pokimal je, češ, zagotovo pogledam, in urnih korakov zavil na stezo, ki je nekdaj bila skorajda dnevno tlačena. Seveda, vela je tja gor na planino, kjer je pred desetletji pozvanjala drobnica. Vse belo je bilo: prek dneva po kontah, robeh in travnih vesinah – prav gori do vrhov okoliških gora je smukala sonce

jadi,‘ je pomislil, ‚skrben, kot nekdaj njegov tata.‘ Solnica je bila namenjena jelenjadi, ki se je v tistih koncih kar zelo zaredila. No, pa tudi gamsa ali srnjaka je občasno zaneslo tjakaj.

Preletel je plazovino gor in dol in malo postal. ‚Nič,‘ si je rekel, ‚živadi ne bo. Je prezgodaj, pa še sonce kar močno greje, čeprav je šel kimavec v kraj in je noči zahladilo.‘ Pogledal je na prenosni telefon: ura je kazala drugo popoldne. ‚Ha, tale iznajdba ni slaba. Pokličesh, kadar želiš, in v stiski prav pride, pa vendar ... Ljudje pretiravajo, kličejo kar naprej in naprej in dolgovezijo. Da jih ne moti ..., kaj vse preslišijo ... Ja, ja, oglušeli so za sporočila Narave. Tehnologija je past,

‚Nič ne maraj,‘ je dejal, ‚bolje falit kot zastrelit. Morda pa je bilo malo daleč ... Se boš že navadil.‘ – ‚Kako daleč pa je bilo?‘ sem vprašal. – ‚No, kakšnih sto osemdeset metrov.‘ – ‚Ne? Do sto dvajset se upam, več še ne ...‘ – ‚A vseeno ... Zadnjič sem zgrešil kica, in to na kakšnih šestdeset metrov ...‘ – ‚Samo?‘ – ‚Nekaj bo s puško narobe,‘ je odvrnil. ‚Jutri jo preizkusiva ... Saj boš prespal pri nas?‘ – ‚Z veseljem, če dovoliš,‘ sem potrdil.

Kar debele tri ure sva sestopala. Trda tema je bila, ko sva stopila pred hišo.

Takole je pletel, ko je gori v pečinah zaropotalo. ‚Kaj, da sem že tu? Kmalu bi zgrešil,‘ je z roko potegnil raz prepoteno čelo, ko je ugledal staro korito ob poti, kjer je vajeno oko ujelo slabo uhojeno stezico, ki je zagrizla gor v rob. ‚Le kaj je sprožilo kamenje ...? Gamsi? Kmalu bom videl, kaj da je bilo.‘

Bukve so se naveličale in stopil je v ruševje. Preletel je pobočja nad seboj – nič ni opazil. Prislonil je daljnogled in počasi prečesal svet tam okoli. ‚Glej, glej, košuta s teletom. Od solnice sta prišla ... Nič, grem na rob, da vidim, kaj se tamkaj dogaja.‘

Stezica se je izgubila med travnimi rušami. V cikcaku se je povzpел na rob. Košuta s teletom je izginila, da ni vedel, kdaj in kam. Tamkaj ob osamljenem rušju je previdno odložil nahrbtnik in na kolenih čepe pokukal čez rob. Okoli solnice je bilo prazno. Preletel je travna pobočja tja gor do grebena in, glej, prav pod vrhom Kuka je ugledal jelenjad. Potegnil se je nazaj, iz nahrbtnika povlekel pelerino, jo razgrnil prek poraščenih tal in se udobno namestil. Skozi daljnogled je pred oči skočila košuta s teletom in ... ‚Ne vem, verjetno bo telica ... Izkušnje mi tako govore,‘ je zamrmral.

Že tri desetletja je lazil po teh gorah in vedel, da je jelenjad tod poiskala nov življenjski prostor. Še v nedavni preteklosti je ni bilo. Zdaj pa je je iz leta v leto več, gamsov pa manj. ‚No, ja, kaj da bo vzrok, je težko reči, gamsje garje prav gotovo. Gamsi in jelenjad ... Konkurenčni vrsti sta si. Kaj pa človek? Ah, človek ... Lovci, ja, ne pa obiskovalci hribov, bodo menili ljubitelji živali, češ, mi jih le opazujemo. Ljudje ne razumejo, da so vse naše dejavnosti za živali tako ali drugače moteče. Sicer pa ... Vse se spreminja, odhaja in se vrača. V bukvah je zapisano, kako da je z gamsi bilo, ko so planine živele. Menda so jih z lučjo iskali. Potlej pa so prepovedali pašo koz, ljudje so odšli v fabrike, planine so opustele. In prišel je raj za divjad. Gamsi so se množili, divjim kozam in mladeži so prizana-

MIHAEL MARENČE*Prečanje*

v rožah, prek noči pa na planini v staji dremuhala. Komajda se je prebudila jutranja zarja tamkaj za Travnikom, že se je prerivala v kozaci, blejala, meketala in čakala, da so na muznike sedli pastirji, s kombačem med nogami, in jo pomolzli. Ožeta drobnica se je kopicila v utru in čakala, da jo spuste na pašo. Spravnik je sladko beloto prek prta, v starejših časih pa kar prek kopriv, vлил v sirarski kotel, pod katerim je prasketal ogenj, in ves čas vihtel trnač. Sirna zrna je nato zajel v platneno vrečo, stisnil in obesil, da bi sirotka odtekla. Stisnjeno kepo je vstavil v obod, ga postavil na puščalnico, da bi se sirotka do konca odcedila, in hlebček je šel v sirarnico na zorenje. In tako se je delal sir in tako je teklo življenje pastirjev in sirarjev dan za dnem, vse tjakaj do vinotoča, ko so gnali v dolino.

Vse to je bilo. Zdaj pa tam gori gospodarijo ruševci in jelenjad, z melišč onkraj se razgledujejo gamsi, srnjak vsako jutro in v večernem mraku muli zeli, v jutranji bleščavi se sem in tja prepelje orel in opreza: bo kaj za v kljun ali ne?

‚Ne mudi se, časa je dovolj,‘ si je rekel, ko se je ustavil pri smreki tik steze, kjer je bila prislonjena nizka preža; onkraj skrotja, poraščenega s travo in sem ter tja z razmetanim vrbičjem, pa v bukev vdelana solnica. Preža je bila obnovljena. ‚Toni je marljiv pastir div-

če je ne uporabljaš z glavo,‘ je tuhtal in izklopil povezavo s svetom. Tako je ravnal vedno. ‚Da me sredi opazovanja in poslušanja strese klic ... Groza, saj kar vztrepetam, pa tudi ...,‘ premišljevanja so dobra reč ...,‘ si je govoril, ko je korak nameril tja noter med bukve.

Steza se je v okljukih počasi, a vztrajno vzpenjala. Posamezne osamelce je preraščal mah, zeleno odevalo na trših je bolj in bolj oranžno rumenelo ter migotalo v nikoli prešteti odenkih popoldanskega sonca. Tišino je sem in tja zmotil oddaljen ropot letala, visoko na nebu pripetega. Smešno, tu na zemlji je mir, tam gori na nebu pa ropot; človek s tehnologijo prav vse postavlja na glavo. ‚Le kje se bo končalo?‘ je nejevoljno godrnjal. ‚Tona se dobro drži, kaj da se ne bi, že celo življenje kolovrati po gorah za gamsi ... Ja, ja, v Trentarjih se pretaka prava gamsja kri, da je kar hudo. Ha, pa tistega starega kozla tam pod Planjo ... V prsku je bilo ... Zgrešil sem, da je bilo kar grdo ... In malce nerodno mi je bilo. Le kaj si je Tona mislil ... No, ja, veščin še ni bilo ... Je pa Tona popravil. Tedaj sem videl, kaj da Trentar zmore: optal ga je in hajdi po travnati strmini dol; s podporo leskovke, korak za korakom, nahrbtnik pa – malo je manjkalo, da ni podrsaval ob strmal. Dobro, da se je mračilo: tik za Tono sem gledal le podse, varneje sem se počutil.‘ –

šali ... In prišle so garje. Kakorkoli premišlujem, vedno je posredi človek, je modroval, a še vedno ni bil povsem prepričan, kaj da je resnica.

Ko se je živadi nagledal, je izvlekel termovko, v pokrovček vliv toplo tekočino in jo poplaknil po grlu. »Je lahko kaj lepšega, kot takole počivati, tu gori pod nebom, opazovati živali in se razvedeti od obzorja do obzorja? Zagotovo da ne, je zadovoljno predel. In spomini se kar niso končali.

»Kdaj da je že bilo? Aha, že vem. Dvajset let bo, ko sva s Tono opletala prav v teh koncih. V ruku je bilo, prav takšenle čas ... Neverjetno, nisem mogel verjeti: jeleni so rukali sredi opoldneva. Zlezla sva v rob, poraščen z macesni, in ga ugledala, streljaj daleč, v ruševju. Tam okoli osem let ima, je menil Tona. Močan dvanajsterak je bil. V dolini, poraščeni z vrbovjem, ruševjem in mladimi macesni, je odgovarjal sosed. »Mir je, mir, zato rukajo tudi čez dan, je pripomnil Tona. Potemtakem bo le držalo, kar piše v knjigah, da je namreč jelenjad dnevna živad, če le ni vznemirjena. Spet je človek vzrok, je kar godel in godel, potlej pa zavihtel nahrbtnik prek rame, vtaknil daljnogled za srjaco in si poveznil klobuk na glavo.

Na planini je pokukal okoli pastirskega stana, ki je obnovljen hranil spomin na nekdanji živžav. Mirno in tiho je bilo, sonce je počasi tonilo notri za Kaluder. V petnajstih minutah bom pri koči. Ravno prav, da še za dne postorim, kar je treba, je tuhtal in odvil med macesne po lepo uhojeni stezi.

Lovska koča je skočila v naročje, ko je presuknil zadnji okljuk in stopil mimo starega macesna. Pozdravljena, bajta, nekaj let se nisva videla. Prijazna in skromna si: v tihoto postavljena, s čarobnim pogledom tja prek doline v Grintovec in vso rajdo do Jalovca, zadaj pa gozdovi. Ja, ja, lepo je bilo in je še ... Kaj bi stokali.

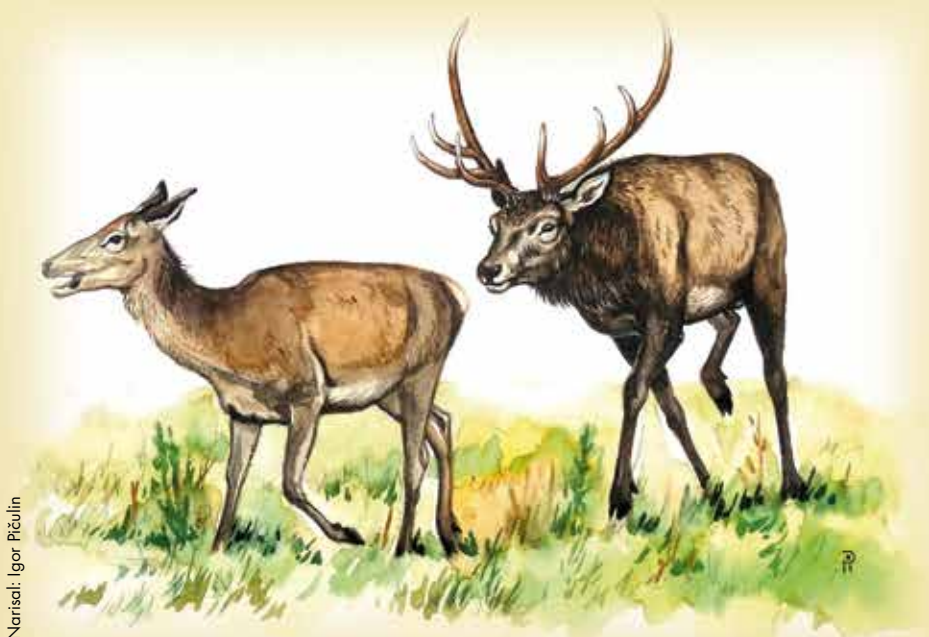
Odložil je nahrbtnik na grobo stesano macesnov hloed, potlej pa, po svoji stari navadi, stopil okoli koče. Za kočjo, kjer se je dvigala rahla vzpetina, porasla z dišečo travo in šopi sleča, jo je zagledal, presenečen, da le kaj. »Dober dan, je pozdravila in vstala. – »No, že bolj dober večer bo, je odvrnil in še kar gledal in gledal, je res ali ni. – »Ste lovec?« je vprašala, ko je pristopila in sta si segla v roke. »Ja, pa bo ... Klobuk je res lovski, sicer pa ... No, puške nimam. Tu lova ni.« – »Prav je tako, je odvrnila.

Odklenil je vrata koče in jih na stežaj odprl. Iz notranjosti je zavel neprijeten hlad. Stopil je do oken, odkljukal

polknice in jih razprl. »Od kod pa in kam?« je vprašal. – »Iz doline, tamkaj imam avto,« je pokazala z roko tja dol. »Na Kaludru sem bila.« – »A, se je začudil, »pa kar sami?« – »Ja, sicer hodiva s prijateljico, a tokrat ni utegnila. Saj veste ..., babice ... « – »Pa ste prvič tu gori?« je še kar vrtal. – »Prvič.« – »Hm, to pa ni kar tako. Na Kaluder pot ni markirana.« – »Ni, a ji ni težko slediti. Je shojena.« – »To pa bo držalo. Zdaj je verjetno res shojena. Pa ne le tja, povsod naokoli je tako. Spremenilo se je. Še pred desetletjem si težko srečal človeka.« – »Ste domačin?« – »No, domačin ravno ne, poznam pa te konce, sem jih kar nekajkrat

tudi medveda, ji raje ni omenil. Začela se je prestopati in mencati. Uganil je. »Kaj, če tu prespite, jutri pa sestopite, počasi in na soncu?« – »Mislite?« – »Ja. Tako bo najbolj pametno. Prespim na podstrešju, tako da se s tem ne obremenjujete,« je predlagal. »Pa tudi ..., menda sva že dovolj stara.« Pokimala je. »Do večera je še dobro uro; zakuriva, skuhava čaj, lahko tudi kavo. Potlej pa grem na planino. Zna, da prigrmi jelen.« – »Šla bi z vami, če lahko.« – »Zakaj pa ne.«

Mračilo se je, ko sta sedla v rob nad planino. Ob stanu se je pasel srnjak. Sunkovito je dvignil glavo in se zazrl doli v gozd. Uho je ujelo rukajoč glas,

Narisa: Igor Pičulin

prehodil.« – »Tu v bližini je planinska pot, ki vodi v dolino. Tako je vrisano na zemljevidu. Je?« – »Bo kar držalo. Doli prek planine gre. Ja, kje, pravite, da imate avto?« – »Pri garaži za cesto sem parkirala, spod ceste je vikend. Vprašala sem in so dovolili.« – »A, že vem, poznam. Ja, do tja bo kar uro in pol hoje. No, do ceste ste v eni uri, potlej pa kar po njej,« jo je podučil. – »Pomeni, da bom z nočjo že iz neznanega.« – »Zagotovo.« – »Vi ostanete tu?« – »Ja, prespim, zjutraj pa grem na Travnik, spotoma pa si ogledam jelene.« – »Jelene? A so jeleni tu gori?« – »So, pa ne malo. Ruk je. Ste jih že kdaj videli?« – »Ne. Ruk?« – »Ja, čas parjenja je in jeleni se kar strašljivo oglašajo.« – »Sem pa mislila, kaj da je za ena zver, morda medved, ko je zagrmelo, kot bi ... Ne vem, ustrašila sem se in malo je manjkalo, da je nisem ucvrla nazaj.« – Zasmel se je: »No, pa ste res korajžni, da takole sami hodi-te. In še v ruku povrh.« Da se tod sreča

bolj visok je bil. »Mlajši jelen bo,« je šepnil. Spod planine je izstopil in se kar naprej in naprej oglašal. – »Prav nemarno se dere,« je zažgolela. Tokrat ni komentiral, le v jelena je nepremično zrl. Prav pod njima se je začel pasti. Bil je osmerak. – »Pa ni tako mlad,« se je začudil. Hipoma je nedaleč za njima zagrmelo; zdelo se je, kot da bi topotala čreda konj, potlej pa v trenutku potihnilo. Vedel je, kaj sledi. »Kar mirno,« še ni prav zašepetnil, ko se je oglašil. Tako blizu je bil, da je mozeg stresel kosti. Začutil je, kako se je stisnila obenj. »Brez skrbi, zanima ga tisti doli,« je podil njen strah. Stopil je v korak, se ponovno ustavil, z rogovjem odmetaval zemljo, da je škropila na vse strani, se uprl na prednje noge, stegnil vrat in zarukal; tokrat prav na ušesa, da je nevajenega popadla groza. Potlej pa odskočil in se na vso moč pognal proti vsiljivcu. Stisnila se je še močnejše. »To bo nekaj, če se spopadeta! Tega ne vidiš vsak dan,« je polglasno spregovoril.

Prebudila se je in v zadregi odmaknila. »Nič ne marajte, ob meni ste varni,« je rekel in se prizanesljivo nasmehnil, da bi jo pomiril. – »Kaj takega. Čudovito, nepozabno ... A tudi strahu polno ... No, tega ne bom pozabila,« je globoko dihala. Jelena se nista spopadla, mlajši je prepoznal premoč in v skokih odvihral v gozd. Stari jelen se je sredi planine ustavil in ponovno zarukal: gospodar sem jaz, če je še kje kdo, ki si upa na plan, pa naj kar pride ... In započil rogovje v tla, kot bi hotel glavo stresti z vratu. Potlej se je počasi odpravil v drug konec planine in vzel ga je gozd. V trdi temi sta se vračala. S čelno svetilko je svetil bolj nazaj, njej pod

sva se srečala ... To bo. – »Sem preslišala ime, ko sva se rokovala?« – »Ja, tudi jaz sem preslišal ... Sva se sploh predstavila?« Zasmejala sta se. – »Tudi če se nisva, si ti Jaka, no, jaz sem pa Vika.« Presenečen jo je pogledal in v hipu doumel. – »Vikica si, s planinskega tabora.« Pokimala je in se ponovno zasmejala. Zastrmel se je v njene oči, a jih ni umaknila. Da, tiste oči so bile ..., tiste iz mladosti. »Kaj takega, Vikica, da se po tolikih letih srečava prav tu, sama. Daj, da te kušnem!« Ne da bi čakal, je pritisnil ustnice na njeno lice. Zasmejala se je. Pozno v noč sta govorila, seveda, petdeset let je minilo in v petdesetih letih se je zgodilo mnogokaj.

»Veš, da.« Upihnil je svetilko in davne sanje so pobožale srce.

Na nebu so še migotale zvezde, ko sta zavila prek planine na lovsko stezo, ki je prečkala melišče. Po kratkem skoku sta prisopihala na travniče, ga prečila in vstopila v gozd macesnov, bukev in smrek. Bolj in bolj se je svetlikalo in tamkaj na obzorju se je prižgala jutranja luč. Postala sta in prisluhnila. V pobočju nad gozdi je zagrmelo. »No, nič se ne boj, danes bo malo drugače,« je polglasno spregovoril, »kot v gledališču bo ... Upam, da se ponovi igra, ki jo je pred nekaj dnevi gledal Toni. Uvod je spodbuden.« – »Toni?« – »Ja, revirni lovec. Spoznaš ga, ko se spotoma ustaviva tamkaj v vasi, ki je pripeta kot orlovo gnezdo nad mogočno skalno steno. No, premakniva se v rob, tjakaj na desno.« Z roko je odmeril smer. Steze ni bilo več in ubirala sta jo prek redkega macesnovega gozdiča z bujno podrastjo sleča. Na vse strani so hitele uhojene stečine in značilen vonj je preveval ozračje; poznal ga je – rezko značilen je dišavil stečino tamkaj, kjer je bila zemlja razkopana in vejevje polomljeno.

Za robom nad sosednjo dolino je zarohnel, spodaj nekje je odgovarjal. »Madonca, bo, bo,« ji je na uho kimnil in jo prijel za laket. Tedaj pa je zaropotalo in »ah, uh,« je v rahlem drncu priteknel prav nanju. – »Ne!« je pridušeno kriknila in oči so ji stopile iz jamic. Zamahnil je z roko – jelen je odskočil in se pogнал prek roba: suhljad se je lomila in slišati je bilo, kot da bi se zemlja tresla. Nasmehnil se je in zadovoljno pokimal. – »Oh,« je globoko vzdihnila in videti je bilo, da je presenečena in prestrašena hkrati. – »Ne boj se, to se ne bo ponovilo,« jo je tolažil, v brk pa zagodel: »No, ja, ni prvič ...«

Sedla sta pod skrivenčen star macesen. Izbral je prostor s kritjem ozadja. »Za vsak primer,« si je zabrunal.

Obzorje je preplavila bleščeča rumena svetloba: sonce je napovedalo prihod v zgodnje jesensko jutro in zvezde so odhajale v spanec. Spod njiju se je vila dolinica, na vse konce obdana z redkim macesnovjem in skupinami ruševja, sredi nje pa večja vodna kotanja. Trave je belila jutranja slana.

»Tu doli je rukališče ... Poglej,« je rekel in ji pomolil daljnogled. Tamkaj ob mlakuži je stal, ko pribit v tla, s prevladujočo rdečkasto barvo, ki je na vratu skorajda počrnela v temno grivo, solznice so poudarjale velike bleščeče oči – in, kajpak, rogovje: silno v debelini, razbrazdano in v krono raščeno, da je zatrepetalo srce, na trebuhu pa temna mrsna lisa, ki je pričala, da je prišel

noge, kot predse. Spregovorila nista besede. Tuhtal je in tuhtal, zmajeval z glavo in mozgal po spominu. Nekam čudno se je počutil, kot da nekje od daleč prihaja v zavest nekaj meglenege, neopredeljivega. Ko se je stisnila obenj, ga je kar streslo. Čudno, kaj da bo ... Morda se razvozla, je momljajl v brk.

»No, pa sva doma,« je veselo vzkliknil in odrinil duri. Objela ju je prijetna toplota. V gašperčku je tlela žerjavica: priložil je. »Tako. Najprej si privoščiva čaj, potlej pa z govejo juho na ogenj.« Bila je še kar tiho. Čudno, kaj neki premišljuje? si je rekel. – »Me ne prepoznate?« – »Kako? Poznava da se? Od kod?« Zopet je molčala in ga gledala. »Veste, da ne vem, kam vas postavim. Vi mene poznate?« – Pokimala je: »Mislim, da. Po glasu ... je še kot nek-daj ... pa po nosu ...« – »Po nosu? No, res zbujajo pozornost. Ko sem bil mlad, mi je bilo kar malce nerodno, a punc to ni motilo,« se je nasmehnil, in prešinilo ga je: mladost ... V mladih letih da

»No, menda ne boš hodil spat gor na mrz. Kar dva pograda sta tu, pa še ogrnjena z zavesami,« je rekla. – »Ja, zavese, te so se mi zdele vedno hecne. Ne vem, čigava ideja je bila, in čemu.« – Ponovno se je zasmejala: »Da ne veš?« – »Dobro, da sem že star, sicer bi me spravila v zadrego.« – »Vem, vem. Bil si tako zelo resen, me pa zaljubljen.« – »Tudi ti? Pa sem bil res še zelen. Kaj hočeš, malo pozneje sem spregledal.« – »Tudi to vem. Samo njo si videl. Meni pa je bilo hudo.« – »Ja, kaj hočeš, tako je bilo.« – »Jutri greš ž zgodaj?« je presukala pogovor. – »Ja, še v mraku, da bom z jutrom tamkaj gori, kjer rukajo. Do tja je dobro uro hoje. Greš z mano? Mudi se ti menda ne, če si v penzionu.« – »Pa bi šla. Zdaj ko sva se prepoznala, se te ne bojim več« in se ponovno zasmejala. – »Dogovorjeno. Kje boš, zgoraj ali spodaj? Meni je vseeno« in je namignil v pograd. – »Spodaj, če ti je prav.« –

najrazburljivejši letni čas, ki bo poskrbel za potomstvo. Gorskemu lovcu, ki je bil vaju, da so tamkaj gospodarili gamsi, ruševci in orli, je bil pogled na »kralja gozdov« v visokogorskem okolju kar malce mističen.

»Prelepo,« je komajda dahnila, ko je zagrmelo z vseh strani. – »Kar pet jih ruka ... Neverjetno ... In to v gorskem svetu, kjer jih še pred tremi desetletji ni bilo,« je zmajeval in videlo se je, da neizmerno uživa. »Veš, jelenji ruk je najveličastnejši pozdrav Narave, to še mnogo bolj tu, v gorah, kjer se pno skalni grebeni in od sten odmeva, da ne veš, od kod prihaja in kam gre. No, med opazovanjem in poslušanjem lahko malo prigrizneva, če si za to. Počakava, skoraj gotovo je, da prvirši tekmeč in se spopadeta,« je v ognju govoril in se kar nekajkrat zastrmel v njen obraz, kot bi želel prepoznati, kaj se dogaja tam notri.

Nenadoma pa, kot bi odrezal, je jelen v dolinici utihnil in se zastrmel v pobočje razmetanih macesnov, ki so se vzpenjali do strmo odsekane stene, prepletene s skalovino, slečem in ruševjem. Tamkaj levo, kjer je peljala pot na Travniki, je v galopu privihral trop košut in se zagrizel v pobočje Kuka. Jelen je napravil obrat in v skokih odvihral za košutami.

»Kaj pa je zdaj to?« je glasno zarobantil in se radovedno zagledal tjakaj prek dolinice. »Le kaj jih je pregnalo?« – »Morda osamljena planinka, ki se potika naokoli kot jaz,« se je skušala nasmehnuti in ga vznemirjena pogledala. – »Od kod naj se vzame v tej zgodnji uri. Ne, ne, nekaj drugega bo,« je odvrnil. Priprl je oči in v hipu ga je prešinilo ... »Pa menda ne? Kaj mi ni Toni omenil, da je v Predolini pred nekaj dnevi naletel na sveže sledi?« Prisolnil je daljnogled in se osredotočil na kraj, kjer je ugledal bežeče košute. »Ne,« mu je ušlo, ko ga je ugledal. Prav počasi je hlačal, se sem in tja ustavil, privzdignil glavo in v nos lovil vonjave. Nevajeno oko ga ne bi opazilo – bil je predaleč in zraščeno z okolico. – »Kaj je?« je vznemirjeno vprašala. Ni takoj odgovoril, še kar gledal je in se v naglici spraševal: »Ji povem ali ne? Lahko se vrneva, ne da bi vedela zanj. Kar bo, pa bo, sicer pa ni prav nobene nevarnosti, le zaukam in zgubil se bo, kot bi se v zemljo vdrl.« – »Obljubi, da se ne prestrašiš. Nevarnosti ni nobene. Tako kot z jelenom, ki naju je skoraj podrl, se ne bo zgodilo ... Ja?« Začudeno ga je gledala in opazil je vznemirjenje. »No?« je ponovil. – »Kaj, no?« – »Da se ne prestrašiš in mi zaupaš.« Pokimala je. Potisnil ji je daljnogled v roko in pokazal v

smer: »Dobro poglej.« – Nekaj trenutkov je bilo vse tiho, potlej pa nenaden: »Pa ne ... Medved!« – »Ja, medved je. Sem ga ne bo, nič se ne boj. Le naglej se ga.« – »Ni ga več, za rob je zginil.« – »No, kar glej, pride na travnato pobočje in videla ga boš. Tamkaj, kjer so letele košute.« In res je prišvedral tam prek. »Ubere jo v Dol, v dolino na drugo stran grebena.« Še malo in godrnjač je izginil v ruševje, ki se je vzpenjalo prav gor na sedelce, kjer se je vila lovska stezica, znana le revirnemu lovcu.

»Kaj vse sem doživela! Ne morem verjeti,« je govorila in opazil je, da se je umirila. – »Ja, takšnele dožitve je redkost. Kaj zdaj? Grevna na Travniki?« – »Ne bi ti rada mešala štrene, a ...« – »Kaj? Menda se ne bojiš. Medved je že prek grebenov. Jelenjad pa je vznemirjena in je danes ne bo več na spregled.« Opazil je, da je neodločena. »Najboljše bo, da je ne silim na vrh. Takšnele dožitve je še zame čez in čez, si je mislil.« »Pa se vrniva. Konec koncev sem tod že večkrat hodil, pa še bom, če bo le zdravje.« Hvaležno ga je pogledala in pokimala.

Sonce je stalo že visoko, ko sta sedla na prijetno ogreto klopco pred kočjo. »Časa imava dovolj. Še marsikatero rečeva. Prav verjetno je, da imaš kup vprašanj,« je rekel in jo zvedavo pogledal. – »Še vprašaj! Veš, da jih imam! Kar takoj prvo: bi naju jelen nabodel?« – Široko se je zasmel: »Oh, to pa ne! Bi mu pokazal rožičke in zagotovo je, da bi pobegnil.« – »Kar nič se ne norčuj! Tako nepričakovano se je zgodilo. Vsa se stresem, ko pomislim na tiste trenutke,« ga je okarala. – »Zavohal te je, to bo! Po košuti dišiš,« kar ni jenjal. – Požugala je: »Pa tako resen fant si bil, zdaj pa takšnele uganjaš.« – »Ja, kaj češ, nisem več fant, ampak star deda.« – »A, ja, nič ne kaže ... No, ja, zdaj se lahko norčujeva in sva dobre volje, ko je huda ura mimo. Kaj vse sem doživela! In tebi se imam zahvaliti,« ga je hvaležno pogledala. – »Kaj če bi se vračala tamkaj čez sedelce? Morda naju na drugi strani čaka kosmatinec in pogosti z jagodami,« kar ni odnehal z norčijami. – Zasmejala se je: »Lahko, če me boš nosil in skril v nahrbtnik.« – Tokrat se je počohal za vrat in hudomušno odvrnil: »Hodit boš morala kar sama, nahrbtnik pa ti potegnem čez glavo. Ko te medo ugleda, prirojni in te pograbi, meneč, da si košuta.« – Ponovno se je zasmejala: »Na vsak način hočeš, da me nekdo ugrabi, če ne jelen, pa medved.« – Pomenljivo jo je pogledal in si mislil: ja ..., rekel pa: »Veš da ne, kdo pa bi potlej hodil s prijateljico.« – »Pa si res pravi lovec,

namazan z vsemi žavbami. Se mi zdi, da bi prijateljico kaj hitro osvojil jelen, kot si ti. V roku, seveda.« In sta se smejala in zbadala, da le kaj. Sence so se daljšale in čas, ta neusmiljeni priganjalec, je pokazal na stezo, ki je peljala v dolino.

Tona je sedel na klopki pred hišo in lovil toploto poznopoldanskih žarkov, ko sta stopila na dvorišče. »Poglej, kako brhko košuto sem pripeljal,« se je namuznil Jaka in veselega obraza predstavil Viko. »No, srečala sva se pri lovski koči in skupaj preživela dan. Po petdesetih letih! Znanca sva, iz mladosti.« – »A tako. Pozdravljeni,« je malce presenečeno rekel Tona in ji podal roko. – »No, Vikica, tale je bil pa ta pravi rukač. Za jeleni in košutami je letal, rožic pa ni videl. Kar leta so se nabrala, ko je vendarle eno ugledal.«

Zadrega je popustila, usta so počasi zaokrožila v zvit nasmeh in Tona je rekel: »Pravijo, da je mladost norost, skače čez vodo, kjer je most. Kaj pa starost? Oh, gre čez most in se izgovarja na modrost, misli pa na mladost.« Vsi so se zasmjeli in milo se jim je storilo notri v srcih.

Ja, ja, čas beži, pomlad rodi, poletje zori, jesen dozori, zima ostari. A ker konca ni, zima napoji veselje pomladnih dni.

Narečne in druge manj znane besede¹:

belota – belina
dremuhala je – dremala je
kic – srnji mladič
kombáč – lesen škafor za molžo
konta – vrtača v visokogorju
kozaca – staja, ograjen (zaprt) prostor, kjer ovce čakajo na molžo
mrsna lisa – paritvena lisa tik spolovila jelenov, ki nastane z izločanjem urina in izločkov iz maščobnih žlez
muznik – nizek čok, tnalno stol za molžo
puščalnica – položna lesena deska z žlebom
skalovina – skalovje
skok – v tem pomenu: greben
skrotje – zelo razčlenjeno skalnato pobočje
spravnik – najet sirar na skupnih planinah na Bovškem
strmal – strmina
trnač – priprava za mešanje usirjenega mleka
utro – prostor pred sirarno, od koder poženejo drobnico na pašo
vela je – vedla je, peljala je

¹ Manj znane besede je avtor slišal pri domačinih na Bovškem ali jih našel pri opisu ovčjih planin pri H. Tumi in Abramcu – Trentarju.

Poslednji zalaz

Kot drobna snežinka je naše življenje,
v ljubeči se dlani stali.
In dragi prijatelj prav kmalu le sen je,
ko v Božjem poljubu zaspi.

Odšel je za vedno, v rajsko zavetje,
prestopil prag večnih lovišč;
kjer Diana in Hubert nabirata cvetje,
premineta beda in blišč.

Jesen je vse listje obarvala drevju,
pregnala je ptice na jug
in barvno preprogo potresla v leščevju,
ponudila vino in kruh.

Z ledenim pogledom december ošvrknil
jesenski na vejah je dež
in skale v ledeni oklep je zakrknil
in škripanje gozdnih je vež.

»Do poldne se vrnem,« poljubil je ženo,
še spečo, na trudne oči;
srce mu gorelo za strast je še eno,
ki lovcu kosti opoji.

Še preden svit prvi je zjutraj potipal
pobeljene črne školi,
korak po beli strmini zaškripal,
mraz s solzami je polnil oči.

Za črnimi gamsi na belih pečinah
ga misel je gnala na lov;
na lov nekrvavi, na skritih strminah
jih božal pogled bo njegov.

Srce mu je mehko že dolgo velelo:
»Žival tudi rada živi!«
Na zraku okus je divjine želelo
in lov brez prelite krvi.

Ko gamsje stopinje uzre mu pogled
in bobke v pobeljenem mahu,
srce se mu samo razneži v nasmeh,
previdnost pozabi ob strahu.

Je pot brez povratka zalaz zdaj njegov,
na strmi ledeni belini
zgubil oprijem je korak prej gotov
in zdrsnil, omahnil v globini ...

Z drevesa, ki v svoje naročje ga ujame,
se ivje narahlo otrese,
vran črni vzleti in krakati jame
v bele meglene zavese.

Snežinka, ki to noč mu sede na oči,
ne najde toplote objema.
Pristane na čelu, a se ne stali,
začudena, lepa in nema ...

Narisal: Igor Pičulin

Igor Pičulin
2020

Praporščaki članic LZ Koper na proslavi sv. Huberta v Pulju

Na povabilo hrvaške **Lovske zveze Istrske županije** so se praporščaki članic **Lovske zveze (LZ) Koper**, na čelu s praporščakom LZ Koper **Viktorjem Pucerjem**, udeležili proslave hrvaških lovcev v počastitev zavetnika lovcev sv. Huberta. Proslava je bila organizirana 3. novembra 2019, ravno na god tega svetnika, v največjem istrskem mestu Pulju. **Hrvaška lovška zveza** vsako leto v drugem mestu, sedežu ene od škofij, v počastitev zavetnika lovcev organizira proslavo, ki se je udeležijo lovci z vse Hrvaške. Organizacija letošnje, že 10. proslave je pripadla Lovski zvezi Istrske županije.

Dopolodne se je več kot 1500 lovcev zbralo v rimskem amfiteatru – puljski Areni, kjer je nastala veličastna fotografija vseh sodelujočih. Nato se je nepregledna strnjena povorka lovcev – z lovskimi prapori na čelu – po v ta namen za promet zaprtih cestah in promenadi odpravila do katedrale vnebovzvetja Blažene device Marije, kjer je tamkajšnji kardinal daroval Hubertovo mašo. Povorko so z ubranimi zvoki iz lovskih rogov spremljale različne skupine lovskih rogistov.

Nato se je dogajanje preselilo na ploščad pred **Hotelom Histria**, kjer je sledil krajši kulturni program z ubranim petjem meša-

Foto: Vedran Prodan

Praporščaki članic LZ Koper pred puljsko Areni

nega **Lovskega pevskega zborra Matko Laginja** iz Klane in zbranih skupin lovskih rogistov. Množico prisotnih lovcev so pozdravili predsednik hrvaške lovške zveze **Đuro Dečak**, predsednik območne lovške zveze organizatorke proslave mag. **Graciano Preklaj**, pomočnica ministrice za kmetijstvo **Renata Ojurović**, puljski župan **Boris Miletić** in župan Istrske županije **Fabrizio Radin**. Sledila sta kosilo in druženje lovcev do poznih popoldanskih ur, ko smo se v nalivu, ampak polni prijetnih vtisov s tako veličastne prireditve vračali proti slovenski Istri.

Vedran Prodan

Foto: Vedran Prodan

Skupinska fotografija v puljski Areni

Inventura upravljanja z divjadjo v koroških in štajerskih loviščih

V okviru Pohorskega območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) deluje 19 koroških lovskih družin (LD) in 17 štajerskih ter **Lovišče posebnega namena (LPN) Pohorje**. Vsakoletni pregledi in ocene odstrela ter izgub divjadi so za lovske družine - upravljavke lovišč obvezni in še kako pomembni, saj so glavni pokazatelj, kako so v minulem lovskem letu upravljali z divjadjo. Brez zadrege lahko zapišemo, da je kategorizacija za marsikaterega funkcionarja lovske družin tudi nekoliko stresna!

Pri **Pohorskem lovskoupravljavskem območju (LUO)** odgovorno kategorizacijo odvzema divjadi opravlja nekoliko spremenjena desetčlanska komisija, ki jo je novembra lani imenovala dr. **Aleksandra Pivec**, mini-

Božidar Kunej, strokovni tajnik LZ Maribor: »Komisija je popravila starost divjadi v primerih, ko popravljena starost zamenja kategorijo divjadi. LPN Pohorje je na kategorizacijo preložil izpiske iz svoje elektronske evidenčne knjige in dokazila (čeljusti) za vso uplenjeno divjad v skladu s pravilnikom. Za uplenjene gamse pa trofejne liste. Zaradi ugotavljanja stvarnosti v evidenci vpisanega spola in predloženih čeljusti srn – pri izgubah je lovski inšpektor za genetsko analizo ugotavljanja dejanskega spola srnjadi (SRV lokus) odvezel koroški in štajerski upravljavki lovišča kar 36 spodnjih čeljusti dve- in večletnih srn.«

(LD Puščava), je tudi letos zgle-
dno opravila svoje delo.

Za koroško lovsko območje je

Zdravko Brezovšek, predsednik Komisije za kategorizacijo odvzema divjadi pri Pohorskem LUO: »Zaradi lažjega in hitrejšega pregleda in kategorizacije je komisija svoje delo zavzeto in odgovorno opravljala v dveh skupinah. Pohvaliti moram delo lovske družin, ki vsako leto bolj zavzeto in odgovorno vodijo evidenčne knjige o odstrelu divjadi, ki se ujemajo s podatki v Lisjaku, tako da skoraj ni več napak. Tudi trofeje in čeljusti odvzete divjadi so vsako leto boljše pripravljene in očiščene. Po končanem pregledu jih z vrtenjem trajno uničimo. Ta postopek je nadzoroval tudi lovski inšpektor. Sicer pa zadnja leta opažamo, da se v kategoriji mladih jelenov 2–4 leta odstrela preveč perspektivnih osebkov z eno- ali obojestransko krono, kar je z vidika gojitve nedopustno.«

Zdravko Miklašič, ZGS OE Slovenj Gradec, Služba za lovsko načrtovanje: »Realizacija načrtovanega odvzema divjadi v Pohorskem LUO v letu 2019 je na eni strani odraz naravnih dejavnikov (mila zima 2018/2019, popolni obrod gozdnega drevja v letu 2018, naravne ujme) v zadnjih letih in s tem povezano intenzivne sanacije površin, po drugi strani pa tudi rezultat razumevanja in upoštevanja usmeritev in določil lovskoupravljavskega načrta velike večine upravljavcev lovišč. V primerjavi s prejšnjimi leti je v letu 2019 treba omeniti enega izmed večjih deležev odvzema košut 2+ v strukturi odvzema navadnega jelena, presežena je načrtovana višina pri divjem prašiču, beležimo rekordni odzem lisic in jazbeca (posledica namnožitve malih glodavcev v povezavi s popolnim obrodом). Korektno je obravnavanje in reševanje dogodkov, ki so povezani s škodami po divjadi, kar kaže na to, da se večina upravljavcev lovišč zaveda problematike upravljanja z divjadjo v Pohorskem LUO.«

Desetčlanska strokovna komisija Pohorskega LUO (z leve): **Jože Pačnik, Ivan Golob, Zdravko Brezovšek, Zmagoslav Tinta, Janez Švab, Izidor Cojzer, Samo Vončina, informatik, Zdravko Miklašič, Dušan Mlinšek in Aleš Jernej Forstner**. Na fotografiji ni **Pavla Steblovnika**.

strica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Komisija, na čelu katere je dolgoletni predsednik 60-letni **Zdravko Brezovšek** (LD Šmartno na Pohorju), člani pa **Zdravko Miklašič** (Zavod za gozdove Slovenije), **Janez Švab** (LD Bistra), **Ivan Golob** (LD Remšnik) in **Dušan Mlinšek** (LD Dolič) ter njihovi namestniki **Izidor Cojzer** (Zavod za gozdove Slovenije), **Jožef Pačnik** (LD Bukovje - Otoški vrh), **Zmagoslav Tinta** (LD Zreče), **Pavel Steblovnik** (LD Peca - Mežica) in **Aleš Jernej Forstner**

bil pregled 18. januarja na sedežu **Koroške lovске zveze (LZ)** v Pamečah, kjer 1129 tamkajšnjih »jagrov« in 32 lovčev upravlja z divjadjo na 70.940 ha lovnih površin. Za 17 štajerskih lovske družin iz **LZ Maribor** (skupaj štejejo 871 lovčev in 26 lovčev, ki upravljajo z divjadjo na 53.357 ha lovnih površin) in LPN Pohorje, ki zaposluje vodjo in pet poklicnih revirnih lovčev, ki skrbijo za odstrel divjadi na 27.172 ha lovne površine, pa je bil pregled 25. januarja na sedežu LZ Maribor. Delo komisije je tudi letos skrbno nadzoroval

koroški in štajerski lovski inšpektor **Bojan Kotnik**. V Pamečah sta bila komisiji v veliko pomoč slovenjgraški lovec in informatik **Samo Vončina**, ki je končne rezultate kategorizacije sproti vnašal v lovski informacijski sistem **Lisjak**, in **Franc Praznik**, strokovni tajnik Koroške LZ. V Mariboru je to nalogo zgle-
dno opravil **Božidar Kunej**, strokovni tajnik LZ Maribor.

Čeprav so se koroški in štajerski lovci in lovke tudi lani trudili doseči načrtovani odstrel divjadi, ki ga pred novo lovno sezono v tes-

nem sodelovanju in dogovarjanju z upravljavkami lovišč pripravi načrtovalec odvzema Miklašič, le-ta ni bil izpolnjen v celoti. Še najmanj uspešni so bili pri odstrelu srnjadi; odstrelili so 2.999 oseb-
kov (načrtovani odzem 3.928). Žal so tudi lani beležili precejšnje izgube srnjadi na štajerskih in koroških regionalnih, občinskih in lokalnih cestah, na katerih so kljub novim modrim odsevnikom izgubili 297 oseb-
kov srnjadi, na železnici 11, potepuški psi so jih pokončali 27, kosilnice 81, krivolov 3, zaradi drugih vzrokov še 24, bolezn 2 in zaradi zveri in ujed še 6. Skupaj je bil lanski odzem srnjadi 3.602 oseb-
kov. Tudi načrt odstrela jelenjadi ni potekal po željah, saj so odstrelili le 342 živali (načrt 380), z izgubami pa je bil odzem 365 oseb-
kov jelenjadi. Odstrelili so še 2 damjaka, 28 muflonov (načrt 42), 344 gamsov (načrt 395), 354 divjih prašičev (načrt 320), 1.481 lisic (načrt 1.178), 83 jazbecov (načrt 99), 8 kun zlatič (načrt 19), 168 kun belic (načrt 272), 40 poljskih zajcev (načrt 100), 38 fazanov (načrt 80), 86 mlakaric (načrt 110), 134 šoj (načrt 120) in kar 660 sivih vran od načrtovanih 575.

Franc Rotar

Izobraževanje ZLD Kočevje za usposobljene starešine lovskih družin

Predsednik ZLD Kočevje mag. Branko Zlobko je spomladi 2019 predlagal, da bi pripravili izobraževanje, ki bi bilo namenjeno starešinam lovskih družin. Starešina mora dobiti znanje in veščine za celovito opravljanje odgovorne funkcije, ki mu je zaupana. Predavatelji mag. Zlobko kot pobudnik, mag. Nataša Oven, dr. Ivan Kos in dr. Žiga Andoljšek smo tako 19. oktobra 2019 v Kočevju organizirali predavanje, ki naj bi uresničilo postavljeni cilj.

Odziv prijavljenih je pokazal na visoko zavedanje starešin in lovskih družin, da je za funkcijo starešine potrebno neprestano izobraževanje in prenos novih znanstveno-strokovnih dognanj v praktično delo. Vabilu se je odzvalo 33 starešin in drugih slušateljev lovskih družin **Zveze lovskih družin (ZLD) Kočevje, ZLD Ljubljana in ZLD Notranjska.** Slušatelji so obnovili in nadgradili znanje o učinkovitosti delovanja v lovski organizaciji, predpi-

Foto: Jasna Kovarič Štuka

Predsednik ZLD Kočevje mag. Branko Zlobko je spomladi 2019 predlagal, da bi pripravili izobraževanje, ki bi bilo namenjeno starešinam lovskih družin. Predavatelji mag. Zlobko kot pobudnik, mag. Nataša Oven, dr. Ivan Kos in dr. Žiga Andoljšek smo tako 19. oktobra 2019 v Kočevju organizirali predavanje, ki naj bi uresničilo postavljeni cilj. Na fotografiji dr. Ivan Kos na nekem drugem predavanju.

sih na področja lova, načrtovanja, organizacije, vodenja in nadziranja aktivnosti v lovski družini, finančnega poslovanja, vodenja disciplinskega postopka in priprave internih aktov ter komunikacije starešine znotraj in zunaj lovske družine.

Z usposabljanjem so slušatelji

(številni izkušeni starešine in kandidati, ki bodo to postali) prejeli ne le teoretično, temveč tudi praktično znanje, saj je izobraževanje potekalo kot delavnica. Vsak predavatelj je teorijo nadgradil z vnaprej pripravljenimi primeri iz prakse, s pomočjo katerih so slušatelji nemudoma

preverili pridobljeno znanje ter si tako pridobili izkušnjo, ki jo bodo lahko uporabili pri svojem delu vodenja lovske družine. In ravno oblikovanje izkušnje v živo, v tako imenovanem »živem laboratoriju – *Living Lab*« pod mentorjevim nadzorom, je lahko jamstvo, da slušatelj teoretično znanje lažje uporabi v praksi. To je bil tudi glavni namen izobraževanja!

Positivni odzivi slušateljev, ki so medsebojno aktivno sodelovali v delovnih skupinah pod mentorstvom predavateljev na sončno soboto od 9. do 18. ure v Kočevju, so pokazali, da je bilo izobraževanje potrebno, dobro pripravljeno in uporabno. Pilotna izvedba izobraževanja, za katerega smo prejeli pohvale in predloge za poglobitev znanja na določenih področjih, je vzpodbuda za nadaljnje delo. Smiselna bi bila izvedba podobnega izobraževanja, vendar s širšim naborem predavanj na to temo. Izvajalci izobraževanja smo pripravili tudi *Učni načrt usposabljanja za funkcijo starešine/predsednika LD – interni akt*, ki je tako na voljo za uporabo **Lovski zvezi Slovenije** na nacionalni ravni.

*Žiga Andoljšek,
LD Loški Potok*

V Beltincih že dvanajstič lov s sokoli

V beltinski občini je bil na prvo soboto v lanskem novembru že tradicionalni lov s sokoli, ki ga je organiziral Zavod za turizem in kulturo Beltinci v sodelovanju s Sokolarskim društvom Pomurja in Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed. Na prireditvi so tokrat v okrnjeni zasedbi sodelovali sokolarji iz Slovenije, Avstrije in Hrvaške.

Dragan Zemljič, predsednik Sokolarskega društva Pomurja, je pozdravil prisotne in prireditelje. Nazorno je predstavil ptice ujede ter značilnosti sokola selca in kragulja, ki sta bila najštevilnejša na prireditvi s svojimi gospodarji. Vse zbrane je nagovoril Marko Virag, novi župan Občine Beltinci, in omenil nekaj prihajajočih prireditev v Beltincih. Spregovoril je tudi o obletnici priključitve Prekmurja matici ter pomena tega velikega dogodka in številnih drugih, ki so zaznamovali pokrajino v daljni

Foto: Peter Novak

V beltinski občini je bil na prvo soboto v lanskem novembru že tradicionalni lov s sokoli, ki ga je organiziral Zavod za turizem in kulturo Beltinci v sodelovanju s Sokolarskim društvom Pomurja in Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed. Na prireditvi so tokrat v okrnjeni zasedbi sodelovali sokolarji iz Slovenije, Avstrije in Hrvaške.

Foto: Peter Novak

V okviru prireditve je bilo mogoče uživati v bogatem kulturnem programu.

preteklosti. Izrazil je tudi podporo takim in podobnim prireditvam v prihodnosti. **Vilma Alina Šoba**, predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed, je uradno odprla lov ter se zahvalila domačim gostiteljem za gostoljubnost in gostom za udeležbo. Nastopili so **Prekmurski rogisti** pod taktirko profesorja **Stanka Peterke** s skladbami domačina, legende na področju lovskih rogov, pokojnega **Jožefa Grleca**. Prireditve so popestrile še učiteljice **Glasbene šole Beltinci**.

Prireditelji so se izkazali s tradicionalno brezplačno pogostitvijo za vse prisotne. Ni manjkalo fazanje juhe, langaša in odličnega mošta. Popoldan so se sokolarji v spremstvu radenske konjenice podali na širna ravenska polja in lovski rog je naznanil, da se lov s sokoli leta Gospodovega 2019 lahko začne.

Peter Novak

Mariborski lovci lovili ribe

Zadnja sobota v avgustu 2019 je postregla z nekoliko meglenim jutrom, ki se je pozneje prevesilo v sončen in zelo vroč poletni dan. Tisti dan smo se lovci **Lovske zveze (LZ) Maribor** zbrali pred ribnikom, s katerim upravljajo člani

Foto: Marijan Gselman

Ribiška je težka: nepopisno trpljenje lovca/ribiča Jožeta Želja ©

Foto: Božidar Kunej

Organizacija sedaj že tradicionalnega, 10. Ribiškega srečanja, tekmovanja članov za pokal LZ Maribor, je bila zaupana lovcem LD Radvanje in ribičem RS Radvanje. Tekmovanja se je udeležilo 13 ribiških trojk, ki so zastopale barve 12 lovskih družin mariborske območne lovske zveze.

Ribiške sekcije (RS) Radvanje, da bi se med seboj pomerili v ribolovu. Organizacija sedaj že tradicionalnega, 10. Ribiškega srečanja, tekmovanja članov za pokal LZ Maribor, je bila zaupana lovcem **Lovske družine Radvanje** in ribičem **RS Radvanje**. Tekmovanja se je udeležilo 13 ribiških trojk,

ki so zastopale barve 12 lovskih družin mariborske območne lovske zveze.

Zbrane sta pozdravila predsednik Komisije za prireditve in stike z javnostjo ter prireditve pri LZ Maribor **Drago Vešner** in predsednik **RS Radvanje Rudi Klep**. Po obvezni jutranji kavi sta sledila

seznanitev s pravili ribolova in žreb ribolovnih mest. Dogovorili smo se, da bo ribolov potekal od devete do dvanajste ure. Ribiči **RS Radvanje** so poskrbeli za sodnike in za sprotno tehtanje ulovljenih rib, ki smo jih po tehtanju v najkrajšem mogočem času vrnili v vodo. Ribičija je potekala v

prešernem vzdušju in tako je čas, namenjen za ribolov, kar prehitro minil. Besedo so dobili sodniki, ki so tehtali ujete ribe in rezultat skrbno zapisovali v zapisnik. Po seštevku smo dobili rezultate in z njimi najboljšega ribiča. Laskavi naslov ribiškega carja si je z ulovom krapa, ki je tehtal 4170 g, pribaril **Boštjan Lešnik** iz Lovske družine (LD) Ruše. Z laskavim naslovom se bo lahko kitil vse do lovske ribičije leta 2020. Kazalec tehtnice se je najdlje pomaknil pri ekipi **LD Ruše**, na drugem mestu je bila **LD Polskava**, na tretjem pa **LD Radvanje**.

Po končanem ribolovu smo se vsi ponovno zbrali pri ribiškem domu, kjer je sledila razglasitev rezultatov. Vse tekmujoče ekipe so prejele praktične nagrade, najboljše tri in ribiški car pa so prejeli pokale. Po skupinskem fotografiranju je sledila zaslužena malica. Ob izvrstnem pasulju in kozarčku iz štajerskih vinogradov so si lovci izmenjali izkušnje in vtise tistega ribolovnega dne.

Marjan Gselman

Foto: Marjan Gselman

Predstavniki zmagovalnih ekip in ribiški car za leto 2019 Boštjan Lešnik (na sredini)

Razstava lovskih trofej v Županiji Zala na Madžarskem

Razstava jelenjih rogovij 11. oktobra 2019 v slikoviti kotlini pri vasi Szentpéterföldre je pritegnila številne obiskovalce iz Prekmurja in tudi iz drugih delov Slovenije. Letošnja bera je bila bogata, vendar ne rekordna.

Številne obiskovalce je pozdravil **Gyula Rosta**, generalni direktor gozdnega gospodarstva Županije Zala, kamor sodi to lovišče. Med drugim je omenil, da se je v letu 2019 lovno območje županije Zala zaradi novega zakona in racionalnejšega gospodarjenja skrčilo za 15 odstotkov. Omenil je tudi, da se je obdobje jelenjega roka začelo prej kot po navadi, zaradi česar je bilo v lovišču tudi več gostov. Skupaj je bilo do 11. oktobra lani uplenjenih 178 jelenov, ocenjenih je bilo 151 rogovij. Na razstavi si jih je bilo mogoče ogledati 114, od tega 25 zlatih, 49 srebrnih in 35 bronastih. Zmagovalna lovska trofeja je prišla iz zbirke domačega lovca **Györgyja Kóseja**. Ocenjena je bila z 238,21 točke in je tehtala

Foto: Peter Novak

Zmagovalna lovska trofeja Županije Zala

13,7 kg. Direktor gozdnega gospodarstva je še poudaril, da so posebno ponosni na skoraj devetkilogramsko povprečno težo odlikovanih lovskih trofej, kar je najboljši rezultat v zadnjih 25 letih.

Med prireditvijo je pri lovski koči pri vasi Szentpéterföldre dr. **László Nándor**, predsednik Lovske zbornice zalske županije, z zlatim znakom odlikoval upokojenega nadškofa iz Veszpréme dr. **Gyulo Márfi** za zasluge pri ohranjanju in negovanju lovske kulture v županiji. Nadškof je že 17 let redni

udeleženec *Zalskih lovskih dni*, maševal je pri večini Hubertovih maš, posvetil je tudi kapelico in zvonik v lovišču Sohollári. Dr. Márfi se je zahvalil za priznanje in poudaril, da se vedno rad udeležuje lovskih prireditev, saj je njegov rojstni kraj prav Szentörteföldre, kjer so največja lovišča v županiji.

Popoldan je bila priložnost za druženje z madžarskimi lovskimi tovariši ter izmenjavo mnenj in izkušenj na področju lovstva dveh sorodnih pokrajin z obeh strani državne meje.

Peter Novak

Foto: Peter Novak

Upokojeni nadškof dr. Gyula Márfi (na desni) je prejel zlati znak za zasluge pri ohranjanju in negovanju lovske kulture v zalski županiji.

Narisaol: Miljan Samar

Ivan Okrajšek, dolgoletni član Lovske družine (LD) Banja Loka - Kostel, se je rodil 23. decembra 1944 in je decembra 2019 praznoval svoj 75. rojstni dan.

Član LD Banja Loka - Kostel je že polnih 49 let. V lovsko družino je kot pripravnik vstopil leta 1970, leto pozneje pa je po opravljenem lovskem izpitu postal njen polnopravni član.

Ivanova lovska kariera je zelo pestra, podatki o njegovem delovanju pa pričajo o vestnem in marljivem delu na nivoju lovske družine in Zveze lovskih družin (ZLD) Kočevje. Že takoj po sprejemu v članstvo se je aktivno vključil v delovanje lovske družine, saj je že leta 1971 postal tajnik in je to funkcijo opravljal štiri leta. Kmalu po poteku tajniške funkcije je neposredno prevzel vodenje lovske družine in postal starešina (1981–1982). Od tedaj naprej je opravljal številne, tudi najodgovornejše funkcije in je na nivoju lovske družine in območne lovske zveze aktiven še vedno. Bil je predsednik komisije za izobraževanje, priznanja, lovsko kulturo in etiko (1999–2008), član upravnega odbora (1999–2009), lovski čuvaj (2003–2004), član izpitne komisije (2017–2020), član gospodarske komisije območne lovske zveze (1993–1999), član častnega razsodišča območne lovske zveze (1993–1999), predsednik komisije območne lovske zveze (1999–2006), član komisije območne lovske zveze (2006–2010) in dolgoletni predavatelj v ZLD Kočevje.

Za svoje vestno in prizadevano delo je bil večkrat odlikovan: prejel je znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. stopnje, red za lovske zasluge II. stopnje, priznanje območne lovske zveze III (bronasta plaketa ZLD Kočevje) in jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji.

Ivan je spoštovan član lovske družine. Kot starešina je imel pomembno vlogo pri obnovi grajskega poslopja v Kostelu in posledično pri pridobitvi prvega lovskega doma. S svojim znanjem in bogatimi izkušnjami je tovaršem vedno pripravljen priskočiti na pomoč in je aktivno sodeloval tudi pri nastajanju prvega zbornika lovske družine, ki je izšel ob praznovanju 65. obletnice lovske družine. Odlikujeta ga umirjena osebnost in veliko praktičnega ter teoretičnega znanja, zaradi česar je skoraj nepogrešljiv član komisije

za izobraževanje v lovski družini in dolgoletni predavatelj v ZLD Kočevje.

Spoštovani Ivan, člani LD Banja Loka - Kostel smo ponosni, da si naš lovski tovariš. Ob tvojem jubileju ti želimo veliko zdravja in zadovoljstva ter se ti zahvaljujemo za vse, kar si doslej storil za nas in našo lovsko družino.

LD Banja Loka - Kostel – M. K.

V decembru 2019 je **Ivan Vrčon**, član naše Lovske družine (LD) Vipava, praznoval visok življenjski jubilej – osemdeseto obletnico rojstva.

Za vključitev v zeleno bratovščino ga je navdušil tast Jelko Zonta, takratni starosta LD Vipava. Od marca 1973 do aprila 1974 je bil pripravnik, 13. aprila 1974 pa je po uspešno opravljenem lovskem izpitu postal redni član naše lovske družine.

Z aktivno vključitvijo v lovske vrste se je njegova ljubezen do narave in živali, ki jo je imel že iz otroštva, še stopnjevala. V letu 1985 je opravil izpit za lovskega čuvaja in lovskega preglednika in te naloge opravlja še vedno, saj se je udeležil vseh potrebnih izobraževanj in obnovitvenih tečajev, ki jih je organizirala Lovska zveza Slovenije (LZS).

Deset let je bil blagajnik, dve leti pa tajnik LD Vipava. V obdobjih 2007–2011 in 2013–2017 je bil član Disciplinske komisije LD Vipava, v obdobju 2011–2013 pa njen predsednik. Naloge upravnika lovskega doma LD Vipava je opravljal od leta 1989 do 2018. Bil je mentor mnogim lovskim pripravnikom, ki jim je razdal svoje znanje in izkušnje ter jim tako pripomogel do uspešno opravljenega lovskega izpita.

V letu 1994 mu je območna lovska zveza podelila priznanje za delo, ki ga je opravljal v naši lovski družini. V letu 1996 je prejel znak za lovske zasluge, leta 2005 red za lovske zasluge III. stopnje (bronasti) ter v letu 2014 jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji – odlikovanja in priznanja, ki jih podeljuje Lovska zveza Slovenije.

Ivo, kot ga kličemo lovski tovariši, je še vedno aktiven član LD Vipava.

Želimo mu zdravja, sreče in da bi še veliko let opravljal naloge, ki jih ima v naši lovski družini.

LD Vipava – K. S.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Ivan Kovšca, LD Črešnjevec
Branko Kristen, LD Col

90 let

Janez Hočevnar, LD Jošt Kranj
Jože Kokalj, LD Cajnarje
Miroslav Kržič, LD Begunje
Jožef Zidarič, LD Cerklje ob Krki

85 let

Ivan Berger, LD Trbovlje
Franc Božičnik, LD Podčetrtek
Roman Dirmtisch, LD Jamnica
Onorino Jerman, LD Marezige
Franc Komučar, LD Artiče
Boris Kosi, LD Ruše
Peter Medja, LD Podbrdo in LD Rižana
Martin Pečavar, LD Smuk - Semič
Janez Pintar, LD Sorica
Jordan Purger, LD Dekani
Gabrijel Strehar, LD Šmartno na Pohorju
Jožef Urlaub, LD Jakob

80 let

Danijel Fon, LD Kobarid
Anton Grace, LD Orlica
Janez Horvat, LD Markovci
Livio Jakomin, LD Istra Gračiče in LD Žabnik Obrov
Franc Jordan, LD Velike Lašče
Ferdinand Ključevšek, LD Laporje
Marko Kos, LD Braslovče
Jože Kragelj, LD Bojansko - Štore
Leopold Lorber, LD Šentilj v Slovenskih goricah
Anton Mahne, LD Slavnik - Materija
Stanislav Navalinski, LD Gaj nad Mariborom
Jožef Pirc, LD Studenec - Veliki Trn
Zdenko Purgaj, LD Sveti Jurij - Jurovski Dol
Drago Senekovič, LD Duplex
Marijan Slak, LD Otočec
Albert Stepančič, LD Dole nad Idrijo
Franc Strniša, LD Gornja Radgona
Franc Svete, LD Rakitna
Josip Škrlec, LD Jelenk
Maksimilijan Turner, LD Janžev vrh
Viljem Vojska, LD Jelenk
Miroslav Zupan, LD Nomenj - Gorjuše
Roman Zuza, LD Planota

75 let

Ivan Alič, LD Krekoviše
Leopold Babnik, LD Moravče
Boris Goranc, LD Gaberk - Divača
Sonja Groznik, LD Nanos
Branko Holc, LD Ptuj
Erih Kač, LD Loka
Stanislav Kapun, LD Ljutomer
Jakob Krautberger, LD Janžev vrh
Branko Kuzma, LD Rankovci
Drago Levstek, LD Stol - Žirovnica
Metod Loboda, LD Pšata
Aljöz Mavrič, LD Ruše
Jožef Pulko, LD Dravinja - Majšperk

Rudolf Šipek, LD Negova
Jakob Tomažič, LD Slovenska Bistrica
Martin Veršnik, LD Koprivna - Topla
Radislav Branko Žilavec, LD Sveta Ana

70 let

Franc Adamič, LD Prežihovo
Geza Bagari, LD Dolina
Zvonimir Baranja, LD Pesnica - Jarenina
Milan Bauer, D Banja Loka - Kostel
Anton Benko st., LD Gornja Radgona
Anton Beno, LD Pšata
Justin Bevk, LD Gorenja vas
Miha Božič, LD Trdinov vrh
Franc Bukovec, LD Plešivica - Žužemberk
Janez Burkeljca, LD Trojane - Ožbolt
Štefan Cimerman, LD Mokroc
Marko Čuk, LD Hotedršica
Jože Dobravec, LD Podbrdo
Janez Erjavec, LD Ivančna Gorica
Jožef Ferčec, LD Rogatec
Branko Hauptman, LD Dol pri Hrastniku
Bojan Jerman, LD Mala gora
Vid Kelbič, LD Malečnik - Košaki
Franc Keš, LD Trnovo
Vojteh Kikl, LD Slovenska Bistrica
Jure Kočan, LD Nomenj - Gorjuše
Franc Lajh, LD Loče
Stanislav Lampe, LD Col
Ivan Leskovar, LD Ivančna Gorica
Darko Likar, LD Trnovski gozd
Rudolf Lukač, LD Litija
Pavel Malej, LD Stara Fužina
Ivan Malnarič, LD Smuk - Semič
Darko Matičič, LD Javornik Postojna
Hilarij Mihelčič, LD Ljubinj
Rajko Miklavc, LD Kras Dutovlje
Franc Muhič, LD Draga - Trava
Julij Plantan, LD Trbovlje
Branko Poljanšek, LD Tuhinj
Marko Posega, LD Nanos
Štefan Princ, LD Adlešiči
Jožef Purg, LD Vitanje
Vojko Pušnar, LD Krka
Janez Rižnar, LD Zavrc
Andrej Roglič, LD Podkum
Anton Samsa, LD Loški Potok
Stanko Slejko, LD Čaven
Anton Sukič, LD Cankova
Dušan Šibelja, LD Dolce - Komen
Marjan Šiftar, LD Križevci v Prekmurju
Janez Škulj, LD Velike Lašče
Ernest Šumelj, LD Sevnica
Klavdij Šušmelj, LD Lijak
Milan Tepej, LD Škale
Rihard Turha, LD Petišovci
Danijel Vengust, LD Velunja Šoštanj
Vojko Vidrih, LD Vrhe
Savo Vovk, LD Jesenice
Milan Vovk, LD Trdinov vrh
Stanko Zajc, LD Polhov Gradec
Aljöz Zajec, LD Velika Loka

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema Lisjak

Lovca na obisku v OŠ Globoko

Učence Osnovne šole Globoko sta pri podaljšanjem bivanju 29. januarja obiskala **Ivan Hriberšek - Janko** in **Dušan Lepšina**, lovca Lovske družine Globoko. Predstavila sta nam lovstvo nasploh in povedala marsikaj o naravi.

Pogovarjali smo se o vsebini lovskega nahrbtnika, lovskega navadah in živalih, ki živijo v našem okolju. Učenci so si ogledali in potipali dermoplastični preparat mladiča divje svinje ter jelenje rogovje in muflonje roglje. Dobili smo kar nekaj gradiva o naravi in živalih, ki ga bomo s pridom uporabili in si popestrili naše dejavnosti v podaljšnem bivanju.

Dan po obisku lovcev smo se razdelili v skupine in gozdne živali predstavili na plakatu; izdelali smo plakate z lisico, divjim prašičem, srnjakom, šakalom, veverico ter plakat o lovcih in lovu. Pobrskali smo po starih izvodih *Lovca*, izrezali fotografije, podatke o živalih pa našli v knjigah. Pri tem smo delovali kot skupina, medsebojno sodelovali, si pomagali; s plakati, ki so nastali, pa smo okrasili šolske hodnike.

Vas foto: Melita Ogorevc

Otroci so si lahko ogledali, kaj vse se je skrivalo v lovskem nahrbtniku Ivana Hriberška - Janka.

Lovca sta nam še bolj približala zakonitosti narave in skrb zanjo.

Melita Ogorevc

Otroci so lahko potipali muflonje roglje, ki jim jih je predstavil Dušan Lepšina.

Dan po obisku lovcev smo se razdelili v skupine in gozdne živali predstavili na plakatu; izdelali smo plakate z lisico, divjim prašičem, srnjakom, šakalom, veverico ter plakat o lovcih in lovu.

Foto: Vital Šuligoj

RJAVI MEDVED (*Ursus arctos*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Koliko vrst medvedov živi na svetu?

- a) Dve vrsti – rjavi in beli medved.
- b) Osem vrst.

Koliko časa približno živi medved?

- a) Živi približno četrť stoletja – 25 let.
- b) Zaradi debelosti ne živi dolgo – največ 5 let.

Kaj pomeni, ko se medved postavi na zadnje noge?

- a) Da bo napadel.
- b) Da ga nekaj zanima.

Kaj počne medved pozimi?

- a) Ves čas išče hrano, ker je pozimi še posebno lačen.
- b) Pozimi spi oziroma drema.

S čim se medved prehranjuje?

- a) Je vsejed.
- b) Je rastlinojed.

Pravilni odgovori: b, b, b, b, a, a

SPOZNAJ ME.

POBARVAJ ME.

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

Narisal: Martin Fujon

Črke z oštevilčenih polj prenesite na spodnje številke. Tu boste prebrali končno rešitev križanke.

1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11

AFRIŠKA, KROMPIRJU PODOBNA RASTLINA, KI USPEVA NA VLAŽNIH TLEH (DVE BESEDI)	CIRKUŠKI TELOVADEC	PIJAČA IZ ZDRAVILNIH ZELIŠČ	NAŠ PRAVNIK (ALEŠ); IZ: LAZAR)	DANSKO OTOK (IZ ČRK ROA)	JAPONSKA OBLIKA BUDIZMA
NAŠA TELOVADKA (JELICA); IZ: ZAVZZA)					10
MOTNJE V DELOVANJU STROJA	9				
SINTETIČNO VLAKNO (IZ ČRK LONDRA)					
ZNANA IBSENOVA DRAMA	6			DELAVEC V LIVARNI	IME SMUČARJA EDALINIJA
ŠVICARSKI SLIKAR IN GRAFIK (IZ: LIBERA)					
MADŽARSKO MESTO RDEČKASTA KOVINA				RIMSKA ŠTIRICA VRSTA ENERGIJE	

ANTIČNI VERSKI REFORMATOR	HRVAŠKI PEVEC BELAN	DELI CEVI PRI KMEČKEM VODNJAKU	KDOR DELUJE PODTALNO	GOSTIJA, POJEDINA	VRSTA JEDI ŽOLCA, HLADETINA	TOLKAČ PRIPRAVA ZA STRGANJE		ADAM IN ... ZNAMKA JAPONSKIH AVTOV		
VETER V EKVATORIALNEM PODROČJU						1	DEL ROKE	11		
PREDSTAVNICA REALIZMA							CELJSKA TOVARNA	3		
IZVAJALEC SKLADBE						4	TENIŠKI KLUB PRIPADNIK LATINOV	IZDELEK IZ CVETJA V OBLIKI KROGA	SLOVENSKI PESNIK (JOŽE)	
TUJE M. IME (V IMENU GJORGJE)				UMETNOST V TEATRU		8		7		
SESTAVIL JOŽE PETELIN	NAŠA TISKOVNA AGENCIJA	DOMAČA ŽIVAL GORAV JULIJAH	2				DOLGA REKA V ŠVICI, TUDI AARE	TUJE M. IME (ZLATKO)		
VEČJA KAMNITA GMOTA					IMETJE, SVOJINA, POSEST					
RIBIŠKA KLJUKICA					JUŽNO DREVO IN NJEGOV SADEŽ		5	PALICA PRI BILJARDU		
NAŠA IGRALKA KUMER					OTOK OB ZAHODNI OBALI IRSKE			SIMBOL ZA AKTINIJ	STE JO REŠILI DO KONCA?	

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična uganika, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s števíli od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

1 2 6 8 5 4 9 5 7
8 9 5 7 6 2 4 1 8
4 7 5 1 2 9 6 6 8
5 9 7 4 6 3 8 2 1
3 4 2 7 1 8 6 9 5
2 8 1 2 9 5 4 7 3
6 5 3 6 4 1 7 8 9
7 6 8 9 5 2 1 3 4
9 1 4 3 8 7 5 2 6

	2		7			4	1	6
					6	8		
6	8		1					
		4		6			1	
		9	8		7			3
2				9				6
8	9		6	2				4
					5		3	
7			3		9			

Rešitev križanke:

C V N V R V V C I N V
 J E K I K K K E N L
 V N I N L S V T V K V S
 T L U R V T K V M V
 O L V I S I G R A I F O R
 K I L R E P R E N I
 O R V V K V S T V R E A T
 N V T D T V S V I P A N T
 V E V T B
 V I B A K I B A B E R T I
 V R A O N
 N O T V D R A V E K V O
 Z V Z V A V

Foto: Milan Cerar

Odkrili obeležje dr. Mihu Potočniku

V četrtek, 26. septembra 2019, je bilo na Žalah slavnostno odkritje doprsnega kipa dr. **Miha Potočnika**, velike slovenske in mednarodno uveljavljene osebnosti. Bil je pravnik in sodnik ustavnega sodišča, alpinist, gorski reševalec, naravovarstvenik, lovec ...

Rodil se je 27. septembra leta 1907 na Belci, po domače Pri Smrčarju v Zgornjesavski dolini. Družina Smrčarjevih je bila nekdanj, kot še dandanes, lovsko razpoznavna. Dr. Potočnik je bil že pred vojno zelo živahen gorski lovec, od ustanovitve lovske družine v Dovjem pa je bil vseskozi njen član. Prav po njegovi zaslugi je že dokaj zgodaj nastal zakon o **Triglavskem narodnem parku** (TNP). Tako je bil tudi izvoljen za prvega in dolgoletnega uspešnega predsednika Sveta TNP. Tudi po njegovi zaslugi, saj je bil lovsko tradicionalno razgledan, so prvi nadzorniki v TNP postali prav lovci. Aktivno se je zavzemal pri pisanju prvega besedila slovenske ustave v letu 1963. O njem so zapisali, da je s svojim delom in zgleodom prispeval k širjenju kulture medčloveških odnosov pa tudi varovanju skupne naravne dediščine lepote Slovenije. S

posebno prizadevnostjo je sodeloval na mednarodnih forumih, kjer je žel številne mednarodno priznane uspehe. Kot so nekajkrat zapisali: »Bil je reprezen-

tativna slovenska osebnost in avtoriteta.« Dr. Potočnik je bil aktiven planinski pisatelj in spada med najzvestejše sodelavce *Planinskega vestnika*. Tudi v re-

viji *Lovec* lahko najdemo njegove zapise. Sodeloval je v planinskih filmih in celovečernem filmu *Triglavske strmine*.

O delu in zaslužnosti dr. Potočnika so ob odkritju spomenika spregovorili: predsednik Planinske zveze Slovenije (PZS) **Jože Rovar**, ki je poudaril, da je spomenik dr. Potočniku priznanje vsej slovenski planinski organizaciji, nastali v letu 1893, sin dr. Potočnika **Miha Potočnik** in podžupan Mestne občine Ljubljana **Aleš Čerin**. Program je duhovno in s pesmijo obogatil pevski zbor **Gorenjski oktet**. Na slovesnosti ob odkritju Potočnikovega spomenika so bili poleg ožjega sorodstva tudi prijatelji, vsi še živi predsedniki PZS, planinci, alpinisti, gorski reševalci, smučarji, lovci, pravniki, direktor TNP **Janez Rakar**, predstavniki Olimpijskega komiteja s predsednikom **Bogdanom Gabrovcem** ter predstavniki planinskih društev iz sosednjih držav.

Dr. Potočnik je bil prejemnik najvišjih planinskih in državnih priznanj pa tudi prejemnik reda za lovške zasluge tretje stopnje, ki ga podeljuje **Lovska zveza Slovenije**. Spominjali in častili ga bomo kot resnično zaslužno osebnost – starosto slovenskega planinstva.

France Ekar

Foto: France Ekar

Obeležje Mihi Potočniku pred ljubljanskimi Plečnikovimi Žalami

Spominska slovesnost za zborovodkinjo Ido Virt

Lovski pevski zbor (LPZ) iz Trbovelj je 11. decembra 2019 pripravil kratek program s spominsko slovesnostjo za Ido Virt, pokojno zborovodkinjo LPZ iz Trbovelj, ki je umrla 6. julija 2018. Spominske slovesnosti so se udeležili tudi najbližji sorodniki Virtove in predsednik Komisije za kulturo pri Zvezi lovskih družin Zasavje Vasja Namestnik.

Med krajšim programom smo zapeli štiri pesmi, in sicer: *Plečničke je prala, Jaz bi rad rudičih rož, Ne dojde več in Pesem o rojstvu*. Virtova je naš zbor vodila med letoma 2011 in 2015. V tem času smo posneli tudi zgoščenko z naslovom *Lovimo, pojemo, igramo*, kjer je na njej tudi njena priredba *Venček lovskih*

s harmonikarsko spremljavo in sedmimi pesmi z lovsko tematiko. Zgoščenko smo izdali ob 35-letnici delovanja.

Virtova se je rodila 9. marca 1942 v Trbovljah v družini Skrinar. Na področju glasbe in glasbene pedagogike je bila aktivna več kot 60 let. Leta 1956 se je vključila v Mešani pevski zbor *Slavček*, ki ga je takrat vodil njen oče Jože Skrinar. Po končani osnovni šoli v Trbovljah je obiskovala srednjo glasbeno šolo in nato akademijo za glasbo v Ljubljani. Študij je nadaljevala na Akademiji Mozarteum v Salzburgu, kjer jo je s svojim delom navdušil skladatelj in utemeljitelj plesno-gibne ideje Carl Orff in tako kot prva Slovenka diplomirala na salzburškem Inštitutu Carla Orffa. Tam je nekaj let delovala kot predavateljica. Bila je odlična solistka in pianistka.

Od leta 1987 do upokojitve leta

Foto: Iz arhiva družine Virt

Ida Virt

2002 je poučevala na Glasbeni šoli Trbovlje. Vodila je otroške pevske zборе Osnovne šole Trbovlje, otroški pevski zbor Glasbene šole Din don, Mladinski pevski zbor Trbovlje, Mešani pevski zbor Slavček in Lovski pevski zbor iz Trbovelj.

Od leta 1980 je bila članica predsedstva Glasbene mladine Slovenije in predstavnica glasbenih pedagogov v časopisnem svetu revije *Glasbena mladina*. Bila je avtorica delovnih gradiv ter zbirk lastnih priredb za *Orffov instrumentarij* v Sloveniji in tujini. Sodelovala je pri organizaciji vsakoletnih srečanj Orffovih skupin Slovenije in med drugim leta 1998 vodila srečanje strokovnih pedagogov Slovenije in sosednjih držav v Škofji Loki.

Za svoje aktivno udejstvovanje je prejela več nagrad in priznanj, med drugim plaketo *Tončke Čeč* (najvišje priznanje Občine Trbovlje za delo na področju kulture), *prvojunjsko nagrado Občine Trbovlje in nagrado Frana Gerbiča* leta 2004 za izjemne dosežke v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji.

Ohranjamo jo v lepem spominu.
Marjan Palčič

PREDSTAVITEV KNJIGE

Zoran Ristić: Bioekologija vseh vrst fazanov v svetu in njihova gojitve (avikultura)

Prof. dr. Zoran Ristić je leta 2005 napisal obsežno monografijo *Fazan* (v srbskem jeziku, latinici) o navadnem fazanu (*Phasianus colchicus*), ki smo jo predstavili leta 2008 v *Lovcu* na str. 334. Knjiga pa ni vsebovala opisov vseh vrst fazanov na svetu. To je avtor konec leta 2017 dopolnil še z novo knjigo *Bioekologija svih vrsta fazana u svetu i njihovo gajenje (avikultura)*, ki obsega 340 strani.

To je edinstvena monografija, ki podrobno obravnava problematiko gojitve te priljubljene lovne vrste perjadi in jo dopolnjuje več kot 700

Naslovnica knjige

barvnih fotografij in skic, 15 preglednic in 11 ilustriranih zemljevidov. Knjiga postreže z opisi kar 52 vrst fazanov, ki sodijo v 16 rodov družine fazanov (*Phasianidae*). Ker pa v to sistematsko družino sodijo tudi pavi (*Afropavo*), jere-

bice (*Perdix*), prepelice (*Coturnix*), afriške prepelice (*Sinoicus*), divji purani (*Meleagris*), skalne jerebice (*Alectorix*) in frankolini (*Francolinus*), je avtor poskrbel tudi za podrobno predstavitev teh rodov in njihovih vrst. V omenjenem delu, ki ga v slovenščini še nimamo, je skupno s predstavniki še drugih rodov opisanih kar 84 različnih vrst in več kot 200 njihovih podvrst.

Pri vsaki vrsti je podroben opis živali, njene biologije in ekologije, podatki o naravni (in umetni) razširjenosti ter podatek, koliko podvrst obsega, kakšen je njen naraven habitat oziroma stanišče, posebnosti razmnoževanja (reprodukcije). Sledijo si še podatki o prehrani, položaju (statusu) v naravi in ljubiteljski avikulturi. Osnovni vsebini je avtor dodal še najpomembnejše podatke o boleznih fazanov in drugih okrasnih sorodnih vrst, o preventivi in

zdravljenju, o biotskih zdravstvenih ukrepih pri umetni vzreji ter tudi kratke nasvete za rejo fazanov in drugih pernatih živali v izpustih (voljerah) za umetno vzrejo, o ogroženosti opisanih vrst v svetu pa tudi druge zanimivosti, ki so povezane s temi pticami.

Avtor je pri pisanju knjige uporabil sodobne podatke in navedbe iz več kot sto strokovnih virov. Knjiga je sodobno opremljena in je uporaben barvni slikovni priročnik. Rokopis knjige sta strokovno recenzirala prof. dr. Milutin Dorđević in prof. dr. Imre Nađ. Knjigo je založila in izdala v nakladi 1000 izvodov založniška hiša Maxima Graf, Petrovaradin iz Novega Sada, ki jo zastopa njen direktor in novosadski naravoslovni fotograf Jaroslav Pap, slovenskim lovcem dobro znan zaradi izvrstnih fotografij divjadi, objavljenih v *Lovcu*.

Boris Leskovic

LD Bogojina že sedem desetletij pripravlja Štefanov lov

Pred sedmimi desetletji so se na pobudo nekdanjega člana Lovske družine (LD) Bogojina Štefana Horvata v okviru LD Bogojina odločili za organiziranje vsakoletnega *Štefanovega lova* in od tistega časa vsako leto ob godu sv. Štefana pripravljajo *Štefanov lov*. Nazadnje je bil v četrtek, 26. decembra 2019, ko se je družina

članov zelene bratovščine najprej zbrala v idiličnem naravnem okolju v Krajinskem parku Goričko pri lovskem domu v Bogojini. Med lovce je prišel starešina LD Bogojina Ambrož Pušnik. Tokrat je bil za Štefanov lov zadolžen gospodar LD Bogojina Anton Klar. Po stopinjah pokojnega Horvata zdaj stopa njegov sin Štefan Horvat, ki je ponosen, da se je *Štefanov lov* toliko časa ohranil. Na vseh lovih ob godu sv. Štefana je bila lovcem naklonjena boginja lova Diana.

Foto: Bojani Žerdin

LD Bogojina je pripravila Štefanov lov.

Ob jutranjem svitu so se konec lanskega leta lovci zbrali pri lovskem domu, kjer so zakurili ogenj, malo pojedli in nekaj toplega popili. Preden so se odpravili na lov, so prejeli vsa navodila in se dogovorili, kje bo potekal lov. Tokrat so lovili na manjših lovnih površinah na območju lovskega revirja Bukovnica in Vučja gomila, kajti LD Bogojina je razdeljena

na štiri lovske revirje, in sicer Filovci, Bogojina, Vučja gomila in Bukovnica, kjer se zadržuje veliko različnih vrst divjadi. Na *Štefanovem lovu* so se lovci podali na divje prašiče, jelenjad, lisice in kune. Na zboru pred lovom so počastili svojo zavetnico boginjo Diano in se razdelili: eni so odšli v pogon, drugi pa na čakanje in nato se je lov začel.

Vodja lova je bil **Josip Lutar**, vodja pogona Horvat, vodja čakanja pa **Vlado Kolman**. Vsi lovci so bili ustrezno oblečeni v lovske obleke, odsevne jopiče, imeli so odsevne trakove na klobukih, ki so vidni, da ne bi bilo nesreče pri lovu. Pri lovu jih je spremljal Horvatov lovski pes **Rino**. Od 33 članov lovske družine se je lova ude-

ležilo 19 lovcev. Doslej so bili vsi Štefanovi lovi uspešni; tudi tokrat jim je bila boginja Diana naklonjena. Po nekaj več kot štirih urah so se lovci s plenom vrnili pred lovski dom, kjer so se »prešteli«. Lovci so na lovu uživali v naravi na svežem zraku in ob obilici hoje.

Bojan Žerdin

Poslovil se je Blaž Lipovac

(12. 8. 1950–14. 11. 2019)

Blaž Lipovac je bil tiste vrste lovec, ki sta mu več kot zaprašena trofeja na steni pomenila družjenje in lovsko tovarništvo. Ta preprosti babnopoljski lovec je večkrat prijel za zidarsko orodje kot za lovsko puško. Pri zidavi lovskega doma **Lovske družine (LD) Babno Polje**, ki je za našo družino že zaradi nove hladilnice ključnega pomena, je opravil vidno vlogo kot zidar in premišljen načrtovalec del. Težko bi prešteli vse ure, ki jih je v družbi svojega najboljšega prijatelja **Dragana Vasiljeviča** in drugih babnopoljskih lovcev namenil temu objektu.

Blaž se je rodil v kmečkem okolju v sosednjem Prezidju na Hrvaškem. V LD Babno Polje je vstopil leta 1988 in bil veskozi aktiven član. Dva mandata je op-

Foto: Jane Weber

TedANJI podpredsednik Lovske zveze Slovenije mag. Lado Bradač in Blaž Lipovac (desno) leta 2008 na proslavi ob 60-letnici LD Babno Polje. Tedaj je Blaž dobil znak za lovske zasluge.

ravljal naloge blagajnika, bil je predsednik inventurne skupine in član komisije za ocenjevanje škode po divjadi, delal je v disciplinski komisiji, bil je mentor mlajšim lovcem in lovovodja, naj-

več energije pa je v zadnjem času namenil delu v gradbenem odboru za izgradnjo lovskega doma na Farjovci na robu vasi Babno Polje.

Lipovac je bil vrsto let tudi vodja gonjačev na jesenskih lovih.

Odlično je poznal zahteven teren babnopoljskega lovišča in imel dobro telesno kondicijo, zato je zlahka zmogel lovsko pešpot od Babnega Polja prek Telebačnika in čez Beli vrh skoraj tja do vznožja Vavkovca.

LD Babno Polje je v začetku leta 2019 Blažu podelila častno članstvo, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in pozneje še z zlatim znakom za lovske zasluge.

Od Blaža smo se poslovili 19. novembra 2019 na veličastnem lovskem pogrebu na babnopoljskem pokopališču, ki so se ga poleg sovaščanov in domačih lovcev udeležili še hrvaški lovci, Blaževi lovski prijatelji iz Sabotina in člani sosednjih lovskih družin iz **Zveze lovskih družin Notranjske**. Blaž nam bo ostal v lepem in trajnem spominu.

Jane Weber, tajnik LD Babno Polje

Reševanje srne iz kanala reke Drave

V torek, 10. decembra 2019, je bila okrog 15. ure v kanalu reke Drave v Rošnji opažena plavajoča srna. Počasi se je povzpela na betonski del kanala, vendar se ni mogla povzpeti čez betonsko ograjo.

Dogajanje je opazila **Irena Shanti Malek**, ki je bila na sprehodu s svojo psičko **Taro**. Spomnila se je, da je videla, kako so gasilci reševali srnjad iz kanala, zato je takoj poklicala številko 112 in sporočila gibanje nesrečne srne v vodi kanala reke Drave. Medtem je srna ponovno poskušala preplezati betonski rob, se vrnila v vodo in se nato povzpela nazaj na rob. V desetih minutah je na kraj dogodka prišla patrolja **Gasilske brigade Maribor**. Gasilca sta srno poskušala prijeti, vendar se je vrnila v vodo in plavala po kanalu v smeri Zlatoličja. Gasilci so uporabili čoln in na tak način prišli do onemogle srne, jo prijeli in prepeljali do roba. Nato so jo

položili na tla in jo pokrili z odejo, saj je bila povsem premražena in onemogla.

Na kraj dogodka je prispel tudi lovec Lovske družine Starše

Marjan Malek, ki je predlagal gasilcem, naj jo le obrišejo in nato spustijo. Srna si je opomogla in se vrnila v naravo. O dogodku je poročal mariborski spletni me-

dij **Maribor24.si**. Malek pa se je gasilcem zahvalil za uspešno reševanje srne.

Marjan Malek, tajnik LD Starše

Foto: Irena Shanti Malek

Gasilci Gasilske brigade Maribor so opravili dobro delo – iz reke Drave so rešili srno, ki se je tam znašla po nesrečnem naključju.

LOVSKE OSEBNOSTI FRAN SALEŠKI FINŽGAR

*Tisti lovec, ki mu je bil divji petelin
kralj narave in divjadi.*

Pisatelj **Fran Saleški Finžgar** (1871–1962), ki je bil izjemno ustvarjalen lovski pisec in dolgoletni sodelavec revije *Lovec*, se je rodil 9. februarja 1871 v Doslovčah, vasi pod Stolom na Gorenjskem, v revni kajžarski družini. Umril je 2. junija leta 1962 v Ljubljani. Po končanem osnovnem šolanju doma in v Radovljici je od leta 1882 do 1891 obiskoval gimnazijo v Ljubljani. Zaradi posmehovanja drugih otrok je tam preživel notranjo krizo. Prvi razred je moral ponavljati, vendar je začetne težave uspešno premagal in leta 1891 maturiral z odliko. Šolanje je nadaljeval v **Bogoslovnem semenišču Ljubljana**. Posvečen je bil leta 1894. Kot duhovnik je služboval v Bohinju, na Jesenicah, v Kočevju, Idriji, Sori, Zelimljah in drugod. Leta 1918 je odšel na svoje zadnje službeno mesto v Tmovo v Ljubljani. Tam je bil leta 1936 upokojen, a je še vedno zelo aktivno delal kot duhovnik in pisatelj.

Kot kmečki otrok je imel poseben smisel za naravo z izrazitim občutkom za realističen prikaz pastirskega življenja v gorah, ki ga je izpričal tudi v proznih delih. V vrh njegove ustvarjalnosti sodi črtica *Na petelina*¹, v kateri je znal subtilno prisluhnuti utripom narave (*»In dvigni se tudi ti, kraljeva ptica naših gora, zapusti bivališče v robidi in smrečju in s krepkim zamahom poleti na visoko bukev in – zapoj, zapoj, ti molčeci skrivaci – pesem o ljubezni.«*). Črtica *Na petelina* je ena največjih lovskih literarnih mojstrov, ki bi jo morali poznati vsi slovenski lovci. Po literarni vrednosti prekaša vso tovrstno literaturo, po mojem osebnem prepričanju tudi zgodbo o *Zlatorogu*. Črtica *Na petelina* ni zgolj literarna pripoved lovca Finžgarja, ampak tudi podoba njegovega notranjega podoživljanja narave in lova. Finžgarju je bilo veliko pomembnejše doživljanje narave kot pa lov na petelina. V črtici opisuje svoja čustva do narave in naravo tudi subjektivno prikazuje. Ko ustrelji petelina, v srcu občuti grenkobo in globoko žalost. Končno sporočilo črtice je jasno: *»Žival je z naravo bolj povezana kot človek, človek posega v njeno harmonijo in postane na nek način »ubijalec«*. Sporočilo, aktualno tudi za današnji čas. Bil je sodelavec revije *Lovec* skupaj z nekaterimi drugimi pisci takratnega časa, kot sta bila **Rado Murnik** in **Ivan Tavčar**. Finžgar je malo lovil, a je lov jemal kot posebno čast in svojevrstno razumevanje narave. Lovsko tematiko je uporabil tudi za ljudsko igro *Divji lovec*.

Fran Saleški Finžgar

Foto: Narodna in univerzitetna knjižnica

»Petelin je razprostrl krila, našopiril rep v pahljačo in se z veličastno kretnjo obrnil proti soncu. Glavo je globoko priklonil, dnevu v pozdrav, nato pa je iztegnil vrat in zapel – pesem vzhajajočemu soncu.« (F. S. Finžgar: *Na petelina*)

Sicer pa je Finžgar v svojih delih rad upodabljal kmečke razmere, lastno otroštvo in šolanje, v poznih letih je napisal tudi dragoceno pričevalno avtobiografijo *Leta mojega popotovanja*². Zaradi izrazito liberalnih stališč je bil Finžgar med kaplanovanjem in župnikovanjem večkrat premeščen: iz Bohinjske Bistrice na Jesenice, v Kočevje, v Idrijo, k Sv. Joštu nad Kranjem, v Škofjo Loko in nazadnje v Ljubljano. *»Bil je eden prvih, ki je z ustanavljanjem zadrug za razvoj kmetijstva in komunalne infrastrukture na podeželju realiziral socialni program Janeza Evangelista Kreka. V Sori pri Medvodah je reguliral reko Soro, ustanovil pašno skupnost, napeljal vodovod. Bil je pravi narodni gospodar,«* je o njem zapisal etnolog **Janez Bogataj**. Finžgarjev pranečak.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Ta znamenita črtica je imela najprej naslov *Nad petelina* in jo je *Lovec* natisnil šele leta 1914, in to potem, ko je bila objavljena v *Domu in svetu*.

² Milček Komelj: Fran Saleški Finžgar, www.sazu.si/člani/fran-saleški-finžgar/ z dne 11. 2. 2020.

OKUSI NARAVE

Muflonovo jagnje
s krompirjem

Za dve do tri osebe potrebujemo:

- 500 g hrbtna muflonovega jagnjeta,
- 750 g krompirja,
- 0,5 dl olja,
- 2 manjši čebuli, 5 strokov česna,
- 3 korene korenja, polovico zelene paprike,
- žlico peteršilja, nekaj brinovih jagod,
- nožovo konico muškatinovega oreščka,
- dl belega vina,
- sol,
- poper.

Krompir olupimo in ga narežemo na koščke. Prav tako tudi čebuli, korenje in papriko. Česen pretlačimo in sesekljamo. Krompir solimo in popramo po okusu, dodamo peteršilj in polijemo z nekaj olja. Vse sestavine premešamo med seboj in jih stresemo v navaden pekač s pokrovom, lahko tudi lončen.

Hrbet muflonovega jagnjeta, ki smo ga predhodno solili, popoprli in potresli z muškatinovim oreščkom, položimo na krompir tako, da je kost spodaj. Polijemo z vročim oljem, da meso zacvrči. Dolijemo vino, posodo pokrijemo in postavimo v predhodno segreto pečico na 220–240 stopinj Celzija. Pečemo 40 minut, previdno odkrijemo in preverimo, kako se jed peče. Meso obrnemo in navadno pečemo še 30–40 minut pri enaki temperaturi. Preden jed ponudimo, meso ločimo od kosti in ga narežemo na medaljone.

O krompirju: poznamo veliko vrst krompirja. V Evropo ga je pripeljal Krištof Kolumb in drugi raziskovalci tistega časa, udomačen pa je bil že mnogo prej v Južni Ameriki. Na naše ozemlje je prišel v času, ko je vladala cesarica Marija Terezija. Krompir je namreč zelo hranljiv in tako je prebivalstvo obvarovala pred lakoto. Vsebuje tudi pomembne mineralne snovi in vitamine. Pripravljamo ga lahko na sto in en način. ☺

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

Kot strela z jasnege je v četrtek, 3. oktobra 2019, po Selski dolini med lovce Lovske družine (LD) Selca, vaščane Selc, čebelarje Selske doline in drugod odjeknila žalostna vest: umrl je član LD Selca **Zoran Okorn**.

Zoran se rodil 14. decembra 1937, tik pred drugo svetovno vojno. Otroštvo je preživel v dolini Bukovščice, v vasi Knape. To je okolje, pisano na kožo mlademu človeku, ki se lahko poistoveti z naravo. Po končani osnovni šoli se je izučil za mizarja in ta poklic opravljal vse življenje kot zaposlen v podjetju Alpines in tudi doma. V Selcih sta z ženo ustvarila dom, kjer so se jima rodili štirje otroci. Zadnji med njimi, Miha, nadaljuje poslanstvo Okornovih lovcev.

Zoran je lovski izpit opravil leta 1963, zatem pa se tudi ves čas izobraževal. Z znanjem, ki ga je pridobil, je opravljal skoraj vse vloge v lovski družini, bil je: član nadzornega in upravnega odbora, predsednik komisije za strelstvo in komisije za oceno škode po divjadi, kinološki referent, lovski čuvaj in nazadnje vrsto let upravnik lovskega doma.

Zoran je od Lovske zveze Slovenije prejel kar nekaj odlikovanj, in sicer znak za lovske zasluge, zlati znak za lovske zasluge in jubilejni znak za 50 let članstva v lovski organizaciji.

Lovci se ga bomo spominjali predvsem po druženju ob večerih v lovskem domu, kjer smo po uplenitvi divjadi lahko poslušali njegov igralski repertoar dogodivščin, ki jih je doživel med lovom in tudi po njem. Eden izmed prizorov, ki se jih spomnimo, je, ko je izpod košatih obrvi v lovski pozi klečal sredi družine, ne vedno lovske, in uprizarjal lov na jelena: »Zagledam, skočim za smreko, poklekem, namerim ... Pol pa rusk in jelen rine, da si je skoraj polomil noge. Veš, veter, veter, ti, hudiiii ...«

No, Zoranu se ni zgodilo, da bi mu divjad vedno tako ušla, velikokrat je bil tudi uspešen pri lovu, predvsem s svojimi zvestimi lovskimi prijatelji, istrskimi goniči. Takrat, ko še ni bilo avtomobilov, so se na love vozili z mopedi, lovski prijatelji pa med nogami na sedežu. Enkrat je enega tresla lovska mrlzica in je med vožnjo Zoranu orosil hlače ...

Zoranu se ob slovesu iskreno zahvaljujemo za opravljeno delo in ogromno prijateljskih druženj.

LD Selca – B. M.

Za lovce Lovske družine (LD) Janžev vrh je bil torek, 3. decembra 2019, zelo temačen in turoben. Pogled proti mogočnim pohorskim gozdovom je kazal žalostno podobo; dogajalo se je nekaj nevsakdanjega, žalostnega.

Celotno kobansko vasico ali bolje rečeno vse člane naše lovske družine in tudi druge vaščane ter prijatelje je v poznih popoldanskih urah pretresla vest, da nas je nenadoma zapustil naš lovski prijatelj **Anton Veršovnik** ali Veršovnikov Tonč, kot smo ga klicali prijatelji in vaščani.

Bolj kot hladen zimski vetrič je naša

srca razjedala tesnoba bolečine, ko smo se zadnjič poslovili od našega lovskega tovariša Toneta. Poslovili smo se od lovskega tovariša, čigar klenost, lovska pravičnost, znanje, izjemna volja, doslednost in pogum so nam bili vzor v lovskem udejstvovanju. Bolečina nas je razjedala še bolj zato, ker smo se zavedali, da smo s Tonetom izgubili lovskega tovariša, ki je znal prislunhiti vsakemu sogovorniku in ki je še v tako težkih trenutkih našel čas za smeh in dobro voljo.

Od našega lovskega prijatelja Toneta smo se lovci LD Janžev vrh in lovci sosednjih lovskih družin ob spremstvu lovskih praporov, slovenske pesmi in ob zvokih rogistov Lovske zveze Maribor poslovili na radeljskem pokopališču.

Tonetova življenjska pot se je začela 3. junija 1937 na Kapli na Kozjaku. Kot mladega fanta so ga službene vezi pripeljale v Ribnico na Pohorju. Ker sta mu bila narava in vse, kar je v njej, zelo blizu, se je kot 28-letni fant leta 1965 vključil v članstvo LD Janžev vrh in leto pozneje opravil že lovski izpit ter se nato takoj aktivno vključil v delo naše lovske družine. V LD Janžev vrh je opravljal funkcijo vodje revirja v revirju Hudi Kot. Tri mandate je opravljal funkcijo predsednika gojivne komisije ter med letoma 2004 in 2012 še funkcijo člana v disciplinski komisiji. Tone je bil nepogrešljiv tudi v naši ostrostrelski ekipi s puško risanico. Še kako živ je dogodek, ko je naša ekipa prav zavoljo Tonetove desetke zmagala na takratnem ostrostrelskem tekmovanju teritorialne obrambe v streljanju s puško risanico na 200 m. Tone je bil vestno predan tudi lovski kinologiji, saj je bil vodnik kar nekaj lovskim psom.

Tonetu je LD Janžev vrh za njegovo požrtvovalnost in pripadnost ob 60-letnici podelila priznanje lovske družine, Lovska zveza Slovenije pa jubilejni znak za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji.

Dragi Tone! Žalostno je bilo poslednje slovo od tebe, ki si imel tako rad svojo lovsko družino in naravo. Šele ko so lovski rogovi in strelji lovskih pušk naznanili, da je tvoj zadnji lov končan, smo se zavedali velike izgube. Ohranili te bomo v naših srcih, spominjali se bomo vsega lepega, kar smo doživeli s teboj. Naj ti bo Diana naklonjena tudi v večnih loviščih. Mirno počivaj v domači zemlji.

LD Janžev vrh – M. H.

V ponedeljek, 30. septembra 2019, je širno Slovenijo, Selsko dolino, lovce Lovske družine (LD) Selca razžalostila vest o smrti lovskega tovariša **Janka Dolenca**, po domače Kazinarjevega fanta s Praprotna.

Na Praprotnem se 20. julija 1938 ni rodil običajen fant, rodil se je zelo nadarjen pevec, pozneje znan kot baritonist pevske skupine Fantje s Praprotna. Janko se je v mladosti izučil za takrat zelo iskan poklic kolarja, dokončal pa je tudi srednjo strojno šolo. Zaposlil se je v podjetju Korona. Mlademu zagnanemu fantu sta se rodila hči Mojca in sin Domen, tudi strasten lovec.

Janko ni imel in uporabljal samo pevskega talenta. Zaradi ljubezni do lastnega kraja, Selske doline in življenja ob reki Sori, si ni predstavljal, da ne bi postal tudi lovec. V LD

Narisa: Milon Samari

Selca je vstopil konec leta 1967. V lovski družini je bil predsednik disciplinske komisije, kinološki referent, član upravnega odbora in predsednik kadrovske komisije. Več lovskim pripravnikom je bil tudi mentor.

V času lovskega udejstvovanja je prejel tudi nekaj lovskih priznanj Lovske zveze Slovenije: znak za lovske zasluge ter jubilejni znak za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji.

Jankova lepa lovska soba spominja na njegovo strast do lova, stena s sliko psičke Brine pa na njegovo ljubezen do živali, ki jo je izražal tudi v pesmih, ki jih je pel. Mlajši lovci so Janka večkrat videli na TV-ekranih oziroma pevskih prireditvah, kjer je nastopal s prej omenjeno skupino Fantje s Praprotna in Ansambлом Lojzeta Slaka, kot na lovskih druženjih in skupnih lovih.

A žal vemo, da iz Jankovih ust nikoli več ne bomo slišali: »Vedno le lepa je Selska dolina, rodna vasica kot

v dlani leži. Srce navdaja mladostna milina, misli hitijo nazaj v mlade dni. Čez pisana polja in tihe gozdove vijuga se cesta in Sora srebrna. Pozdravlja Ratitovca skalne vrhove, podaja ji roko Jelovica črna.«

Počivaj v miru, velikan slovenske kulture!

LD Selca – B. M.

Popravek

V *Lovcu*, 3. 2020, je bil objavljen napačen podatek, da se je preminuli **Karol Polanc**, član LD Strojna, v letih 1980 in 1981 ukvarjal z izobraževanjem v lovski družini. Preminul je v navedenem obdobju opravljal funkcijo prosvetarja. Za napako se opravičujemo.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Božidar Bradač, LD Pišce,
* 13. 10. 1932, † 6. 2. 2020.

Boris Živic, LD Kras Dutovlje,
* 17. 11. 1944, † 11. 2. 2020.

Franc Ključevšek, LD Podkum,
* 18. 9. 1958, † 11. 1. 2020.

Jožef Zakrajšek, LD Borovnica,
* 25. 8. 1935, † 6. 1. 2020.

Slavijo Hladnik, LD Jelenk,
* 9. 9. 1950, † 12. 12. 2019.

Vincenc Medved, LD Jelenk,
* 14. 1. 1935, † 5. 2. 2020.

Rudolf Novak, LD Zemon,
* 28. 10. 1940, † 31. 1. 2020.

Jurij Nikolaj Polanc, LD Kozje stena,
* 21. 8. 1947, † 31. 10. 2019.

Ivan Krapež, LD Kozje stena,
* 20. 12. 1948, † 24. 11. 2019.

Martin Baloh, LD Tuhinj,
* 15. 11. 1952, † 9. 1. 2020.

Viktor Kastelec, LD Ivančna Gorica,
* 24. 7. 1940, † 14. 2. 2020.

Roman Mavrič, LD Dobrovo,
* 13. 9. 1930, † 26. 2. 2020.

Dušan Hmelak, LD Hubelj Ajdovščina,
* 19. 6. 1930, † 22. 9. 2019.

Josip Troha, LD Hubelj Ajdovščina,
* 21. 2. 1950, † 28. 2. 2020.

Jožef Drgan, LD Dol pri Hrastrniku,
* 6. 8. 1940, † 28. 2. 2020.

Umrlim časten spomin!

Mednarodni tekmi za jazbečarje

Leto 2019 je bilo za Klub ljubiteljev psov jamarjev (KLPJ) po prekinitvi leto poprej spet aktivno. Upravni odbor kluba se je odločil za organizacijo le dveh oziroma treh prireditvev, klubske razstave in vsestranske uporabnostne preizkušnje (VUP) za jazbečarje. Tako sta bili 13. oktobra 2019 organizirani Mednarodna vsestranska uporabnostna preizkušnja za jazbečarje in Mednarodna uporabnostna preizkušnja za pritlikave in kunčje jazbečarje; obe s podelitvijo naziva CACIT, kar nam je odobrila Mednarodna kinološka zveza (Fédération Cynologique Internationale – FCI). Ker smo imeli v prejšnjih letih dobre izkušnje v sodelovanju z Lovsko-kinološkim društvom (LKD) Celje in Lovsko družino (LD) Žalec, smo se tja vrnili tudi tokrat. Tamkaj je bilo leta 2015 v skupni organizaciji organizirano tekmovanje v delu po strelu za nemške lovške terierje in leta 2016 VUP za jazbečarje. Tudi lani so nas prijazno sprejeli.

Na preizkušnjo (VUP) za jazbečarje se je prijavilo 11 vodnikov (udeležilo se jih je 10) iz treh držav: Slovenije, Avstrije in Češke. Večina tekmovalnih parov je že večjih tekmovalcev, ki so aktivni tudi na lovu. Tako je bilo na prireditvi osem standardnih jazbečarjev in dva pritlikava oziroma kunčja jazbečarja. Prilnik VUP za jazbečarje predpisuje, razen dela po krvni sledi, še druge predmete: odložljivost s strelomirnostjo, šarjenje, poslušnost in vodljivost, obnašanje na stojšču, delo v rovu in vodno delo (neobvezno za jazbečarje). Pritlikavi in kunčji jazbečarji pa morajo opraviti krvno sled, poslušnost in vodljivost, odložljivost s strelomirnostjo in vlečko kunca z izvlačanjem.

Sodniški zbor je vodil starosta slovenskih lovskih kinoloških sodnikov **Jože Vester**, poleg njega so sodili še **Matjaž Roter**, **Jože Batič**, **Stanislav Lihtenvalner**, **Marianne Posch** in **Walter Posch** (zadnja sodnika prihajata iz Avstrije). Sodniki so krvne sledi položili v soboto, dan pred preizkušnjo, s krvjo srnjadi. Ob odprtju preizkušnje je imel prvi besedo vodja prireditve **Bogdan Dolenc**, tudi sicer zadolžen za jamarje pri LKD Celje. Vse tekmujoče vodnike, sodnike in gledalce smo pozdravili: podpisani predsednik KLPJ **Boštjan Češarek**, starešina LD Žalec **Janko Stebernak**

Foto: Mirko Slemenšek

Na uporabnostno preizkušnjo za jazbečarje (VUP) se je prijavilo 11 vodnikov (udeležilo se jih je 10) iz treh držav: Slovenije, Avstrije in Češke. Večina tekmovalnih parov je že večjih tekmovalcev, ki so aktivni tudi na lovu. Tako je bilo na prireditvi osem standardnih jazbečarjev in dva pritlikava oziroma kunčja jazbečarja.

in predsednik LKD Celje **Janez Šumak**. Tekmovalci so nato izžrebali štartne številke. Na koncu je besedo povzel delegat KZS **Slavko Žlebnik**, ki je tudi uradno odprl prireditvev.

Kot predpisuje pravilnik za VUP, je bil pred tekmovalci najprej preizkus dela po krvni sledi. Teren, kjer je bila položena krvna sled, je bil zlahka dostopen in ne prestrm. Pri tej disciplini je bilo uspešnih devet tekmovalcev. Nato so se skupine tekmovalcev in sodnikov razdelile: pol tekmovalcev je odšlo s tremi sodniki na preizkušanje vodljivosti in odložljivosti s strelomirnostjo, druga polovica pa na šarjenje. Vodenje in odložljivost s strelomirnostjo so opravljali vsi psi, standardni in pritlikavi jazbečarji, nekateri privezani, večina pa je bila prosto odložljivih. Odložljivost je bila usodna za uvrstitev treh tekmovalcev. Čeprav so jazbečarji znani, da se ne vrnejo zelo hitro, predvsem, če dvignejo divjad, so tokrat vsi opravili preizkus šarjenja in se vrnili k vodnikom v zelo kratkem času. Sledil je preizkus obnašanja psa na stojšču (vsi psi so bili prosto odloženi).

Po vsem opisanem smo se vsi skupaj vrnili k lovski koči, kjer nas je čakal okusen divjačinski golaž. Za tem je bila na vrsti najbolj dinamična disciplina – delo v rovu. Vsi tekmovalci so to disciplino opravili zelo dobro, tudi tuji, čeprav jim naš sistem rova ni bil znan. Vodniki s standardnimi jazbečarji so se odpravili opravljat še zadnjo disciplino, vodno delo, vodniki s pritlikavimi pa so se odpravili na delo po vlečki in izvlačenje kunca iz rova. Tako je bila preizkušnja za tekmovalce končana in treba je bilo le še počakati na rezultate in njihovo razglasitev.

Na VUP za jazbečarje jih je bilo od osmih tekmujočih psov uspešnih pet, na VUP za pritlikave in kunčje jazbečarje pa od dveh tekmujočih psov le eden. Na VUP za pritlikave in kunčje jazbečarje sodniki niso podelili

Foto: Mirko Slemenšek

Prvi trije

naziva CACIT, ker je vodnik preizkušnjo s psičko opravil le z II. nagradnim razredom. Vodnik je namreč na VUP že drugi dosegel II. nagradni razred in si je tako pridobil le znak vodnik jazbečarja, ki ga podeljuje KLPJ. Nagrade za tekmovalce sta pripravila **Tadej Hrovat** in **LKD Celje**, katalog za tekmovanje pa **Maša Švegelj**. Strokovno delo je prevzela sodnica **Martina Krančan**, organizacija in vodenje v lovišču pa sta bila v domeni kinologa **Silva Podlesnika** iz LD Žalec. Za

Rezultati VUP za jazbečarje:

1. **Mirko Slemenšek** in **Žik Žar Friezsch** (SLR Jr 002509); 405 točk, I. nagradni razred – CACT, CACIT;
2. dr. **Martina Kerschhagl** in **Dante Bella Moravia**, A (ÖHKB KD 8873); 404 točke, I. nagradni razred, R. CACT, R. CACIT;
3. **Zdenka Leonhardtova** in **Dorian Bella Moravia**, CZ (ČLP / J/ 91672 / 16); 404 točke, I. nagradni razred;
4. **Bernhard Sampl** in **Ares vom Taborgrund**, A (RD 25172A); 389 točk, I. nagradni razred;
5. **Dejan Poljanšek** in **Aja** (SLR Jr 002227); 377 točk, I. nagradni razred.

Rezultati VUP za pritlikave in kunčje jazbečarje:

1. **Miran Kačič** in **Rtemis Carnium** (SLR Jrp 000014); 162 točk, II. nagradni razred.

Srečanje vodnikov psov krvosledcev Slovenije in somišljenikov krvosledništva 2019

Lani oktobra je napočil čas za naše tradicionalno srečanje. Lovska družina (LD) Loka pri Zidanem Mostu in Komisija za lovsko kinologijo pri Lovski zvezi Slovenije sta 13. oktobra 2019 že dvanajstič pod nadstreškom lovskega doma organizirala srečanje vodnikov psov krvosledcev iz vse Slovenije in privrženec krvosledniške dejavnosti. Lovci krvosledniki si na teh srečanjih izmenjujemo izkušnje, se spoznavamo med seboj in se skupaj udeležimo tudi skupnega lova.

Priprave na ta dogodek smo začeli že na letnem občnem zboru lovske družine. Organizacijo skupnega lova smo prevzeli člani LD Loka pri Zidanem Mostu, strokovni del s predavanjem s področja zdravstva lovskega psa pa je prevzel mag. **Marko Mali**, dr. vet. med. Gozd se je bleščal v zlatih barvah jesenskega sončnega dne. Skupaj z domačimi lovci se nas je zbralo 67. V imenu lovske družine sem zbrane pozdravil kot starešina in lovovodja obenem, jim zaželel veliko dobre volje in dober pogled na skupnem lovu.

Srečanje smo nadaljevali s predstavitvijo poteka skupnega lova, s posebnim poudarkom na varnosti vseh udeležencev. Odločili smo se za lov v predele, kjer se zadržujejo divji prašiči in gamsi. Med lovom je bilo kar nekaj uspešnih pa tudi neuspešnih strelcev na divjad, ki so jo gonjaci in goniči uspešno prignali do

Foto: Jani Krivec

Tradicionalno srečanje krvosledcev v LD Loka pri Zidanem Mostu

strelcev. Uplenili smo pet divjih prašičev in enega gamsa, tako da smo lahko opravili časten pozdrav

uplenjeni veliki divjadi. Pozneje smo opravili še kontrolni pregled nastrelcev s preizkušeni psi krvosledci po treh zgrešenih streljih.

Po kosilu je mag. Mali predaval o dogovorjeni temi, o kateri se je razvila razprava in je bilo postavljenih veliko vprašanj. Nato smo naše druženje še dodatno popestrili z jedmi z žara ter z medsebojno izmenjavo mnenj in praktičnih izkušenj. Tovrstno srečanje je bilo namenjeno tudi izboljššanju komunikacije med vodniki lovskega psa, predvsem vodnikov psov krvosledcev, ter seznanjanju drugih prisotnih o pomenu iskanja obstreljene divjadi

in obveznih pregledov nastrela, kadar divjad po strelu ne obleži v ognju.

S pozdravi in prijateljskimi stiski rok smo si zadali nalogo, da se bomo naslednje leto spet srečali, v svojih okoljih pa bomo med vsemi lovci poskušali še naprej predstavljati pomen krvosledništva. Analize iskanj obstreljene divjadi namreč kažejo, da so v Sloveniji še vedno tudi takšne lovske družine, kjer v loviščih ne opravijo nobenega iskanja obstreljene divjadi ali pa s psom kontrolno ne preverijo nobenega domnevnega zgrešenega strela.

Jani Krivec

Foto: Saša Koritnik

Lovci krvosledniki si na takih srečanjih izmenjujemo izkušnje, se spoznavamo med seboj in se udeležimo tudi skupnega lova.

Štirideset let organizirane lovske kinologije v Zasavju

Janko Lapornik, Gvido Počivalšek in Franc Letnik, ki so bili najbolj zaslužni za ustanovitev Lovsko-kinološkega društva Zasavje (LKD Zasavje), bi se v soboto, 9. novembra 2019, s ponosom udeležili proslave ob njegovi 40-letnici. Pred lovskim domom v Moravčah so se zbrali njihovi nasledniki, ki s prizadevnostjo in strokovnostjo skrbijo za nadaljnji razvoj lovske kinologije na območju Zasavja.

Darko Grošelj, ki je že četrti mandat predsednik LKD Zasavje, je v svojem slavnostnem nago-

voru poudaril, da je lov pravičen samo ob uporabi psov, zato je temeljno poslanstvo LKD Zasavje strokovno izobraževanje kinologov. Pred 25 leti so začeli z organizirano vzgojo vodnikov za šolanje lovskega psa, da so ne le primerni za lov, ampak tudi primerno socializirani v urbanem okolju. V ta namen vsako leto organizirajo tečaj poslušnosti lovskega psa. Gonilna sila in vodja šolanja je **Franci Ocepek**, predsednik Strokovnega sveta LKD Zasavje. Zadnjih pet let tečaji potekajo na vadbišču **Lovske družine Šentlambert**. Izvajajo še druge strokovne kinološke aktivnosti; tako so v letu 2018 organizirali posvet z vodniki psov krvosledcev. Po Grošljevih be-

Vse foto: Arhiv lokalne televizije ETV

Utrinek s šolanja lovskega psa

sedaj je vsak tečaj šele začetek vzgoje psa, saj morajo vodniki pridobljene veščine redno utrjevati in nadgrajevati, če želijo izšolati za lov kakovostnega štirinožnega pomočnika. »Za vodnika, ki po koncu tečaja ne bi nadaljeval z redno vadbo psa, s katero utrjuje naučene veščine, je tečaj zgolj izguba časa in denarja,« je dejal Grošelj.

LKD Zasavje sodeluje s **Kinološkim društvom Zagorje**, ki jim vedno odstopi prostor za izvedbo ocenjevanja zunanosti lovskih psov, v navezi pa so tudi s sosednjim LKD Celje. Tesne vezi so spletli z **Zasavskimi registri** iz

in dve drugi mesti. Omeniti velja še po eno ekipno drugo mesto na državnih tekmah v delu na divjega prašiča v obori oziroma v vodnem delu.

Na jubilejnem dogodku so podelili priznanja lovskim družinam, s katerimi uspešno sodelujejo. Od 23 lovskih družin, kolikor jih je včlanjenih v LKD Zasavje, jih je priznanja prejelo 13. Vse lovske družine v **Zvezi lovskih družin Zasavje** združujejo okrog 1050 članov in članic, ki jim v loviških pri lovu pomaga 236 štirinožnih prijateljev. Prevladujejo pasemske skupine goniči, šarivci, jamarji in

Darko Grošelj o maloštevilnih mladih vodnikih lovskih psov: »Glavni razlog so celodnevne službe, saj je za ukvarjanje s psom potreben čas, če ga želiš vzgojiti in ohranjati njegove veščine. Bolje je, da lovec nima psa, kot da ima zaprtega v pesjaku. Nekoč je bilo drugače. Veliko lovec je bilo kmetov in gozdarjev. Kadar je šel lovec delat, je s seboj vzel psa in priložnost izkoristil še za lov. Pes je najprej preiskal bližnji teren; ker ga je vodnik čakal, nato še širši teren, dvignil jajca in ga gonil ter omogočil vodniku, da ga je uplenil.«

Tomaž Trotovšek, predsednik ZLD Zasavje: »Od začetka lovskega staža imam tudi psa. Lovec brez psa je namreč samo pol lovca. Ugotavljam, da je danes lovec na podeželju bolj spoštovan kot v mestu, medtem ko se odnos do kinologije ni spremenil – ljudje so ji enako naklonjeni na vasi in v mestu.«

Ivan Malešič, podpredsednik LZS: »LKD Zasavje se zelo trudi za dvig kakovosti in množičnosti lovske kinologije. Navdušenci namenijo veliko prostega časa in denarja za ohranjanje kinološkega utripa. Brez psa je lov čisto nekaj drugega kot s psom. Seveda pa kinologija ni zastoj. Iz lastnih izkušenj lahko povem, da za hrano za psa namenim mesečno toliko denarja, kot znaša letna lovska članarina.«

Litije, ki so doslej lepo popestrili vse njihove slovesnosti in prireditve. Nič drugače ni bilo tudi tokrat, ko se je njihova občutena glasba imenitno ujela s spokojno jesensko naravo.

Zaradi doslednega dela v LKD Zasavje tudi tekmovalni uspehi ne izostanejo. V zadnjem desetletju so med drugim z goniči osvojili ekipno drugo, tretje in četrto mesto, v posamični konkurenci pa štiri prva mesta. Na tekmovalnih dela psov po krvni sledi se lahko pohvalijo z dvema posamičnima zmagama. Odmevne rezultate so začeli dosegati tudi z jazbečarji. Na državnih tekmah so dosegli eno posamično zmago

krvosledci, kot omogočajo razmere v zasavskih loviških.

Glavno breme delovanja LKD Zasavje je na plečih peščice prizadevnih kinologov, ki z veseljem uspešno skrbijo za organizacijsko in strokovno delo. Vodi jih upravni odbor, ki ga poleg predsednika Grošlja sestavljajo podpredsednik **Matej Anžur**, tajnik in blagajnik **Miloš Roglič** ter člani **Vojko Jesenšek**, **Jože Plankar**, **Tomaž Lavrin**, **Jani Krivec** in **Alojz Sotenšek**. Predsednik nadzornega odbora je **Andrej Kovač**, komisiji za odlikovanje pa predseduje **Franc Černe**.

Boštjan Grošelj

MALI OGLASI

Orožje in lovska optika

Prodajam repetirno risanico Carcano, kal. 6,5 x 52. Puška ima novo lovsko kopito, montirano rdečo piko Zeiss Z-Point in je na novo bronirana. Puška je brezhibna, zanjo imam tudi nekaj streliva. Tel.: 041/323-399.

Prodajam češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom (400 €) in **repetirno risanico** CZ, kal. .223, s strelnim daljnogledom (400 €). Telefon.: 041/608-659.

Ugodno prodajam odlično ohranjeno **tricevko** Merkel Suhl, kal. 16-16/7 x 65 R, z rezbarijo na kopitu; **strelni daljnogled** Kahles, 6 x 42, in **rdečo piko** Norconia R205-30. Tel.: 040/898-000.

Prodajam odlično ohranjeno **kombinirko** Merkel Suhl, kal. 16/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Swarovski, 6 x 42, in menjalnimi cevmi, 16-16. Tel.: 070/204-563.

Prodajam revolver Ruger Super Redhawk, kal. .44 Magnum, cev 19 cm, skoraj nerabljen – kot nov. Komplet inox, z nekaj streliva. Cena 880 €. Tel.: 041/621-338.

Prodajam češko kombinirko Brno z menjalnimi cevmi. Cena po dogovoru. Tel.: 031/297-968 (Stanko).

Lovski psi

Prodajam psičko pasme **slovaški kopov**, staro šest let, opravljene ima vse preizkušnje, tudi po krvni sledi, in z veljavnim vzrejnim dovoljenjem. Tel.: 031/370-884.

Drugo

Broške, gumbi, prstani in uhani iz rogovja – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakazite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBSI2X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Predvidena legla lovskih psov

Jack russel terier (SLRJrt):

O: 5/I, m: 5/II, 29. 2. 2020.

Stanislav Lihentvalner, Ilovci 15, 2275 Miklavž pri Ormožu. Tel.: 031/674-629.

O: 5/I, m: 5/I, 21. 3. 2020.

Janko Ferjan, Triglavska ulica 7, 4260 Bled. Tel.: 041/600-391.

Nemški lovski terier (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/I, 27. 3. 2020.

Milan Črnjavič, Ivančičeva c. 11c, 6280 Ankarana. Tel.: 041/621-338.

O: 5/I, m: 5/I, 29. 3. 2020.

Goran Pištoljevič, Grajarčičeva 42, 6330 Piran. Tel.: 041/667-718.

Brak-jazbečar (SLRBj):

O: 5/I, m: 5/I, 25. 3. 2020.

David Gazvoda, Pečke 4, 2321 Makole. Tel.: 040/828-318.

Brandl brak (SLRBrb):

O: 5/II, m: 5/I, 8. 3. 2020.

Damjan Purg, Breg 35, 2322 Majšperk. Tel.: 031/248-507.

Istrski kratkodlaki gonič (SLRGik):

O: 4/II, m: 5/I, 29. 3. 2020.

Bordon Oreste, Bonini 1, 6000 Koper. Tel.: 041/524-849.

O: 5/I, m: 5/I, 15. 4. 2020.

Gregor Zupančič, Malo Globoko 12, 1303 Zagradec. Tel.: 031/500-324.

Istrski resasti gonič (SLRGir):

O: 5/I, m: 5/I, 8. 1. 2020.

Darko Pungeršič, Vinji vrh 8/b, 8220 Šmarješke Toplice. Tel.: 041/913-315.

Posavski gonič (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 21. 4. 2020.

Lado Raztresen, Lučine 32, 4224 Gorenja vas. Tel.: 031/614-822.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: 5/JZP, m: 5/JZP, 5. 4. 2020.

Milan Fajdiga, Mali Otok 17, 6230 Postojna. Tel.: 041/912-159.

O: 5/ŠPP, m: 4/JZP, 8. 4. 2020.

Vinko Božič, Velika vas 23 a, 8273 Leskovec. Tel.: 031/413-453.

O: 5/ŠPP, m: 5/VUP, 12. 4. 2020.

Ivan Šincek, Prvenci 4/b, 2281 Markovci. Tel.: 041/470-393.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/I, m: 4/II, 26. 3. 2020.

Bojan Omahen, Taborska 39, 1290 Grosuplje. Tel.: 031/255-465.

Kinološka zveza Slovenije

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajam odrasle fazane in race ter valilna jajca. Tel.: 041/717-464.

APRIL						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)		začet. konec	
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec
1. Sr	11:24	2:40	6:42	19:31	5:35	20:38
2. Če	12:25	3:34	6:40	19:32	5:33	20:39
3. Pe	13:34	4:21	6:38	19:33	5:31	20:41
4. So	14:50	5:02	6:36	19:35	5:28	20:42
5. Ne	16:10	5:36	6:34	19:36	5:26	20:44
6. Po	17:31	6:06	6:32	19:37	5:24	20:45
7. To	18:53	6:34	6:30	19:39	5:22	20:47
8. Sr	20:14	7:01	6:28	19:40	5:20	20:48
9. Če	21:36	7:29	6:26	19:41	5:18	20:50
10. Pe	22:56	8:00	6:25	19:43	5:16	20:51
11. So	—	8:35	6:23	19:44	5:14	20:53
12. Ne	0:12	9:16	6:21	19:45	5:12	20:54
13. Po	1:20	10:05	6:19	19:47	5:10	20:56
14. To	2:20	11:00	6:17	19:48	5:08	20:58
15. Sr	3:08	12:00	6:15	19:49	5:06	20:59
16. Če	3:48	13:03	6:13	19:51	5:04	21:01
17. Pe	4:21	14:07	6:12	19:52	5:02	21:02
18. So	4:48	15:10	6:10	19:53	5:00	21:04
19. Ne	5:11	16:13	6:08	19:55	4:58	21:05
20. Po	5:32	17:15	6:06	19:56	4:56	21:07
21. To	5:52	18:17	6:05	19:57	4:54	21:09
22. Sr	6:12	19:19	6:03	19:59	4:52	21:10
23. Če	6:33	20:22	6:01	20:00	4:50	21:12
24. Pe	6:56	21:26	6:00	20:01	4:48	21:14
25. So	7:22	22:31	5:58	20:03	4:46	21:15
26. Ne	7:53	23:34	5:56	20:04	4:44	21:17
27. Po	8:32	—	5:55	20:05	4:42	21:18
28. To	9:18	0:35	5:53	20:07	4:40	21:20
29. Sr	10:15	1:30	5:51	20:08	4:38	21:22
30. Če	11:19	2:19	5:50	20:09	4:36	21:23

LOVSKA OBLAČILA
IZDELANA PO MERI

KROJAŠTVO ROŽMAN -
Rožman Branko, s.p.
Erjavčeva ulica 5,
8250 Brežice

031 544 808, 041 436 417
info@krojastvo-rozman.si
www.krojastvo-rozman.si

foto: studioWIT

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO GORICA NOVA GORICA

OBVESTILO

Obveščamo vas, da zaradi nastalih razmer in ukrepov v Republiki Sloveniji zaradi epidemije koronavirusa spreminjamo program kinoloških prireditev, ki jih načrtujemo organizirati v letu 2020.

Vodniki lovskih psov boste na jesenskih delovnih preizkušnjah z vašimi psi opravili tudi telesno ocenjevanje. Delovne preizkušnje bomo organizirali, če bodo razmere to dopuščale po koledarju, ki je bil objavljen v reviji Lovec, 3/2020.

Vse informacije lahko spremljate tudi na naši spletni strani www.lkd-gorica.si.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV vabi na

SPECIALNO RAZSTAVO VII FCI PASEMSKE SKUPINE (CAC-SLO)

Dne 30. maja 2020 v LD Boris Kidrič, Zgornja Hajdina 103e, 2288 Hajdina

PROGRAM RAZSTAVE:
09.00-10.00 *dovod psov*
10.00-10.15 *otvoritev razstave*
10.15-13.00 *ocenjevanje psov*
13.30-15.00 *best in show program*

Specialno razstavo VII FCI skupine sodita sodnika:
Velimir SRUG (hrv) nemške kratkodlake ptičarje in nemške žimavce
Vladimir KOBAL (slo) ostale pasne

Informacije dobite pri Lidiji Šmigoc na telefonski številki 031 616 283 oz elektronskem naslovu siviljstvo.smigoc@gmail.com. Prijavnice najdete na spletni strani dlp.si. Zadnji rok prijave je 15. maj 2020.

69,00 €
TERMOVELUR PRESTWICK EXCLUSIVE

99,00 €
LOVSKE HLAČE CARIBOU HUNT

69,00 €
TERMOVELUR RETRIEVER

Pinewood
lovska oblačila

16,20 €

Predpasniki
z lovskimi motivi

Motiv srnjaka, jelena ali divjega prašiča

11,80 €
7 KOM

12,00 €
10 KOM

Različni etuiji
za naboje

Etuiji za pritrjevanje na pas ali na kopito puške

55,40 €

V KOMPLETU STA PREVLEKI ZA PREDNJA SEDEŽA

Prevleke
za avto sedeže

Motiv srnjaka, jelena ali divjega prašiča

www.avantura.info

Vabljeni k obisku naše dobro založene spletne trgovine

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6230 Postojna | 05 726 40 70 | info@avantura.info

Lizalni kamni

Slani in sladki ter sladko kisli

Okus in vonj:

- pražen grah,
- koruza,
- jabolko,
- češmin,
- janež,...

Bogati z vitamini in minerali!

V aprilu – 10% na slane kamne

100% naravna privabljala

Spletna trgovina: www.caspiann.eu
Kontakt: info@caspiann.eu

ELEKTRONSKE ovratnice za učenje psa

ovratnice proti lajanju nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

Povsem vodotesen
Dobra vidljivost v mraku
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letna garancija
Ugodna cena: 210,00 €

LOVSKI DALJNOGLED

SANJU 8x42 WPR

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Škornji
TIGAR Alaska

41,90 €

Škornji
TIGAR Canada

40,40 €

Škornji
TIGAR One

36,50 €

Različni modeli škornjev TIGAR

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6200 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

SMOLNIKAR d.o.o.
Brišičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnoptika@siol.net
www.tehnoptika-smolnikar.si

TEHNOOPTIKA

NIKON Prostaff5 8x42

Akcijska cena: 199,00 €

NIKON Monarch5 8x42

Akcijska cena: 319,00 €

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Afriški safari – selekcijski lov za 2.990 € z odstrelom 5 košut impal, s 6 dnevi lova, bivanjem in vsemi prevozi, tudi letalskim v J. Afriko. Odstreli samic divjadi so: 250 € (kudu, vodna antilopa (vaterbok), gnu), 500 € (žirafa, eland, orijs, zebra). Mogoča je kombinacija z lovom trofejne divjadi. Termin lova naše skupine: 21.–30. avgust.

Uplen **srnjaka** s težo trofeje 500 g za 1.700 € v Srbiji (Vojvodina).

Turčija: lov na merjasce z nočnim zalazom. Štiri noči lova za 1.490 €. Odstrel prvega merjasca je le 200 €. Termin lova po dogovoru.

Rusija: izjemno uspešen lov **na losa v ruku** že za 1.990 €. Odstrel losa 2.700 €, sibirskega srnjaka 1.100 €. Termin lova: 27. 9.–5. 10.

Kirgizija: 5 dni lova v septembru–novembru, odstrel **kozoroga** ne glede na trofejno vrednost za 5.900 €. Odstrel volka je gratis!

Kanada: 3.500 € za 6-dnevni lov **črnega medveda** od 6. do 11. julija. Ob prijavi do 15. 4. je odstrel drugega medveda brezplačen (sicer 500 €).

Z nami lahko lovite tudi volka, kozoroga, leva, leoparda, belega medveda, Marco Polo argali ovna, tara, vapijta, losa na Kamčatki, karibuja ...

Pasat, d. o. o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vulkanizerstvo in trgovina

Darko Oblak s.p.

07/ 49 20 370
031 641 538

Delovni čas:

Pon - Pet
07.00 - 18.00
Sob
08.00 - 13.00

www.gume-oblak.si
Brege 41, 8273 Leskovec pri Krškem

1985

PUŠKARSTVO SKOBIR

2020

POZOR ! Z MARCEM NA NOVI LOKACIJI ! POZOR

Šmartno pri Slovenj Gradcu 236A, 2380 Slovenj Gradec (46.492948, 15.079833)

- Z bogatimi izkušnjami kakovostno opravljamo vse puškarske storitve.
- Prodaja vrhunskega orožja, optike, streliva in druge lovske opreme.

NOVO !

- Strelišče za zračno, kratkocevno in dolgocevno orožje (10, 25, 35, 50, 70 in 100 metrov).
- Lovsko-klubsko soba z gostinsko ponudbo.

Spoštovani lovci in lovke, vljudno vabljeni na otvoritev 26. aprila 2020 ob 11. uri.

Puškarstvo Skobir
Simon Skobir S.P.

Šmartno pri Slovenj Gradcu 236a
2380 Slovenj Gradec

Mojster puškar Simon Skobir
041639799

Puškar Andraž Skobir
031751393

Davčna št. : SI45376565

Telefonska št. trgovina : 02/8845470

E-pošta : Puskarstvo.skobir@gmail.com

VUTE
PUŠKARSTVO

Kremplova ulica 2, 2000 Maribor
lovskooprema.si info@lovskooprema.si
Tel: 059 108 495

**Puška Blaser
R8 Success**

Leseno kopito z luknjo za palec,
ki omogoča odličen prijem in hitro
repetiranje z enim prstom.

**Nahrbtnik Blaser
Ultimate Expedition**

Nov vsestranski nahrbtnik s
trdim hrbiščem in prostorom
za nošenje puške ter divjadi.

artekcenter

AMERICAN EAGLE
Lovsko strelivo
že za 23 €

NSIS
XACT

Sami polnite strelivo?
Ponujamo vam smodnik
VihtaVuori že za 85 €/kg ter
netilke CCI in Federal
že za 5 €/100 kosov.

CCI
FEDERAL

Iščete MK-naboje za plinkanje
in natančno streljanje?
Ponujamo vam širok izbor
MK-streliva Lapua, SK, Federal in CCI

LAPUA
SK
VIHTAVUORI
FEDERAL
CCI
RCBS

Email: shop@artekcenter.com

www.artekcenter.com

Telefon: 03 734 60 78 ali 040 335 435

CHEVALIER
MADE IN SWITZERLAND SINCE 1833

MERKEL
 Merkel K5 **NOVI MODEL**

Blaser
 Blaser R8

MAUSER
 MAUSER ORIGINAL
 M12

HAENEL
 Haenel Jaeger 10

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard
- **Puške:** Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns in Mauser, pištole Glock
- **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italla
- **Oblačila:** Chevallier

Izvajamo vsa puškarska dela.

Puškarnstvo Špendal

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307, 031 393 664 email: puskarstvo@siol.net

Spletna trgovina:

<http://guns-spendal.com/shop/>

CHEVALIER
MADE IN SWITZERLAND SINCE 1833

SLOV ARMS

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00
 Tel.: 05 620 22 08 Sobota: 09:00 - 13:00
 E-mail: info@slovarms.si

SWAROVSKI OPTIK

Verney-Carron

TITAN 6

DD Optics
Priznana Optika

J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

GRS

STRASSER

ShooterKing

STEINER GERMANY

LIEMKE

HÄRKILA
TRUST YOUR INSTINCT

MAUSER

ZEISS

Leica

HAWKE

Niggeloh

TIKKA

BLASER

LIEMKE HAWKE
ENDURANCE 30 WA 2.5-10x50

ISSC AUSTRIA

STEEL ACTION

BLASER

REX DELTA

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE! HITRO IN ENOSTAVNO!